

FITNA

Mo's moeder is Marokkaanse en Rens' moeder alcoholiste. Dat geeft veel problemen, de jongens zijn beste vrienden en helpen elkaar, maar ze worden via jongens op school geconfronteerd met Marokkaanse opvattingen over Mo's moeder die met een Nederlandse man is getrouwd. Mo wil per se zijn grootouders die zijn moeder verstootten, leren kennen; Rens logeert maanden bij hem als zijn moeder opgenomen is voor haar verslaving. Drugstransport speelt een rol en brengt ook gevaar met zich mee. Maar er moet geld verdiend worden om een dikke schuld terug te betalen.

Een tentoonstelling in Amsterdam over Marokkaanse kunst brengt mensen op een zeer ongewenste manier bij elkaar, het geeft wel een heel speciaal effect! En Fitna is gewoon een zwart/wit hondje met wel expres die aparte naam, ze betekent veel in Mo's familie, ze is heel lief voor alle gezinsleden. Kortom: een boek dat velen van jullie meteen zullen herkennen als een herkenbaar en spannend boek over ons leven in Nederland!

Karin Hilterman, 2014

Hoofdstuk 1

Het zwart-witte hondje met de pluimstaart rende voor hen uit en keek om bij de hoek van de straat.

‘Fitna, kom! We gaan terug!’

Mo lachte terwijl hij naar zijn vriend keek. ‘Ja, het regent mij een beetje te hard om haar lang uit te laten vandaag. Morgen beter.’

‘Leuk hondje hebben jullie toch, als ze een nest krijgt wil ik er wel eentje van hebben.’

‘Ze krijgt alleen geen nest, ze is gesteriliseerd. Alle honden uit de verre omtrek stonden voor onze deur als ze loops was, dat was iedere keer zo’n gedoe. Toen hebben we haar maar laten helpen, dus helaas, ze krijgt nooit kleintjes, zielig hè?’

‘Ja, dat is wel zielig, of zouden honden dat niet zo voelen?’ Rens keek medelijdend naar het hondje dat blaffend naar hen toe kwam gerend.

‘Nou, zij wel, ze was de vamp van de buurt met al die mannetjeshonden voor de deur. Daarom hebben we haar ook zo genoemd. Fitna. Dat betekent in het Arabisch zoiets als gevaarlijke vrouw. Joh, die mannetjeshonden waren niet bij ons wég te slaan. Ze heette eerst gewoon Zwartje of zoiets.’

‘Fitna is wel een rare naam, ik heb die nog nooit gehoord.’ Rens wreef nadenkend over zijn natte haren. ‘Betekent het echt gevaarlijke vrouw?’

‘Ja, als ik haar op straat roep en er zijn Marokkanen op straat, dan kijken ze, man! Die snappen echt niet wat ik roep en als ze dan Fitna aan zien komen en ik zeg: “Brave Fitna, goed zo Fitna, ” lekker met extra nadruk natuurlijk, nou dan moet je ze eens zien kijken!’

‘Maar waarom dan? Gevaarlijke vrouw is toch niks ergs of zo?’

‘Nou, papa zegt dat het ook rotzooi en vervelende toestanden door dat soort vrouwen betekent. Vrouwen krijgen binnen de islam toch al gauw de schuld van alles wat verkeerd gaat. Ik denk dat ze daarom een beetje op tilt gaan van dat woord.’

‘Jouw vader is een Nederlander hè, en je moeder een Marokkaanse, toch?’

‘Ja, dat weet je heus wel. Is dat zo bijzonder dan, je vroeg het laatst ook al.’ Mo gaf zijn vriend een stomp en rende een stukje bij hem weg, samen met Fitna die blaffend tegen hem opsprong.

‘Ga weg beest, je maakt mijn schone broek smerig,’ riep Mo lachend en pakte een stok uit de berm.

‘Fitna hier, halen!’

Hij gooide de stok zo ver mogelijk weg en Fitna rende er blaffend achteraan.

Rens haalde Mo weer in en zei op dringende toon: ‘Ja, maar het is wel heel speciaal als je een Marokkaanse moeder hebt en vader die niet uit dat land komt.’

‘Hoezo dan?’

‘Nou, had ze dan geen hoofddoek op of zo, mocht ze dan zomaar met je vader uitgaan van haar ouders?’

Mo gaf niet meteen antwoord. Hij keek naar de grond en schopte een paar een blikje een eind vooruit.

Rens zag de norske trek rond zijn mond en ging pas na een tijdje voorzichtig verder: 'Fouad zegt dat je moeder een zondares is en dat ze een slechte vrouw is omdat ze met jouw vader is getrouwd. Maar ik heb meteen tegen hem gezegd dat hij zo gek als een ui is!'

Mo bleef met een ruk staan.

'Wat? Zegt hij dat echt? Wat een idioot! Hij moet eens naar zichzelf kijken en naar die zuster van hem, wow! Wat gemeen zeg, om dat achter mijn rug om te zeggen. Dat vind het ik wel het allerstomste, dat ze zo over anderen kletsen, terwijl ze zelf allerlei dingen doen die helemaal niet kunnen volgens hun eigen stomme regeltjes. Bah!'

'Vind jij dan dat je niet bij die moslims hoort?'

Mo haalde zijn schouders op. 'Ik ben Nederlander en ik hoor bij de klas en verder wil ik niet bij een groep of zo horen. Wij hebben geen echt geloof thuis. Mijn vader zegt dat ik mezelf moet zijn en eerlijk met mijn geweten, tegenover mezelf dus. Maar hij zegt dat wij niet bij een geloof of zo horen. Dat hoeft heus niet per se, je kunt ook gewoon zonder zo'n godsdienst met allerlei regels in God geloven. God is toch overal!'

Rens zei niets, hij wachtte tot Mo verder ging.

'Mijn moeder bidt wel, maar wij hoeven het niet als we niet willen. Nou, ik ben gewoon mezelf en ik doe mijn best om eerlijk te zijn en verder kunnen ze allemaal de boom in. O zo!'

Rens zag dat Mo een beetje hijgde na die zin. Hij schopte tegen een steentje en beiden keken ze hoe het in een sierlijke bocht over de straat vloog. Tot op de andere stoep. Fitna liet de stok los en rende vrolijk blaffend achter het steentje aan.

'Maar ik wil absoluut niet dat je over mijn moeder praat. Dat is privé, snap je dat dan niet?'

'Ja, oké, ik snap het, natuurlijk, maar hij begon. Ik zou ook niet bij die kliek van Rachid en Fouad willen horen. Ze maken elkaar op school het leven zuur door zo te klitten en niks alleen te durven doen. Ze zijn gewoon bang, maar ze zullen dat nooit toegeven, die bangeschijters.

'Nou, dat bedoel ik maar.' Mo haalde zijn neus op. 'Alleen ben ik die rotopmerkingen van hen zo ontzettend zat. Zij vinden dat ik de zaak van de islam verraad want ik heet Mo en dat komt van Mohamed. Met die naam moet je volgens hen wel een gelovige moslim zijn. Maar ik vind dat je gelovig bent als je je geweten volgt, als je probeert goed te leven, eerlijk en zo. Je moet gewoon aardig zijn en anderen helpen en zij jou ook. Gewoon doen. Maar dat doe je toch zeker niet voor God? Wat heeft hij daar nou aan? Vind jij niet?'

Rens bromde wat onverstaaanbaar, maar Mo had eigenlijk geen antwoord nodig. Hij ging op zachtere toon verder: 'Ja, dat van die naam, dat wilde mijn moeder per se zo toen ik geboren werd. Ik ben de oudste jongen en dan hoor je in Marokkaanse families zo te heten. Maar ik wil veel liever een andere naam, Morris of Bo of zo. Alleen, mijn moeder vindt dat niet goed.'

Mistroostig haalde hij zijn schouders op. 'Ik wil eigenlijk liever net zoals mijn vader heten, gewoon Paul, of Ruud of Tom, zoiets. Gewoon een Nederlandse naam. Ik ben toch zeker een Nederlander?'

'Nou, dan noem je je toch gewoon zo, dan zet je dat boven je proefwerken bijvoorbeeld.'

'Dat kan toch niet man, ik sta toch anders in de lijstjes van de leraren. Ze zien me aankomen, moet ik dat weer uitleggen in de klas. Zie je het voor je?'

Ja, Rens zag die grijnzende koppen van Fouad en zijn vrienden al voor zich. Nee, dat kon niet.

‘Maar Mo is toch ook een joodse naam? Die grappen van Sam en Mo dan?’

‘Dat is Moos, man, dat zijn moppen van Sam en Moos! Je bent niet goed bij je hoofd. Jood zijn is ook niet zo leuk hoor, die hebben ook zo’n strakke godsdienst, daar heb ik wel eens wat over gelezen. En bij al die voetbalwedstrijden roepen ze toch van die afschuwelijke dingen over joden. Nou, dat wil ik er ook niet nog eens bij hebben.’

‘Heb jij je huiswerk al af?’ vroeg Rens om van onderwerp te veranderen.

‘Nee, ik moet nog dat boekverslag afmaken. Ik heb dat boek wel gelezen, maar ik heb geen flauw idee hoe ik het moet beschrijven. Help je me even?’

‘O makkie, dat boek van jou had ik vorig jaar op mijn lijstje, dat weet ik nog wel een beetje en ik heb het waarschijnlijk ook nog op de harde schijf staan ook. Oké, dan eet ik bij jou en dan gaan we daarna naar mij toe. Ik werk het liefst op mijn eigen pc. Die van jullie staat te dicht bij de tv, dan kan ik niet nadenken.’

Mo bedacht ineens dat Rens wel vaak bij hen at de laatste tijd.

‘Is er iets bij jou thuis aan de hand, dat je zo vaak bij ons wil eten?’

Het bleef stil. Mo zag dat Rens de andere klant opkeek en net deed of hij niks gehoord had. Nou, dan niet, maar er was vast wat aan de hand. Hij deed met zijn sleutel de deur open en stampte zijn schoenen uit bij het rekje onderaan de trap.

‘Doe jij ook...’

Maar Rens had zijn schoenen al uit. Hij pakte de groene gastpantoffels en deed ze aan, terwijl hij zich aan de trapleuning vasthield.

‘Rens eet ook mee vandaag, hoor mam, goed?’ riep Mo met zijn hoofd om de keukendeur. Hij wachtte niet eens op het antwoord en rende achter Rens aan de trap op.

Toen ze boven waren en samen neerploften op Mo’s bed, zuchtte Rens diep.

‘Ja, ik heb het je nog niet verteld, maar eh... mijn ouders gaan scheiden enne...’

‘Wow, man, wow, wat rot voor je. Dat wist ik helemaal niet. Waarom heb je niets gezegd?’

Het bleef stil naast hem.

Met een verkramppt gezicht bestudeerde Rens het behang naast het bed van Mo.

‘Hé man, waarom heb je niks gezegd?’ Mo stompte zijn vriend met zijn elleboog en probeerde hem daarna zijn kant uit te laten kijken. Hij stopte daarmee toen hij zag dat Rens tranen in zijn ogen had.

‘Mijn vader heeft een andere vriendin. Hij wil met haar trouwen, want ze krijgt een kind van hem en mijn moeder... Mijn moeder, ze wil...ze kan niet...’

Rens hilde nu echt. Mo pakte de schouders van zijn vriend beet en schudde hem door elkaar. Hij deed het zachtjes, maar tegelijk ook krachtig. Rens hilde even, veegde verwoed met zijn vuisten over zijn ogen, pakte toen een zakdoek uit zijn zak en snoot zijn neus. Twee maal.

‘Ach, sorry hoor, ik eh... Het zit me zo verdomd dwars.’

‘Natuurlijk, dat kan ik me goed voorstellen zeg! God, wat afschuwelijk en wat gaan ze nu doen?’

‘Dat weet ik nog niet, mijn moeder is alleen maar woedend en ze...’ Rens aarzelde.

‘O, daarom was je de laatste tijd zo stil en wilde je aldoor hier eten. Het is bij jou thuis natuurlijk niet te harden. Nou snap ik het. O man, wat rot voor je, echt shit!’

Rens haalde luid zijn neus op en wreef nog een paar keer met zijn mouw over zijn ogen. Hij hakkelde: ‘Mijn moeder, ze wil... Ze kan niet...eh...’

Mo wachtte, maar Rens kwam niet uit zijn zin. Er kwam een vreemd wurgend geluid uit zijn keel, alsof hij iets wilde zeggen, maar het niet over zijn tong kon krijgen. Mo liet hem maar even en keek naar zijn raceautoplaten die aan de muur boven zijn werktafel hingen. Die Schumacher was toch het mooiste. Zou hij die aan Rens geven?

Toen werd er geroepen dat het eten klaar was. Hij trok zijn vriend overeind en gaf hem een high five. Daarna pakte hij een washandje van de wastafel, maakte het nat en gooide dat met de handdoek naar Rens. Die wreef er heftig mee over zijn ogen en neus, droogde daarna zijn gezicht af en keek uitvoerig in de spiegel.

Achter elkaar gingen ze de trap af.

‘Niks zeggen, hoor?’ fluisterde Rens nog dringend voordat ze de huiskamer binnengingen.

‘Nee, natuurlijk niet.’

Maar Mo nam zich voor het er die avond met zijn moeder over te hebben. Misschien kon Rens een tijdje bij hen wonen totdat zijn ouders het geregeld hadden. Zo kon hij toch niet prettig thuis zijn, hij was nog wel enig kind. Ook nog eens geen zus of broer om mee te delen. Hier was het dan een stuk gezelliger voor Rens. Zijn vader en moeder zouden het vast goed vinden.

‘Heb jij het telefoonnummer van de ouders van Rens? Dan bel ik ze vanavond laat of anders morgen overdag wel even op. Dan is het meteen geregeld, oké?’

Mo keek zijn vader opgelucht aan en kwam overeind om hem op zijn schouder te slaan. Hè, gelukkig, Rens zou de eerstvolgende weken tenminste een thuis hebben waar niet geruzied werd. Voor het huiswerk was het voor hem zelf ook een stuk handiger, Rens was beter in sommige vakken dan hij. Hij zou het hem meteen de volgende morgen vertellen, hij verheugde zich al op het gezicht van zijn vriend.

Maar Rens was niet blij.

‘Je had beloofd niets te zeggen, man! Je had het me beloofd! Bah, je houdt je niet aan je woord, man!’

Mo gaf onmiddellijk toe dat hij dat gezegd had. ‘Maar ik dacht dat het alleen was voor onder het eten gisteravond.’

‘Nee idioot, ik bedoelde natuurlijk de hele tijd!’

Mo wist niets te zeggen. Hij had het zo goed bedoeld en nu was Rens woest.

‘Ja, maar mijn moeder, wat zei ze dan tegen je vader? Vond ze het dan meteen goed? Ik moet eigenlijk haar eh... Ik kan haar niet zomaar alleen laten. Ik moet haar eh...’ Hij ging niet

verder, mompelde iets wat Mo niet kon verstaan en rende toen ineens de trap op naar de volgende les.

Mo realiseerde zich dat hij eigenlijk niet van zijn vader gehoord had of het in orde was met de moeder van Rens. Hij had zonder meer aangenomen dat het goed was. Rens' moeder had op die manier meer rust om over de scheiding en alle ellende heen te komen als ze niet voor Rens hoefde te zorgen. Toch?

‘Hé man, wat bedoel je? Waarom ben je niet blij dan? Vind je het vervelend?’

Mo was hem toch achterna gegaan, pakte Rens bij een schouder en vervolgde zachtjes: ‘Hé joh, het is toch een goed idee zo? Mijn moeder kookt toch hartstikke lekker en je hoeft heus niets te betalen. Je vindt het toch rot om in die ruzies te zitten zonder er iets aan te kunnen doen, of niet dan?’

Rens schokschouderde, maakte een afwerend geluid en liep bij hem vandaan. Met zijn rug naar hem toe ging hij bij de deur van de klas staan wachten. De kinderen van de vorige les zaten er nog in, dus er was best tijd om nog even te praten. Maar Rens was dat absoluut niet van plan. Met een woedend gezicht stond hij naar de dichte deur te kijken en reageerde niet op de woorden van Mo achter hem. Hij draaide zich zelfs helemaal van hem af en maakte een afwerend gebaar met zijn elleboog. De anderen van hun klas kwamen ertussen staan. Zij mochten niets in de gaten krijgen, dus hield Mo wijselijk zijn mond.

Later in de klas was het net of Mo naast een ijskast zat. Zo afwerend deed Rens.

Na de laatste les had Mo er genoeg van.

‘Nou, dan niet man! Als je zo idioot wilt doen, dan ga je maar lekker naar je eigen huis, mooi in de ruzies zitten. Bah, wat ben jij voor een vriend!’

Hij liep boos weg.

Rens kwam hem niet achterna.

‘Misschien is er thuis iets wat hij jou niet wil vertellen.’

Mo's moeder zat in een hoekje van de bank met een heel fijn haaknaaldje een kledje te haken.

‘Iets waar hij zich voor schaamt of zo, denk je niet? Ik heb natuurlijk geen idee wat het is, maar hij heeft waarschijnlijk iets waar hij zich nóg meer zorgen om maakt dan om die scheiding.’

Ze keek over het werkje heen naar Mo, die mistroostig met zijn armen om zijn opgetrokken benen op de bank naast haar zat. Ze stak een arm uit en streek hem over zijn rode haren.

‘Ik denk dat je gewoon heel aardig tegen hem moet zijn, niks moet vragen. Als ik Rens was en ik had iets heel naars te verbergen zou ik geen vragen erover willen beantwoorden. Jij wel?’

‘Ja, maar hij is toch mijn beste vriend! Hij kan mij toch wel vertrouwen?’

‘Ja jongen, mensen kunnen soms heel anders reageren dan je denkt. In mijn cultuur doen mensen alles, echt álles om dingen waarvoor ze zich schamen te verbergen. Ze doden zelfs hun dochters als die iets gedaan hebben wat de eer van de familie kan bezoedelen. Je kunt je

niet voorstellen hoe ver dat gaat. Soms denk ik wel eens dat God ons verkeerd geschapen heeft, dat Hij die schaamte en die verdraaide eer beter weg had kunnen laten. Moet je je eens voorstellen hoe fijn de wereld zou zijn, als we ons niet voortdurend hoefden te schamen voor dingen die niet helemaal of helemaal niet kunnen volgens anderen! Het zou zo véél fijner zijn!’

Mo keek zijn moeder aan en zag vurige plekken in haar hals opkomen. Kennelijk zat dit onderwerp haar ook erg dwars.

‘Denk je nog vaak terug aan je familie?’

Zijn moeder keek opzij en zei zacht: ‘Wat dacht je, jongen, dat ik nooit meer aan mijn moeder en zussen zou denken? Of aan mijn vader en broers?’

Mo schudde zijn hoofd. ‘Nee, dat dacht ik heus niet, daar hebben we het ook wel over gehad. Maar je zegt er haast nooit wat over en dan denk ik er niet zo vaak aan. Heb je ze echt nooit meer gezien sinds je met papa...’

‘Nee, nooit meer. Dat kan ook niet. Ze weten niet eens waar ik ben want ze schamen zich dood voor mij. Voor hen ben ik een zeer zondige vrouw, terwijl niemand van hen weet hoe gelukkig ik met je vader getrouwd ben. Gek hè? Ik had het nooit beter kunnen treffen! Maar ik mis ze alleen wel heel erg, het is toch mijn familie. Mijn moeder heeft haar eigen kleinkinderen nog nooit gezien. En jij je oma niet. Jammer hè?’

Ze zuchtte een beetje beverig en liet het haakwerkje rusten op het kussen op haar schoot. Haar ogen gingen naar het raam. Net alsof haar wens haar moeder te zien ineens bewaarheid zou kunnen worden. Alsof die ineens voor het raam zou kunnen staan.

Mo zei niets. Hij wilde dat ze verder ging.

‘Je weet toch wel dat je vader een naamsverandering heeft aangevraagd, zodra het duidelijk was dat ze hem zochten.’

‘Ja, anders had ik Van den Berg geheten, hè?’

‘Ja, Van de Berg is gewoner en er staan er zoveel in het telefoonboek, daar kun je haast niet aan beginnen. En de voorletter P. is ook heel gewoon, als hij nu Xavier had geheten of zo... En mijn voorletter Z. staat er niet bij. Maar we woonden eerst aan de andere kant van het land, in Amsterdam. Je vader heeft hier gelukkig snel werk gevonden en we bidden iedere dag dat mijn broers er nooit achter zullen komen dat we hier wonen. Ik ben er nog steeds bang voor dat ze ons zullen vinden. Ze kunnen jaren later nog steeds...’

‘Wat zouden ze dan doen?’

Ze maakte haar zin niet af. Wendde zich naar Mo en zei flink: ‘Dat wil jij helemaal niet weten, Mo, maar veel goeds is het niet.’

‘Misschien is het helemaal niet zo erg, misschien vergis je je wel, mam.’

‘Was het maar waar, jongen, was het maar waar. Zeg eens, weten die Marokkaanse jongens in jouw klas dat ik Marokkaanse ben, ben geweest eigenlijk?’

‘Ja zeg, dat heb je over jezelf afgeroepen door mij Mohamed te noemen. Dat had je dus nooit moeten doen.’

Mo zei dat laatste luider dan hij wilde. Net op dat moment kwamen zijn vader en zus de kamer binnen. Vaders blonde haar was nat van de regen en zat geplakt om zijn smalle hoofd. Fitna blafte schel om ze te verwelkomen.

Marieke schonk thee in, pakte snel wat koekjes van de schaal op het lage tafeltje en riep, terwijl ze naar de deur liep: ‘Ik ga huiswerk maken, gaan jullie maar weer lekker ruziën over die naam, hoor. Ik ben weg!’

‘Ja zeg, Mo!’ riep haar vader bijna tegelijkertijd, ‘begin je daar nu weer over! Je heet nu eenmaal zo, en daar blijft het bij. We hebben er, toen jij geboren werd, lang genoeg over gepraat. Het is gewoon echt belangrijk voor je moeder.’

Hij keek met een liefdevolle blik naar zijn vrouw op de bank, die haar gezicht naar hem ophief.

Een kus klonk door de kamer. Mo zag dat zijn moeder de bril van zijn vader afpakte om hem schoon te poetsen.

‘Zo Zulifa, meisje, zit je daar lekker?’ zei vader liefdevol, terwijl hij toch meteen weer verstoord in de richting Mo keek.

‘Ja, kijk dit is ook zoiets,’ zei zijn moeder, terwijl ze de bril poetste, ‘als ik met een Marokkaan was getrouwd, had ik zeer waarschijnlijk nooit zo om een kusje kunnen vragen waar jij bij bent. Dat doe je niet, dat uiterlijk vertoon van genegenheid is taboe, helemaal als er anderen bij zijn. Er wordt alleen ‘s nachts in bed aangeraakt als je getrouwd bent en verder niet. Alles in het donker, alle genegenheid in het geniep. Mannen horen geen zwakheid te laten zien. Al helemaal niet tegenover vrouwen. Dat was een van de dingen die mij het meest tegenstonden in onze cultuur, vooral toen ik bij de Nederlanders zag dat het ook anders, veel opener en leuker, kan. Verder zijn er natuurlijk ook een heleboel goede dingen, maar dat stiekeme en geheimzinnige aan dit soort dingen, dat hoef ik nu lekker niet meer!’

Mo zag zijn moeder van de bank afspringen met het haakwerk in haar ene hand. Ze gooide het kussen dat ze eronder had tegen zijn hoofd. Hij was net te laat om het af te weren.

‘Wat hebben jullie voor lekkere dingen van de markt meegenomen, Paul? Ook die heerlijke groene olijven? Ja?’ Ze ging meteen naar de keuken en even later hoorden ze zakjes ritselen en de ijskast open en dicht gaan.

Zijn vader ging voor Mo staan, met zijn benen wijd. Een soort aanvalspositie ging het door Mo heen.

‘Kun je er nu eens voor een héle tijd over ophouden, jongen?’

Mo zag dat het echt belangrijk voor zijn vader was.

‘Hm. Mama zei dat ze wou dat de jongens op school er nooit achter zouden komen dat wij half Marokkaans zijn. Maar door die naam komen ze wel meteen op het idee. Als we er Bo van maken, of Morris, dan denkt niemand eraan want ik zie er helemaal niet zo Marokkaans uit met die haren van mij.’

Mo streek over zijn bos donkerrood haar. ‘Het is anders wel een vloek om zulk haar te hebben, maar ik geef toe dat het in dit geval beter is dan gewoon zwart haar, zoals mama.’

‘Jongen, ik vroeg je wat en je hebt nog geen antwoord gegeven.’

‘Nou, oké dan, ik zal het echt proberen.’

Maar het ging niet van harte.

Hoofdstuk 2

Toen Mo de halfdonkere kamer binnenkwam hing er een vreemde lucht, net alsof er iemand had overgegeven. Het was ook een beetje de lucht zoals die vaak in een kroeg hangt. Warm en benauwd, met de lucht van drank.

Rens' moeder zat op de bank, ze hing daar eigenlijk meer en ze had haar ogen dicht. Ze deed ze pas open toen Rens en Mo vlak voor haar stonden en Rens op luide toon haar aandacht vroeg.

‘Mam, ma-ham, ik ga met Mo mee, vind je dat goed?’

‘Watte?’ vroeg ze verward. ‘Wat eh... wat wil je, schat?’

‘Ik ga met Rens mee en ik blijf daar ook eten, enne...’ Hij maakte zijn zin niet af, maar Mo had er een briefje van 10 euro om durven verwedden dat hij had willen zeggen dat hij voorlopig helemaal niet meer terug zou komen.

Maar hij zei het niet. Dacht het waarschijnlijk alleen maar.

‘Kom op joh, je moeder is ziek, je kunt misschien beter...’

Mo probeerde zijn vriend mee te trekken.

‘Nee,’ zei Rens hard, ‘mijn moeder is helemaal niet ziek, of ja, misschien wel... Maar iedereen wordt ziek als hij een hele fles wodka leeggedronken heeft.’ Hij schopte tegen een lege fles met een rood en blauw label, die op de grond naast de bank lag en die Mo nog helemaal niet gezien had.

‘Nee, niet weggaan,’ riep de moeder van Rens huilerig, ‘je moet me niet alleen laten, nee... jongen!’

‘Ach mam, je valt zo in slaap en dan weet je toch zo’n tien uur lang niet meer dat ik er zou zijn. Je hebt het me al zo vaak geflikt, ik heb er schoon genoeg van.’ Rens schopte hard tegen de poot van de bank en draaide zich bruusk om.

‘Kom op,’ zei hij tegen Mo en greep hem bij een pand van zijn jas. ‘Ik heb er helemaal zát genoeg van, wegwezen hier.’

Op de fiets reden ze zwijgend naast elkaar. De regen kletterde neer. Precies de goede sfeer, dacht Mo. Ze waren meteen op hun fiets gesprongen en hadden allebei geen zin om hun regenkleding aan te doen. Net alsof dat iets zou verbreken. Iets breekbaars en vertrouwelijks tussen hen. Een paar maal wilde Mo beginnen over wat hij had gezien, maar hij durfde niet. Rens keek zo woedend dat hij hem maar liever liet betijen.

Bij een stoplicht keek Rens opzij. ‘Snap je nou dat ik het je niet wilde vertellen? Ik schaam me dood voor mijn moeder, maar nu heb je het zelf gezien. Nu weet je het...’

Mo zag dat hij met een verbeterd gezicht fietste.

‘O, het is zó afschuwelijk om je voor je eigen moeder te moeten schamen. Drank is iets zo walgelijks, zo’n klotespul! Maar je zegt het tegen niemand, hoor je!’

Zijn gezicht vertrok tot een akelig grimas en Mo zag dat hij de grootste moeite moest doen om niet in tranen uit te barsten. Hij haastte zich om te zeggen dat hij dat nooit zou doen,

natuurlijk niet! Maar hij bedacht meteen dat hij het zeker tegen zijn ouders zou moeten vertellen.

‘Ja, mijn vader heeft haar ook heel rot behandeld, dat is ook zo, maar dit!’ Rens zei het gesmoord. Door het optrekkende verkeer kon Mo hem haast niet verstaan.

‘Gelukkig weet ik het nou, man.’ Mo pakte de mouw van zijn vriend om te laten voelen dat hij hem goed gehoord had. ‘Kom nou maar mee, je gaat gewoon een tijdje bij ons logeren. Je bent hartstikke welkom. Je bent toch mijn beste vriend!’

Het was een goed idee geweest om zomaar op de bonnefooi eens bij Rens langs te gaan. Het zat hem zo dwars dat Rens niet op hun voorstel was ingegaan. Rens was die dag ook al niet op school komen opdagen. Na de laatste les was hij gewoon naar zijn huis gefietst. De achterdeur was open en Rens’ fiets stond tegen het hek bij de schuur. Hij was dus thuis.

Maar alles was stil in huis. Zachtjes klom hij de trap op en klopte op de deur van Rens’ kamer. Geen reactie. Toen hij voorzichtig de deur opende, zag Mo hem met zijn koptelefoon op. Hij stond met zijn handen geleund op zijn bureau naar beneden te kijken. Alsof hij zich zo het beste op de muziek kon concentreren. Hij schrok zó, dat hij schreeuwde en wankelde toen hij, bij het klopje op zijn schouder, iemand ontwaarde. Zijn hand geheven om een flinke mep uit te delen. Mo zag het meteen, hij bukte, maar gelukkig sloeg Rens hem net niet. Maar het was vreemd dat hij hem niet meteen herkende.

Door dat gebaar begon Mo maar niet meteen over het feit dat hij niet op school was geweest. Hij ging op het slordige bed zitten en schoof vuile was opzij.

‘Sorry, sorry, ik had je niet aan zien komen.’

Rens zag er slecht uit. Hij had kringen om zijn ogen en zijn broek hing om zijn magere heupen alsof hij alleen door de riem vastgehouden werd.

‘Waarom ben je eigenlijk gekomen?’

‘Ik ben je vriend en vrienden steunen elkaar in moeilijke tijden.’

Mo zei het simpel. Hij meende het helemaal en probeerde zo begrijpend naar Rens te kijken als hij kon.

Het bleef een tijdje stil. Mo kon in de stilte het gerommel van Rens’ maag horen.

‘Oké. Nou, als je mij wilt steunen, kom dan maar even mee naar beneden. Dan kun je zelf zien waarbij ik steun nodig heb.’

Zo waren ze beneden bij de bank in de huiskamer gekomen en hadden ze samen Rens’ moeder gezien.

‘Fijn dat je bent gekomen, ik heb je lievelingseten gemaakt, Rens,’ riep Mo’s moeder toen ze samen via de keukendeur binnenkwamen. Ze gooide de ovenwant waarmee ze net de oven wilde openen aan de kant en kwam toe op Rens.

Die deinsde meteen achteruit en trok zijn jas strak om zich heen.

‘Het gaat niet goed met je, hè jongen. Ik ben blij dat je hier komt.’

Ze lachte warm naar de jongen in de lange zwarte jas en stak haar hand verder uit. ‘Geef mij je jas maar jongen, dan hang ik hem fijn in de bijkeuken. Daar kan hij drogen. In de kamer is het warm en er staan nog thee en koekjes. Kom maar.’

Het was net alsof dat van de thee met koekjes een soort toverformule tot binnenkomen was, want Rens ontdeed zich van zijn natte jas, hing die aan de trapleuning en liep als een robot naar de kamer. Daar schonk Marieke een glas thee voor hem in waar de damp vanaf kwam. Ze legde drie koekjes tegelijk op het schoteltje. Vlak naast de kachel ging Rens zitten en hij nam het glas thee voorzichtig in beide handen, nadat hij de koekjes met de goede kant omhoog op zijn uitgestrekte been gelegd had. Hij zei niets, maar kneep zijn ogen tot spleetjes. Net alsof hij een kat was die zich niet stoorde aan anderen, maar intens genoot van de warmte die hem tegemoet straalde.

Rens zag zijn moeder met een handdoek naar Rens toekomen om zijn haren af te drogen. Hij liet het toe, maar het leek net alsof het niet merkte, doordat hij zijn ogen gesloten hield.

‘Jouw haren mogen ook wel,’ zei ze en droogde ook Mo’s haar. De handdoek was nog warm van het fornuis in de keuken, voelde Mo.

‘Wat heb je toch een mooie haren, jongen van me,’ zei ze glimlachend. Een knipoog naar Rens beduidde dat ze vond dat hij zijn vriend met rust moest laten.

‘Kom je even helpen in de keuken? Ik kan een potje niet open krijgen.’

‘Rens, Mo en zijn vader gaan straks even wat spullen van jou halen, dan hoef jij niet nog een keer door dat rotweer, jongen. Heb je een sleutel, dan kunnen ze er gemakkelijker in. Ja?’

Mo’s moeder lachte lief naar Rens, die als een zombie aan tafel zat en enorme hoeveelheden voedsel naar binnen stouwde. Het leek alleen net of hij het niet proefde, zo mechanisch kauwde hij.

‘Sleutel?’ Hij keek niet-begrijpend.

‘Wacht maar,’ zei de vader van Mo, ‘waarschijnlijk staat de achterdeur wel open. Jullie hebben die zeker niet op slot gedaan, toen jullie daarstraks weggingen? We kunnen er vast wel in.’

‘Rens, jij gaat meteen na het eten naar bed. Je slaapt op de kamer van Mo, met zijn pyjama en je gaat eerst even in een lekker warm schuimbad. Ja?’

Rens scheen het niet tot zich door te kunnen laten dringen. Hij schraapte het laatste restje van zijn bord en keek niet op. Hij zag er doodmoe uit.

Toen Mo onder tafel keek om te zien waar de hond was, zag hij dat Fitna op de voeten van Rens lag. Ze keek op en kwispelde toen Mo keek, alsof ze zeggen wilde: ‘Ik moet hem even troosten nu, straks kom ik weer bij jou, ja?’

Het was overal donker in het huis. Ze luisterden allebei bij de openstaande keukendeur. Mo merkte dat zijn vader huiverde. De miezerige motregen had hen allebei doordrenkt. Mo veegde zijn brillenglazen droog aan een punt van zijn trui. Zijn vader deed hetzelfde met de punt van een zakdoek.

‘Kom op Mo, hij moet alleen zijn schoolboeken en wat kleren hebben.’ Vader fluisterde. Hij leek slecht op zijn gemak.

Onderweg had Mo over de situatie verteld waarin hij Rens' moeder had aangetroffen.

‘Maar we moeten wel even kijken of we niet iets voor die moeder moeten doen, joh. Als ze echt zoveel gedronken heeft, kan ze wel eens heel erg ziek zijn.’

Voorzichtig deed vader de deur naar de woonkamer open. De stank van overgeefsel was nu veel sterker dan die middag. In het schijnsel van de lantaarnpaal voor de erker zagen ze allebei meteen een gestalte op de vloer liggen. Met haar ene wang in een plasje braaksel lag de moeder van Rens roerloos. Languit. Twee lege flessen naast haar. Haar ene arm reikte naar iets wat ze blijkbaar niet had kunnen bereiken. Was het een nieuwe fles? De verwarming stond zo hoog dat ze het allebei meteen benauwd kregen. Mo's bril besloeg. Hij veegde driftig en keek met half dichtgeknepen ogen op de thermostaat. Jé, 26 graden.

Vader deed het grote licht aan met zijn bril op zijn voorhoofd. De vrouw op de grond reageerde er niet op.

‘Jongen jongen, dat ziet er niet goed uit, zie je dat? Ze heeft waarschijnlijk zo enorm veel gedronken, dat ze bewusteloos is.’

Hij rolde het lichaam om en tilde haar oogleden een voor een op. Keek van heel dichtbij.

‘Nou zeg, die vrouw is helemaal hopeloos geweest. Maar dit is natuurlijk geen oplossing zo. Och, wat vreselijk voor Rens, jongen!’

‘We moeten de politie bellen of eh... een dokter.’ Mo keek zijn vader aan. ‘Jij bent toch geen dokter, wij kunnen zo toch niks voor haar doen?’

‘Nee, ik ben geen dokter en we zouden inderdaad de politie kunnen bellen. Maar wat zal Rens daarvan vinden, heb je daar al aan gedacht?’

Mo's vader keek bezorgd. ‘Ja, als de politie erbij komt, is dat helemaal een schande voor hem, en hij heeft het toch al zo moeilijk.’

‘Misschien moeten we mama halen om haar te wassen en in bed te stoppen. Dan hoeven we niet meteen de politie erbij te halen, dan is dat beter voor Rens.’

Zijn vader keek besluiteloos neer op het lichaam van de vrouw, dat nog steeds geen enkel levensteken gaf.

‘Leeft ze eigenlijk nog wel?’

Vader bukte zich meteen en hield zijn ene hand voor haar neus. Rens zag dat die hand een beetje trilde.

‘Ja, ze leeft nog wel, ik voel adem, maar ze is heel ver heen. Nou, de meeste drank is er trouwens wel uit zo te zien. We moeten dit eigenlijk wel even opruimen, jongen.’

Met een emmer, een dweil en de rubber handschoenen die Mo in de keuken zag liggen, ruimden ze de ergste smeerboel op. Daarna sjorden ze de moeder van Rens samen op de bank en legden een plaid over haar heen. Met een natte dweil probeerde hij het braaksel van haar trui te poetsen. Het rook smerig. Mo onderdrukte een braakneiging.

‘We kunnen haar niet gaan uitkleden,’ zei vader. ‘Dat zou te gek zijn en dat zou ze niet willen, denk ik.’

Mo was het met hem eens.

‘Ze moet op haar zij, dan kan ze niet zo gauw stikken als ze weer moet spugen. Dat hebben we bij biologie geleerd,’ zei Mo en hij keek zijn vader aan.

‘Ja, daar heb je gelijk in. Kom op, ze moet gedraaid worden.’

Ze sjorden aan het slappe lichaam en stopten een kussen onder haar hoofd en eentje in haar rug en zetten een lege emmer naast de bank. In de kast vond Mo een paar linnen servetten en die legde hij op het kussen vlak bij haar mond. Vader was nog in de keuken bezig met de emmers en de dweil.

Daarna haalde Mo boven wat spullen voor zijn vriend. Ook de cd's die op het bureau lagen deed hij in de tas. En zijn mp3-speler. In de haast greep hij nog een dvd die hij graag wilde kopiëren uit het rekje naast het apparaat. Een paar floppy's en zijn vulpen, ook in de tas. O, en ook ondergoed. Wat naast het bed lag was vuil, maar zijn moeder zou daar wel raad mee weten. Hij propte nog twee broeken, drie T-shirts en een trui in de tas en zeilde haastig daarmee de trap af.

De sleutel van de keukendeur namen ze mee. Zo konden er geen ongewenste bezoekers in.

In het huis was nu alles donker.

‘Ik heb de verwarming ook maar lager gezet, anders komen ze straks met een forse rekening te zitten.’

‘Nou, de vader van Rens heeft anders een goede baan.’

‘Ik bedoelde eigenlijk niet die rekening, maar de rekening van de natuur, jongen. Je weet toch dat ik altijd het milieu tracht te dienen?’

‘O pa, wat ben je toch een fanatiekeling, dat je dáár nu aan denkt!’ Ze lachten allebei, maar Mo wist heel goed dat zijn vader dat zei om de spanning van het bezoek een beetje weg te werken.

‘Denk je echt dat het beter is dat we de politie niet gewaarschuwd hebben?’ Mo keek over zijn natte bril heen schuin naar zijn vader onder het fietsen.

‘Ja, dat denk ik wel. Natuurlijk heb je heel erg verdriet als je moet scheiden en als je man een ander heeft. Dan weet je van ellende niet wat je moet doen. Ik heb haar een briefje geschreven waarop ik haar vertel wat wij hebben gedaan en waar Rens is. Dat we morgen komen kijken, zonder Rens en dat we met haar mee lijden. Maar dat dit echt de slechtste weg is die ze maar kan kiezen. Dat ze Rens zo niet helpt en zichzelf ook niet.’

‘Je had dominee moeten worden, in plaats van milieudeskundige, pa!’

‘Tja jongen, je hebt waarschijnlijk gelijk. Maar we moeten Rens helpen, en zijn moeder eigenlijk ook. Scheiden is iets verschrikkelijks, ik hoop het nooit mee te maken!’

Die nacht kon Mo niet goed in slaap komen, ook al had hij in het donker wel vijf blokken met Fitna gelopen om een leeg hoofd te krijgen. Dat stille lichaam op de grond en die stank van het braaksel, hij kon het maar niet kwijtraken. Natuurlijk zou hij er niet met Rens over praten. Die had dat natuurlijk al vaker met zijn moeder meegemaakt. Misschien had hij al meerdere keren zo schoon moeten maken met diezelfde emmer, dweil en handschoenen. Wat een ellende als je dat in je eentje moest doen! Je eigen moeder. Hoe moeilijk zou het voor hem zijn om toch nog respect voor zijn moeder te bewaren! Scheidingen waren een dikke ellende!

Naast hem ademde Rens onrustig. Hij gooide zich aldoor om, had blijkbaar vervelende dromen want hij kreunde vaak en riep onverstaanbare dingen. Het zou voor hem niet fijn zijn om alleen te slapen nu, maar als hij zo aan de gang bleef, moest hij toch maar op de logeerkamer morgen, bedacht Mo, terwijl hij zich ook van de ene kant op de andere draaide.

Morgen moesten ze weer naar school. Rens had zich daar al een dag niet laten zien, hij had nu al een toets in te halen, maar of het daar binnenkort van zou komen...

Hoofdstuk 3

In een ander deel van de stad lag nog een jongen wakker. Zijn donkere haren probeerden zich telkens dieper in het kussen te boren en zijn benen bewogen zich rusteloos onder de dekens. Meermalen vloekte hij gesmoord om zo de gedachten die in zijn brein woelden te onderdrukken. Het moest wel zachtjes om zijn broer die naast hem in het andere bed lag, niet wakker te maken. Want dan zou het helemaal vervelend worden.

Als Mohamed, zijn oudste broer, uit zijn slaap gehaald werd, kon hij ontzettend onhebbelijk zijn. Dat vermeed je als het maar even kon.

Snurkte hij maar niet zo. Normaal had hij er niet zo'n last van, maar nu was het geluid onontkoombaar. Zo'n zaagbak, die broer van hem, bah!

Duizendmaal shit! Kon hij nou maar gewoon slapen, net zoals alle mensen hier in huis! Toen hij zo-even naar het toilet ging, had hij zijn vader en moeder allebei horen snurken, niet zo hard als Mohamed, maar luid genoeg. Zijn zusters zouden ook vast slapen in hun roze kamer. Gehoorzamer meisjes waren er niet, die zouden vast niets hebben om over te tobben. Dat hoefde ook helemaal niet, hij zorgde wel dat er niets met hen gebeurde.

Had hij die deal nu maar niet gemaakt. Het was een heel slecht idee geweest en nu zat hij eraan vast. Verdomd! Soms kon je jezelf wel ik weet niet wat doen, terwijl je jezelf juist trouw moest blijven! Dat zei die leraar van school altijd. Iedereen nam toch wel eens zo'n vreselijk stomme beslissing? Dat moest wel. Alleen deze kon absoluut niet meer teruggedraaid worden. Dat was het hele nare van deze deal...

En weer draaide hij zich met een ruk om. En morgen moest hij op school wel even die toets goed maken, anders kon hij het daar ook wel vergeten.

Kon hij er maar eens over praten. Maar met wie zou dat kunnen, praten over de dingen die hem zo bezighielden? Niet met een van zijn Marokkaanse vrienden, ze zouden hem kunnen verraden als ze er voordeel in zagen en helemaal niet met zijn broer. Nee, met niemand eigenlijk. Dat was wel een heel erge rotgedachte! Hij schrok er zelf van.

Nederlanders leken altijd wel een of meer goede vrienden te hebben. Vrienden met wie ze over vertrouwelijke dingen konden praten en die hen dan niet verraadden. Wat zou het fijn zijn om over dit afgrijpselijke gevoel met iemand te kunnen praten. Iemand die echt te vertrouwen was...

Hij moest ineens denken aan die jongen met dat roodkoperen haar bij hem in de klas. Die Mo. Die leek aardig en betrouwbaar. Misschien kon hij het eens met hem proberen. Wie weet was hij wel de enige die hem niet zou verraden.

Maar je wist het nooit. Die Mo leek wel een betrouwbare jongen, maar een jongen als hij zou natuurlijk nooit in zo'n deal als deze betrokken raken. Vast niet. Hij kreeg natuurlijk meer dan genoeg zakgeld, hij hoefde zulke dingen ook helemaal niet te doen. Zo'n gelikt jongetje met van die democratische ouders met veel geld. Bah! Hij zou vast alleen maar zeggen dat hij erg stom geweest was.

Maar wacht, het was toch ook de jongen die half Marokkaans was, hij zou een Marokkaanse moeder hebben. Ja, hij had al een aantal keren horen vertellen dat zijn moeder een Marokkaanse was. Dat scheen echt waar te zijn. Maar toen hij een keertje op de loer had gelegen om die moeder te zien, was er weinig Marokkaans aan haar te bekennen geweest.

Kort donker krullend haar, echt een kapsel, geen hoofddoek. Lange broek met een modern jasje en ze was opgemaakt, flink lippenstift en zo. Ze leek meer op een moderne vrouw, misschien eentje uit een moderne stad in Turkije of zo. Ze had niet dat beetje kroezige lange zwarte haar dat de meeste vrouwen uit zijn land hadden.

Hoe had ze het gedurfd, als het echt waar was, om zich helemaal los te maken en een Nederlandse man te trouwen. Best lef eigenlijk, hoewel je zo helemaal niet mocht denken... Het was zwaar haraam om zoiets te doen, iets onmogelijks. Voor een vrouw was zoiets genoeg om vermoord te worden door haar broers of vader. Vrouwen droegen immers de eer van de familie en die moesten ze brandschoon houden, dat was hun dure plicht. Anders zwaaide er wat! Gelukkig hoefde hij bij zijn zusjes niet zo goed op te letten, ze waren nog jong en Mahtob en Nouria waren zo gezeglijk, dat hij van hen voorlopig niets verkeerd hoefde te verwachten. Gelukkig!

Maar dat had die familie van Mo's moeder dus blijkbaar niet gedaan, hadden ze afgezien van vervolging of moord? Als het tenminste waar was dat ze Marokkaanse was. Misschien waren het wel van die nieuwlichters uit Casablanca. Maar dan nog kon het absoluut niet. Zoiets moest zeker gewroken worden. Het kon niet zo zijn dat een moslimvrouw met een niet-moslim samenwoonde... Zouden haar broers weten waar ze woonde?

Gelukkig hoefde het niet door hem gewroken te worden. En Mo was best een sympathieke kerel, ook al zou hij dat nooit tegenover iemand toegeven. En helemaal nooit dat hij Mo zelfs een knappe vent vond, qua lijf. Hij zag er prima uit met die spierballen van hem. Mo deed echt veel aan sport en dat kon je goed aan hem zien.

Terwijl hij zichzelf hard op zijn rug krabde, bedacht hij dat Mo misschien wel nooit iemand zou verraden. Hij leek echt eerlijk. Maar toen hij zich Mo's gespierde lijf weer voor de geest haalde, voelde hij dat hij vuurrood werd onder het dek. Dit zou hij helemaal nooit tegen iemand kunnen zeggen. Hij mocht het eigenlijk niet eens denken. Dit was pas haraam! Toch voelde hij telkens als hij Mo zag op school een diepe behoefte om zijn vriend te zijn, hem aan te raken, dingen met hem te delen. Misschien samen te sporten of zo. Dat kon toch wel, hij was immers een halve Marokkaan...

Zou hij ook moslim zijn? Waarschijnlijk niet. Nee, dan kon het niet, dan was het een zonde om als goede vriend met hem om te gaan. Zeker als hij een afvallige was... en als zijn moeder...

O verdraaid, kon hij maar slapen!

Hoofdstuk 4

Rens ging niet naar school. Hij bleek koorts te hebben de volgende morgen. Moeder hield haar hand op zijn voorhoofd, toen hij met een vreemd hoofd beneden kwam en stuurde hem terug naar bed.

‘Zeg jij maar tegen de administratie dat hij ziek is en een paar dagen niet kan komen, Mo, dat is het beste.’

Rens liet zich maar al te graag terugstoppen in bed en hij at met smaak van het heerlijke ontbijt dat hij voorgezet kreeg. Maar praten wilde hij niet. Het zombieachtige was niet echt weggegaan gedurende de nacht. Mo’s moeder zag het al snel. Alleen tegen Fitna, die achter haar aan de trap op was gelopen, kon hij een beetje lachen en haar even aaien.

Na het ontbijt viel hij weer in slaap en toen de moeder van Mo het blad kwam halen, lag hij met een diepe frons tussen zijn wenkbrauwen te slapen. Een arm afwerend over de onderste helft van zijn gezicht. Fitna zat aan het voeteneinde met een snuitje alsof ze zeggen wilde: ‘Ik pas wel op hem.’

Maar later op de dag, nog voor Marieke en Mo uit school kwamen, kreeg Zulifa toch het een en ander te horen. Rens ontwaakte uit een diepe slaap en keek anders uit zijn ogen dan die ochtend.

Terwijl ze de was op het bed van Mo opvouwde, vertelde Rens over het diepe verdriet. Zijn moeder was al langere tijd aan de drank, maar door de aangekondigde scheiding, nu drie weken geleden was het heel erg geworden. Overal vond hij flessen, vooral met wodka-etiketten, zijn moeder was gewoon niet meer aanspreekbaar. Zijn vader walgde ervan en was gewoon vertrokken, naar zijn nieuwe vriendin.

‘Hij heeft ons zo maar laten barsten. Gewoon zo maar.’

‘Hij wachtte even, maar Zulifa zei niets.’

‘Ja, mijn vader is een slappe zak. Hij zit nu bij die vriendin onder de plak. Ze is nu al zwanger van hem en zij heeft met van alles gedreigd als hij niet meteen van mijn moeder afging.’

‘Hoe weet je dat dan?’

‘Via de e-mail. Mijn vader en ik mailden op dezelfde computer en hij beveiligd zijn mails slecht. Ik weet veel meer van computerdingen dan hij. Hij is een beetje een digibeet, dus het was makkelijk te kraken.’

Mo’s moeder liet een bedenkelijk kuchje horen.

‘Ja, ik weet heus wel dat dat niet hoort,’ zei hij, toen hij haar bedenkelijk zag kijken, ‘maar ik moet toch weten waar ik aan toe ben? Ik heb geen zus of broer met wie ik erover kan praten en met mijn moeder is al weken lang geen zinnig woord te wisselen.’

Zulifa knikte bedachtzaam.

‘Ja jongen, ik snap het best. Wat een moeilijke situatie voor jou, Rens.’

‘Rens knikte.’

‘Ja, ik weet het nou ook niet meer, maar ik vind het wel fijn dat ik even hier mag zijn.’

‘Wat denk je dat er met je moeder moet gebeuren?’

‘Tja, het beste kan ze een tijdje in zo’n kliniek gaan, denk ik. Daar kan ze praten over haar problemen en afkicken. We hebben heus wel geld voor zoiets, dat is het niet.’

‘Wat is het dan wel?’

‘Nou, ik kan toch niet alleen in dat grote huis gaan wonen?’

‘Ach jongen, je kunt hier toch wonen. We hebben zelfs nog een kamertje over als je meer eigen ruimte wilt hebben. Je kunt je computer hierheen halen en eventuele andere spullen die je nodig hebt. Dat is het niet. Maar we moeten iets doen samen, alleen al om je moeder te helpen.’

Rens knikte en zei niets.

Zulifa aaide hem over zijn haren en vroeg toen: ‘Hoe heet jullie huisarts? Dan kan ik die bellen en het probleem voorleggen.’

De huisarts was thuis en zou zo spoedig mogelijk bij de moeder van Rens langsgaan. Hij praatte met Rens over de telefoon en stelde hem gerust. Zulifa zette de telefoon op de familiespeaker, zodat Rens alles kon horen. De dokter zei dat hij wel wat zou regelen, eerst zou hij bij Rens’ moeder langsgaan. Hij noteerde ook het telefoonnummer van de vriendin van de vader van Rens.

‘Laat Rens maar lekker naar school gaan, hij moet zich vooral niet al te ongerust maken, het komt goed. Fijn dat hij bij u terecht kan, mevrouw!’

Rens keek Zulifa opgelucht aan, sprong op en bedankte de dokter uitvoerig.

‘O, wat aardig van hem! Ja, die dokter heeft mij op de wereld gezet en hij kent mijn moeder gelukkig goed. Hij is echt heel aardig en hij gaat misschien vandaag nog wel langs, mijn moeder is zeker thuis. Nou, gelukkig.’ Hij zuchtte en lachte zowaar een beetje.

‘Dat gaan we vieren met iets lekkers. Je boft dat ik vandaag mijn vrije dag heb, normaal werk ik drie of vier dagen in de week, maar vandaag niet. Dus vandaag nemen we het er samen van, jongen, we gaan een speciale taart bakken en jij gaat me helpen. Laat eens voelen hoe het met die koorts staat.’

Rens stak haar gewillig zijn voorhoofd toe.

‘Hm, je mag niet naar buiten, maar als we in de warme keuken blijven, dan gebeurt er niks. Wacht even.’

Ze liep naar haar eigen slaapkamer. ‘Hier trek dit maar aan, dan kunnen we aan de slag.’

Met de kamerjas van de vader van Mo aan kwam Rens naar de keuken.

‘Hier zijn de vormen, we bakken er gelijk twee, jullie eten zo veel! Hier is een pakje boter, hup invetten die blikken, dan begin ik met het beslag.’

Boven de cakevormen vertelde Rens meer over zijn leven met altijd ruziënde ouders. Hij voelde zelf hoe het hem opluchtte.

Het was vervelend om op school een lege tafel naast zich te hebben. De leraren vonden het niet goed dat er iemand anders naast hem kwam zitten. Ze hadden nu eenmaal vaste plaatsen.

Alleen bij wiskunde lukte het. Het gezellige gebabbel van Mieke, die bij hem in de straat woonde, maakte hem iets vrolijker, maar het gebrek aan slaap van die nacht wreekte zich. Hoofdpijn.

Tijdens de supersaai biologische les voelde hij de ogen van Nourdin in zijn rug prikken. Toen hij zich omdraaide om te zien wie er toch telkens zo naar hem zat te loeren, betrapte hij hem.

Nourdin hoorde bij het groepje van Fouad en Rachid, maar hij leek een beetje een soft type. Je moest hem in de gaten houden, want hij gaf je het gevoel dat hij je verlinkte waar je bij stond, als je iets deed wat niet helemaal kon. Alleen maar om in een beter blaadje te komen bij Fouad en Rachid. Hij had het echt achter de ellebogen. Toch had Mo het gevoel dat als hij de enige Marokkaan in de klas zou zijn, hij heel anders zou zijn. Aardiger. Jammer toch dat die lui elkaar zo in de tang hielden. Zo afhankelijk, zo dom, altijd voortdurend met elkaar in contact. Bah. En dan was het nog een geluk dat de tweeling Mohamed en Hafid pas verhuisd was. Met hen erbij was er helemaal een nare sfeer geweest in de klas. Jammer toch, het kon best gezellig worden als die lui maar eens iets over hun kant konden laten gaan. Ze zouden net als hij meer aan sport moeten doen, zodat ze tegen hun verlies zouden kunnen. Hun humor moest ook nodig eens ontwikkeld worden. Dat zei zijn vader wel eens, maar hij had gelijk.

Zouden ze iets over hem en zijn moeder weten? Het schoot ineens door hem heen wat Rens had gezegd. Als ze het echt wisten, zou het wel eens heel vervelend kunnen worden. Nadat hij nadrukkelijk met gefronste wenkbrauwen teruggekeken had, voelde hij de blikken van Nourdin niet meer zo in zijn rug. Hij zou hem eens over iets van de les aanspreken om te zien hoe hij reageerde. Misschien was het een goed idee om hem met gym eens een bal toe te spelen of zoiets. Hij moest zijn vertrouwen een beetje proberen te vangen. Wie weet wat hij dan te horen kon krijgen. Maar toegeven dat zijn moeder een Marokkaanse was geweest, nee, dat zou hij nooit! Veel te gevaarlijk! Mo kwam gewoon van Morris. Misschien was het beter als hij die naam deze week al bij de meisjes van de klas in de week zette. Morris, dat was een veel leukere en ook unieke naam hier op school. Niemand heette zo. Morris. Wat zouden ze opkijken als de meisjes hem zo noemden!

Bij de gym probeerde hij in het kleedlokaal een plaatsje naast Nourdin in te nemen. Het lukte. Fouad had weer zogenaamd last van zijn achillespees en hij moest van de leraar in het studielokaal gaan zitten.

‘Ik hoop dat we honkbal krijgen,’ zei Mo in het wilde weg. ‘Daar heb ik echt zin in. Het is vandaag lekker weer en we gaan naar buiten, dus...’

Hij voelde dat Nourdin naast hem zich wel aangesproken voelde, maar nog geen reactie durfde te geven.

‘Jij soms ook?’

‘Ik? Hoezo?’

‘Nou, honkbal is toch leuk, lekker van die flinke klappen met dat slaghout geven en keihard rennen. Ik heb er zin in om een andere ploeg af te maken met heel veel punten en vangballen. Is dat zo gek dan?’

Nourdin aarzelde. Hij keek naar Rachid, die met zijn hoofd naar beneden worstelde met een forse knoop in de veters van zijn sportschoenen en zei aarzelend: ‘Nou eh, ja, ik ook wel. Maar ik ga me niet zo uitsloven als jij, hoor.’

‘En waarom zou je dat nu niet eens voor één keertje doen, schaam je je om hard te werken of zo?’ Mo besepte dat hij echt zat te stangen. Maar Nourdin ging erop in.

‘Ja, misschien is het wel leuk,’ zei hij aarzelend, opzij kijkend naar Rachid, die eindelijk de veter los had en met een zucht zijn schoen aantrok. Hij leek niets gehoord te hebben.

Achter elkaar aan renden alle jongens naar het sportveld. Eerst wat warming-uprondjes. De leraar schreeuwde hen toe: ‘Kom op jongens, wat sportiviteit vandaag, het is mooi weer! Hup rennen, strekken die benen! Hop hop hop!’

Nourdin bleef achter hem. Hij voelde hem telkens achter zich en hoorde hem al snel zwaar hijgen. Die jongen had ook helemaal geen conditie, zat waarschijnlijk elke avond in het theehuis te roken. Hij zou hem eens een poepie laten ruiken. Bij de vierde ronde over het sportveld hield Nourdin het niet meer vol. Hijgend en kreunend liet hij zich langs de kant in het gras vallen. Armen wijd.

Mo keek om en lachte: ‘Hé Nourdin, ben je nou al moe, we moeten nog twee rondjes, kom op jongen.’

Maar hij stond niet op voordat de andere ploeg kwam aanzetten. De jongens van de andere derde klas vormden de tegenstanders, ze joelden meteen dat ze hen wel even in zouden maken. Maar na een rondje of zes waren ze duidelijk makker. Mo bedacht dat er maar weinig jongens echt aan sport deden. Bij hem op honkbal zat ook bijna niemand van deze school.

De meisjes van beide klassen deden softbal op het andere veld. Het was te ver om het goed te zien, maar Mo hoorde ze af en toe gillen van opwinding.

Een tijdje ging het lekker toen Mo’s groep als eerste aan slag was. Geen vangballen en slechts een misser. Na een prachtige slag van Mo, tot ver achter in het veld, moest Nourdin slaan. Tot drie keer sloeg hij mis en met een venijnige mep wierp hij het slaghout per ongeluk tegen de schenen van de gymleraar. Dat leverde twee strafpunten op en het was meteen wisselen. Mo voelde dat hij kwaad werd, maar wist zich te beheersen.

‘Waarom ga je niet op een sport, man? Dan heb je al heel snel een betere slag en word je ook niet zo gauw moe.’ Hij zei het zo langs zijn neus weg, terwijl hij naast Nourdin naar hun plaats in het veld liep.

‘Hé man, waarom zou ik me in mijn vrije tijd gaan uitsloven?’

‘Nou, je zou een veel beter figuur slaan en niet de boel hoeven te verpesten met je slechte ballen en het niet tegen je verlies kunnen,’ zei Mo zachtjes, zodat het niet door de andere jongens gehoord zou worden. De blik die Nourdin hem toewierp was diep gekwetst en woest tegelijk. Tegen het zere been.

‘Ik bedoel het niet om je te pesten, maar het is voor jou toch ook veel leuker om zo’n mooi punt als ik te maken? Of niet dan?’

‘Vuile klootzak, vieze zondaar, je moeder is een vieze hond, ik weet alles van jullie. Alles’ Het klonk bijna sissend van haat.

Een felle steek van woede verbreidde zich door Mo’s middenrif. Wat een rotstreek, wat een akelige vent, wat een onsportiviteit, wow! Hoe kreeg hij het in zijn hoofd om op dit moment zoiets te zeggen! Bah, wat een walgelijke vent!

Maar ze wisten het dus.

Pas later tijdens het spel voelde hij ook angst. Angst om de veiligheid van zijn moeder. Hun gezin. Zijn fantastische, vrolijke en slimme moeder, die van deze rotzak en zijn vrienden gewoon niet gelukkig mocht zijn met de man van haar keuze. Het was te rot om over na te denken, die vent was ziek in zijn geest. Een klasgenoot nota bene!

De rest van de wedstrijd was hij er helemaal niet meer met zijn aandacht bij. Het lukte hem later nog wel om een loeiharde bal over de lijn heen te slaan, maar bij de volgende wissel zat er geen vangbal meer in. Toch won zijn ploeg.

Na schooltijd wachtte hij hem op. In een straat niet ver van school, reed hij Nourdin klem met de fiets. Het was helemaal niet moeilijk en het angstige gezicht van de knul gaf hem direct moed.

‘Als jij nog óoit iets zegt over mijn moeder, maak ik jou af, jongen! Ongezien voor iedereen, ik maak je af en mijn naam is Morris, begrijp je dat goed, afgekort tot Mo. Ik heb niets, helemaal niets, met jullie soort te maken, godzijdank! Helemaal niets, begrijp jij dat goed?’

Hij hield hem bij zijn polsen in bedwang, maar had al zijn spierkracht nodig om hem vast te houden. Die jongen was dus niet zo slap als hij dacht. Na het laatste woord wachtte hij verbeter op een hoofdknikje.

‘Nou?’

Nourdin knikte, nauw merkbaar.

Toen liet hij hem los en draaide zijn fiets bij. Zonder nog om te kijken, fietste hij weg.

Het duurde wel een half uur hard fietsen in de polder voordat hij zijn woede een beetje los kon laten. Diep inademend onder de wijde koele lucht boven het kale landschap beseftte hij dat hij hoog spel speelde.

Thuis sprong Fitna hoog tegen hem op. Het rook heerlijk en de taart stond op hem en Marieke te wachten. Hij keek naar zijn moeder zoals ze met haar haakwerk voor de radio zat te luisteren naar muziek. Ze lachte lief naar hem. Wat was ze mooi met haar zwarte krullen, haar fluwelen jakje, de witte bloes en de zwarte broek. En wat had ze een lief gezicht. Hoe was het mogelijk dat iemand haar slechte dingen toewenste, louter en alleen omdat ze voor zichzelf opgekomen was! Alleen omdat vrouwen niets over zichzelf te zeggen zouden hebben in de cultuur waar ze vandaan kwam... Alleen omdat die profeet ooit gezegd had dat vrouwen mannen altijd moesten gehoorzamen! Dat mannen alles voor de vrouwen daar mochten bepalen, net of ze achterlijk waren. Hoe was zoiets in vredesnaam mogelijk!

‘Rens ligt weer in bed, hij kreeg in de middag weer koorts, die arme jongen. Hij moet, denk ik, nog veel slaap inhalen. Maar hij en ik hebben samen die taart voor jullie gebakken, neem maar een groot stuk, jongen.’

Ze zat daar zo gezellig alsof ze zich terdege had voorgenomen er te zijn voor hem en zijn vriend. Echt liefdevol en volledig op haar plaats.

‘Ik heb het bed in de logeerkamer maar opgemaakt voor hem. Dan kan jij gewoon leren in je eigen kamer, jongen, zonder hem te storen. Wat vind je daarvan?’

‘Prima mam, je bent een kei! Heb je nog een beetje met hem kunnen praten?’

‘Ja, zeker! Goh, wat een ellende heeft die jongen toch meegemaakt! We moeten lief voor hem zijn, dan komt het vast weer goed. We zullen ervoor bidden tegenover God, die zal beslissen hoe of het zal gaan, Mo, Inshallah!’

Mo besepte ineens dat als Nourdin dit laatste woord had gehoord, hij meteen zou weten dat zijn moeder wel van dezelfde oorsprong was als hijzelf. Maar die kerel zou hij nooit ofte nimmer uitnodigen bij hem thuis. Morgen op school zou hij nog beter op hem letten om te zien of hij zijn mond had gehouden tegenover de anderen. De lafaard!

Hoofdstuk 5

Nourdin kwam binnen via de keuken, net op het moment dat zijn moeder met een behuild gezicht uit de gang kwam. Daar hing de telefoon.

‘Allah, Allah, Allah, mijn arme moeder, waarom moet ons dit nu weer overkomen. O, o, o, wat een verdriet, wat een verdriet, Allah Allah!’

Ze trok haar hoofddoek over haar ogen en hilde met lange uithalen. In de lange blauwe verschoten kaftan schokte haar schouders en haar dikke buik op en neer.

‘Mijn moeder is dood, vanmiddag is ze overleden. Ze was ineens dood, een hartaanval, zegt de familie. En we moeten nu meteen naar Marokko. We moeten haar gaan begraven, we moeten meteen naar het vliegveld. Overmorgen wordt ze begraven, ze wachten op ons, ze hebben het beloofd! O Allah, Allah, help ons toch!’

‘O.’

Nourdin schoof langs zijn moeder naar de deur van de huiskamer. Door de emoties van zijn moeder werd hij meteen volkomen strak. Hij kon het op dat moment het niet opbrengen om haar te troosten, wilde alleen maar weg van het gehuil.

‘Hoe laat komt vader thuis?’

‘Ai ai, mijn moeder is dood.’ Ze zag tussen haar tranen door zijn vragende, koele gezicht en zei toen tussen twee snikken door: ‘Hij had al thuis moeten zijn, hij had vroege dienst vandaag. Hij is waarschijnlijk naar het theehuis. Ga jij hem gauw halen, jongen. Snel!’

Nourdin wilde eerst tegenspreken. Hij had honger en wilde iets warm eten. Toen beseftte hij dat hij nu maar gewoon moest gaan. Zijn oma, ze was dus dood.

Hij zag ineens het kleine, magere wijfje voor zich. Zoals ze altijd samen met zijn opa op de grond in het kamertje met de gebloemde kussens zat. Net alsof dat kamertje voor hen het prachtigste paleis van heel Marokko was. Ze hadden het huis van de grond af zelf opgebouwd, iedere steen zelf gevormd en gebakken in de hete zon, ieder houten onderdeel zelf gekapt en gezaagd. Er was genoeg plaats voor iedereen, zeiden ze. Ja, als je heel dicht boven op elkaar zat, klopte dat wel. Ook voor de geiten, de twee schapen en hun lammeren was er plaats. Alle mensen en alle dieren onder een dak, lekker veilig en warm. Je kon de beesten overal ook echt ruiken en horen, alles was vooral diep doordrongen van de lucht van de bok. Nourdin had het die eerste keren dat hij zijn grootouders zag heerlijk gevonden, al die dieren. Ook die stank. Maar toen was hij een kleine jongen geweest. Toen waren de familiereisjes in de vakantie één machtig avontuur.

Maar de laatste jaren vond hij het niks, al die dieren bij de mensen. Ja, in de winter was het vast wel warmer zo. Maar het stonk. Het stonk verschrikkelijk. Die armoede was stomweg vervelend en het simpele eten dat oma hem voorzette smaakte hem ook niet meer. Ook de lekkere hapjes die zij voor hem en Mohamed bewaarde niet. Mohamed was al langer niet meer meegegaan. Hij moest immers werken. Maar Nourdin wist best dat zijn oudste broer het niet meer zag zitten in die armoedige bedoening. Zodra hij die baan in de supermarkt had, was dat een prima excuus om niet meer te hoeven gaan. Oma informeerde vaak naar zijn geweldige baan in dat rijke Nederland. Met dollartekens in haar ogen, dacht Nourdin dan. Ja, Nederlands was voor de mensen daar toch nog steeds het beloofde land. Het land van de rijkdom en de uitkeringen. Een ander idee kreeg je er niet in.

Vorig jaar was hij voor het eerst niet meer mee gegaan naar Marokko en zijn moeder had vreselijk gehuild. Zo erg had ze het gevonden, dat ze zelf ook niet meer wilde gaan. Maar ze was wel gegaan en had hem tot op het laatst proberen over te halen. Ze wilde met haar grote zoon pronken tegenover familie. Hij zat op het voortgezet onderwijs en hij kon Engels spreken en ook wat Frans. Haar zoon zou zeker een heel goede baan krijgen. Een baan op een kantoor, samen met gestudeerde Nederlanders zou hij belangrijke dingen doen in een keurig kostuum. Dan zouden ze in Marokko een groot huis kunnen kopen, zodat ze altijd een eigen plek hadden om naar toe te gaan.

Maar hij had star geweigerd het haar naar de zin te maken. Een foto moest de familieleden maar een idee geven hoe hij eruit zag. Toen was het begonnen dat zijn moeders emoties hem kil maakten.

En nu moesten zijn moeder en zijn vader al weer daarheen. Als ze maar niet dachten dat hij mee zou gaan. Dat zeker niet. Hij moest naar school, ook al waren zijn prestaties niet om over op te scheppen in Marokko. Mahtob en Nouria zouden wel voor hem zorgen, ook al waren ze pas elf en twaalf. Dat kon ze best. Of hij zou gewoon net als afgelopen zomer zelf zorgen dat hij wat te eten kreeg. Net zo makkelijk. Als ze hem maar geld gaven.

Na een snelle blik op zijn moeder die met een keukendoek voor haar ogen op de keukenstoel was gaan zitten, knoopte hij zijn jas weer dicht en liep het huis uit. Die reis moest snel geregeld worden. Vader moest maar meteen langs het reisbureau gaan.

In het theehuis zag hij hem meteen zitten. In een walm van sigarettenrook zat vader triktrak te spelen met zijn vrienden. De opstaande houten borden stonden nog vol met de plastic cijfers. Vader was nog lang niet klaar met het spelletje. Maar dat maakte nu niet uit.

De oude man met het gehaakte mutsje schrok heftig van het nieuws en riep hetzelfde als zijn moeder zo-even. Maar hij kwam direct overeind, schoot snel zijn jas aan en ging mee. Zijn vrienden bleven met vragende gezichten achter. Nourdin begreep dat zijn vader eerst thuis erover wilde praten en dingen regelen voordat hij het zijn vrienden zou laten weten.

Onderweg bleef hij het maar zeggen: Allah, Allah, Allah. Zijn God was het begin en einde van de dag, in alle vreugde en verdriet, besepte Nourdin voor de zoveelste keer terwijl hij naast zijn vader liep. Zijn ouders geloofden zoals ontelbare moslims overal in de wereld dat deden. Hun god was het begin en het einde van hun denken, van hun dag en van hun nacht. Hij wist het heel goed en besepte ook dat deze opréchte en simpele vroomheid, zoals die van zijn ouders, je bij jongeren van zijn leeftijd haast niet meer zag. Ze schreeuwden wel dat ze goede moslims waren, maar Nourdin wist dat het vaak alleen maar buitenkant was. Dat ze eigenlijk niet zozeer vroom als wel woedend waren en dat de godsdienst bij hen veel meer een uiting van politiek was geworden. Meer een uiting van ontevredenheid met de gang van zaken hier in dit westerse land waar ze dachten buiten de gevestigde orde te staan. Maar ze praatten er nooit op die manier over. Wel gaven ze enorm af op de Nederlanders, maar wat ze eigenlijk voelden zeiden ze nooit. Eigenlijk best jammer.

Terwijl de afstand tussen hem en zijn vader steeds groter werd, bedacht hij dat hij best jaloers was op het simpele geloof van zijn ouders. Kon hij maar zo'n echt gelovige moslim zijn, dan was zijn leven een stuk simpeler en ook gemakkelijker. Zelf had hij het idee dat hij toneelspeelde als hij geknield lag met alle mannen in de moskee. Hij zag zichzelf in de ogen van zijn Hollandse klasgenoten en voelde zich belachelijk in de grijze jalabia, die zijn moeder voor hem meegenomen had uit Marokko. Ze vond het zo fijn als hij die droeg naar de moskee op vrijdagen. De laatste maanden was hij er dan ook maar heel weinig geweest.

Maar als Allah echt een goede en almachtige God was, dan zou hij zeker zorgen dat het moslimgelooft ging overheersen over al die idiote christenen hier met hun goddeloze gewoonten. Toch? Was dat niet het beste voor allemaal? Bijvoorbeeld met al die seks op de tv kon het toch alleen maar slechter gaan in dit land? Of met al die halfblote meisjes en vrouwen op school en op straat in de zomer, dat kon toch gewoon niet? Maar diep in zichzelf voelde Nourdin dat ook dit niet een eerlijke gedachte was. Soms als zijn ouders al naar bed waren, keek hij zelf ook naar dat soort programma's. Dan voelde hij waarschijnlijk dezelfde opwinding als de Nederlanders, alleen deed hij het niet zonder zich daarna zeer schuldig te voelen. Maar toch...

Thuis was moeder boven bezig een koffer te pakken voor vader en haar. Daar praten zijn ouders enige tijd met elkaar, Nourdin hoorde zijn moeder weer klaaglijk huilen. Na enige tijd kwam zijn vader weer beneden. Hij haalde zijn pinpas uit de la in de kast bij het raam en riep naar Nourdin dat hij mee moest naar het reisbureau. Nourdin wist goed dat hij de enige in huis was die om kon gaan met de pincode.

Er waren geen klanten in het pas opgerichte reisbureau. De mensen van de Akbank zaten er naast de balie van de reizen gezellig te roken en te kletsen.

'Wij moeten zo spoedig mogelijk naar Casablanca. In verband met een sterfgeval!' riep vader al toen hij nog maar nauwelijks binnen was. Onmiddellijk schoot een jonge man overeind. Hij toetste wat in op zijn computer en zei al snel: 'Oké effendi, morgenochtend weg via Schiphol? Half zeven? Oké?'

Vader wist niet zo gauw wat hij moest antwoorden,' maar Nourdin zei meteen: 'Ja, doe die maar, of eh wacht even, heb je wat goedkoopers soms?'

'Nee, dit is 230 Euro de man, best goedkoop, vind ik. Maar ik wil nog wel even kijken, als jullie niet zo'n haast hebben, tenminste...'

Nee, het is goed, die nemen we,' riep vader. 'Ik wil de kaartjes hebben, we moeten meteen gaan. Nourdin, denk je dat Mohamed ons kan wegbrengen?'

Nourdin wist meteen welke Mohamed vader bedoelde. De man van zijn pasgetrouwde nicht had een auto. Maar of hij in de gelegenheid zou zijn?

'Ik kan hem even smsen,' zei hij. 'Wacht maar.'

Het leek wel of Mohamed met zijn telefoon in de hand zat, want hij kreeg onmiddellijk antwoord. Hij kon rijden morgenochtend en zo was er weer een probleem opgelost.

Ze spraken af dat ze de tickets op Schiphol bij de balie van Air Maroc af zouden halen, twee uren voordat het vliegtuig zou vertrekken. Nourdin betaalde via de pin en samen gingen ze weer naar huis. Vader voorop.

Moeder hief haar handen ten hemel om haar God te danken. Ze huilde nog steeds. Nourdin zag dat haar wangen en ogen helemaal rood geworden waren. Maar hij voelde geen medelijden, zag het alleen maar. Hij zei dwars door een uithaal van zijn moeder dat hij honger had.

'Dat Allah Mohamed en mijn vader en moeder moge zegenen. De Allerhoogste is met ons, we zullen nog op tijd komen voor de begrafenis,' riep ze met luide stem en meteen daar achteraan: 'Ja jongen, ik zal zo wat voor je klaarmaken.'

Ze sloot een ogenblik haar ogen om haar schepper te bedanken voor de tickets. Vader ging zwiwend naar boven. Hij wilde bidden in afzondering. Daarna zou hij zijn vrienden in het theehuis op de hoogte gaan brengen.

Toen de auto de volgende ochtend vroeg wegreed, had niemand van de familie veel geslapen. Huilend was moeder afgevoerd, ze had op het laatst nog allerlei instructies over de huishouding op Mahtob en Nouria afgevuurd. Het was vervelend geweest, vond Nourdin, vooral omdat de burens het hadden kunnen horen, zo vroeg op de morgen was alles anders stil.

Mahtob, Nouria en Nourdin zaten zwijgend aan de ontbijttafel. Niemand at meer iets en er was ineens een pijnlijke stilte. Nourdin haalde zijn boeken uit de rugtas.

‘Moet je nu nog huiswerk maken?’ vroeg zijn jongste zus in het Nederlands, terwijl ze opstond en het blad pakte om de ontbijtspullen op te zetten.

‘Ja, wat dacht je dan? Dat het vanzelf ging?’ Hij voelde zelf dat hij het erg onvriendelijk zei.

‘Oké, oké,’ Mahtob zette de theeglazen net iets te luid op het blad. ‘Laten we geen ruzie maken, lieve broer, oma is net dood, het zou erg respectloos zijn, dacht je niet?’

Geen antwoord. Nourdin had net de sommen voor zich waarover hij de toets zou krijgen. Hij probeerde zich met de vingers in de oren te concentreren. De boodschap was duidelijk.

‘Zal ik koffie zetten?’ vroeg ze bij de deur. ‘Nederlanders drinken ook veel koffie om wakker te blijven.’

‘Ja, doe maar,’ zei Nourdin. Hij haalde de vingers uit zijn oren. Dat maakte toch niks uit. Hij negeerde de blik die zijn zus op hem wierp. Hij was helemaal niet in de stemming om gezellig te doen. Hij wist heel goed dat hij niet aan hoefde te komen met het sterfgeval om de toets van wiskunde niet te hoeven maken. Hij wist het inderdaad al een week, maar had het als vanouds tot de laatste dag uitgesteld om te leren. Nu was het te laat. Nóg een onvoldoende zou dodelijk zijn voor zijn rapport.

Toch probeerde hij het. De wiskundelerares keek hem vanuit de hoogte aan en zei koud: ‘Nee, natuurlijk niet! Nourdin, je wist het een week van te voren en ik heb al vaker van die excuses van jou gehoord. Je maakt gewoon de toets en er is geen herkansing mogelijk. Werk toch eens wat serieuzer, jongen!’

‘Het is echt waar, mens, mijn ouders zijn vanmorgen vroeg naar Marokko vertrokken.’

‘Maar jij bent hier en jij maakt de toets.’ De lerares draaide zich om en deelde de blaadjes uit.

Een blinde vlaag van woede verbijsterde even zijn hoofd: ‘Tering, kutwijf!’

Nourdin greep zijn tas en draaide zich om. In een ondeelbaar moment zag hij het afkeurende gezicht van Mo. De huichelaar, bah! Hij knalde de deur extra hard achter zich dicht.

Zo’n aftocht leek beter dan een diepe onvoldoende. Maar op de gang schopte hij woedend tegen de muur.

‘Au, verdomme!’ Wat deed dat pijn aan zijn tenen in die goedkope sportschoenen. Au! Een hele serie woedende woorden volgde. Hij zou dat rotwijf wel krijgen! Ineens hoorde hij zelf hoe gek zijn gevloek klonk op die stille gang. Maar het kon hem op dat moment niets schelen. Weer een slecht cijfer, ook al bleef hem de afgang van een diepe onvoldoende zo wel bespaard. Nu kon hij het helemaal wel vergeten... Deze school zou hem gewoon uitkotsen.

Niemand zou het vervelend vinden als hij ging. Twee maal blijven zitten was nu eenmaal niet mogelijk. En hij kon het onmogelijk ophalen, wiskunde was een te moeilijk vak en de andere vakken... Ja, als je zo'n uitslover als Mo was misschien...

In de kantine zat niemand. Logisch, het was het eerste uur van de dag en iedereen die geen les had lag natuurlijk nog in zijn bed. Hij viel te erg op zo, daarom pakte hij zijn tas en ging naar buiten. Hij voelde dat de conciërge bij de deur hem bevreemd aankeek, maar hij zei niets, negeerde de man volkomen.

In de coffeeshop, drie blokken verder, zat ook niemand. De bar was nog niet eens open, de stoelen stonden nog op de tafels. Wat een rotgezicht was dat toch. Het meisje achter de toonbak was nog druk met de apparaten bezig.

Hij keek somber door het raam naar binnen. Hè wat vervelend nou. Natuurlijk, het was nog geen negen uur, belachelijk dat ze hier pas zo laat opengingen. In Marokko kon je vast al koffie krijgen, of in ieder geval thee. Muntthee. Nou, dan maar naar de Hema. Misschien was er iets leuks dat hij wilde hebben. Of iets lekkers. Ze hadden daar lekkere tompoezen

Halverwege de straat draaide hij om. Nee, in de Hema kon je weer mensen tegen het lijf lopen die hij niet wilde zien en hij wilde ook niet met iets lekkers in zijn hand gezien worden. Straks kwam hij de Kroaat nog tegen. De angst hing als een natte doek in zijn nek. Dan maar met een omweg terug naar school. Gewoon het volgende uur binnenstappen. Net doen of hij niets in de gaten had. Biologie, die lerares was tenminste niet zo'n feministische trut. Een oudere vrouw, die zelfs al kleinkinderen had en die de klassen goed aankon. Ze had een heel speciaal gevoel voor humor, alleen als ze over het milieu begon werd ze vervelend.

Met een omweg door het park kwam Nourdin ten slotte weer op school. De lerares biologie stond bij de deur van haar lokaal, toen Nourdin aan kwam lopen.

‘Zo jongen, je kijkt alsof je je laatste oortje versnoept hebt. Is er iets?’

Nourdin keek niet-begrijpend op. Die idiote uitdrukkingen van dat mens. Wat bedoelde ze nou weer?

‘Dat betekent dat ze vroeger wel eens een maatje brandewijn kregen op het schip, om ze zoet te houden. De bemanning bedoel ik en als dat dan het laatste oortje was, ja dan zat je verkeerd. ‘Snap je?’

Nee, Nourdin snapte het niet. Hij zeilde langs haar heen en wachtte op zijn plaats tot de anderen zouden komen.

‘Ze zijn laat vandaag, Nourdin. Hoe komt dat?’

‘We hadden een toets van wiskunde. Een zware.’ Nourdin moest diep adem halen voordat hij die zin kon uiten.

‘O ja?’ Ze keek verbaasd. ‘En jij was dus al snel klaar?’

‘Zoiets ja.’

Daar kwamen de anderen aan. Fouad schoof meteen naast hem ofschoon dat zijn plaats niet was. Jeroen bleef even staan en ging toen hoofdschuddend op de plaats van Fouad zitten.

Hij durft niets te zeggen, hij is bang voor ons, schoot het door Nourdin heen.

‘Ze heeft het via de conciërge gemeld, jongen, je bent er bij. De mentor zal je zo wel komen halen. Waarom probeerde je het niet gewoon? Je moet toch...

‘Fouad, ga even op je eigen plaats zitten.’

De jongen gehoorzaamde met tegenzin, maar hij deed het wel. Nourdin keek hem na. Voor mevrouw van Deurzen had bijna iedereen ontzag. Zoals ze je aankeek, je deed vanzelf wat ze zei. Maar ze was ook een gerespecteerde vrouw met kinderen en kleinkinderen. Dat maakte uit. Dat mens van wiskunde was alleenstaand, een feministische kut, bah!

Na school was het cafetaria wel open. Fouad en Rachid ploften neer op de bank in de hoek.

‘Wij vinden dat jij wel een rondje kan geven, Nourdin. Je hebt zo’n sterke streek geleverd vandaag bij wiskunde. Kom op, jongen. Ik neem cola. Jullie ook, jongens?’

Ze joelden met hem mee.

‘Ja, en ook een zak chips, ze zijn vandaag in de aanbieding, kijk maar.’ Daoud wees op een bord op de bar waarop met grote hanenpoten iets over chips stond.

Nourdin keek zijn vrienden even aan. Ze grijnsden vrolijk terug. Hier kon hij niet onderuit. Hij had hun steun tegenover school hard nodig. De mentor was niet naar hem toegekomen, maar van de conciërge had hij een briefje gekregen waarop duidelijk stond dat hij deze week en ook de hele volgende om acht uur op school diende te komen om papier te prikken en gangen te vegen.

Het was dus doorgegeven en de mentor wist ervan. Waarschijnlijk de directie ook. Ja ja, mevrouw Vinkers had goed haar best gedaan. Zij had duidelijk een hekel aan hem. Ze hadden het op school allemaal duidelijk natuurlijk niet begrepen op Marokkanen. Bijna alle leraren en de meeste leerlingen ook! Ja, ze hadden écht de pik op jongens zoals zij, dat was niet te negeren. Zo oneerlijk was het dat, Nourdin wel uit zijn vel kon springen, hij voelde een prikkelende hete woede opkomen, maar hij hield zich in. Nu kon het echt niet. Het was niet duidelijk wat de jongens van hem wilden. Hij zou het nooit willen toegeven, maar hij wist best dat hij de minst moedige van hen was. Hoewel hij vandaag had laten zien dat hij ook iets durfde...

‘Moet je niet iets heel naars terug doen, naar die feministische kut?’ Fouad vroeg het zo langs zijn neus weg, toen Nourdin terugkwam met een blad met vier glazen cola en een zak chips.

‘Heb jij een goed idee dan?’

‘Nee, maar wie weet kunnen we samen iets verzinnen.’ Fouad zei het zachtjes en een beetje dreigend.

Daoud veerde op en riep: ‘Wow man, je hebt wel wat gemist, het was echt moeilijk dat proefwerk van wiskunde. Maar ik had gelukkig een goed uitzicht op het werk van Hansjeboy, dus ik heb het best redelijk gemaakt.’ Daoud was echt vrolijk. Hij zette het glas cola aan zijn mond en goot er de helft in. Meteen daarna boerde hij luidruchtig en keek triomfantelijk rond.

‘Hè jongens, een beetje rustig hè. We hebben nog wel manieren!’ kwam een stem van achter de bar.

‘In Marokko is dat juist beleefd, jongen, je weet niet waar je het over hebt!’ De stem van Fouad klonk pesterig.

Raoul, die aan de bar met het optellen van rekeningen bezig was, reageerde hier niet op. Daoud richtte zich weer op Nourdin: ‘Lekker vegen en papiertjes prikken van al die

pauzehapjes die de brugpiepers van hun mammies meekrijgen! Nou jongen, het is maar goed dat je vader weg is, dan kun je de brief van de directie mooi opvangen.'

Fouad was echt op iets uit vandaag, dacht Nourdin. Maar wat wilde hij nou. Hij zette gauw weer het glas cola aan zijn mond en nam met de andere hand een flinke schep chips uit de zak die Rachid net weer op de tafel zette.

'Is je oma echt dood?' Fouad keek vragend.

'Ja natuurlijk, met zoiets ga ik geen grappen maken, man.' Nourdin zei het bozig. Wat een stomme vraag!

'Hoe oud was die oma van jou eigenlijk, man?' Rachid leek echt geïnteresseerd. Maar Nourdin wist dat je met hem op moest passen als hij zo keek. Hij nam een flinke slok, hield een boer net binnen en keek Rachid niet aan.

'Weet ik veel, man, oud, ze was heel oud en woog bijna niets meer. Ze zijn hals over kop vertrokken vanmorgen vroeg. Ik heb nauwelijks kunnen slapen van het gejang van mijn moeder.'

Het bleef even stil.

'Wat doe je als je je excuses aan moet bieden aan die kut?' Rachid keek hem scherp aan.

Daoud en Fouad keken Nourdin meteen ook vragend aan. Nourdin voelde de spanning.

'Dat doe ik niet, in geen duizend jaar. Ze had gewoon moeten geloven wat ik zei, mijn oma is gewoon echt dood! Dit is te gek voor woorden, wat een klerewijf, zeg! Zeker omdat ze geen man heeft om haar eens...'

Raoul naderde het tafeltje. Hij zette een schaalje olijven tussen hen in.

'Kijk eens heren, die heb ik van iemand gekregen, maar ik lust zelf geen olijven. Ik heb me laten vertellen dat die dingen in Marokko heel veel gegeten worden. Is het niet zo?'

Ze waren even verbluft. Iemand die iets aardigs naar hen deed. Dat kwam niet vaak voor.

Fouad was de eerste die reageerde: 'Hoe kan het dat jij ze niet lust, man?'

Hij wachtte het antwoord niet af, nam er drie tegelijk en spuwde de pitten even later op de grond.

'Ja, daar stond ik dus op te wachten en daarom heb ik dit bakje meegenomen. Pak je ze even voor me op, jongen? Ik heb vanmorgen nog schoongemaakt hier.'

Hij keek Fouad vriendelijk aan en die reageerde niet meteen. Toen hij bleef kijken, stond Fouad op, pakte het schaalje en zette het met een harde klap op de bar. De olijven rolden over de blinkende toog.

'Als je me denkt te kunnen bevelen, dan heb je het mis, man. Hier heb die rotolijven van je weer terug. Ga jij je zuster maar commanderen! Mij krijg je daar niet voor!'

Nourdin voelde zich verstijven. Dat was stom van Fouad. Dat had hij niet moeten doen. Raoul was een geschikte vent en ze mochten heel veel van hem. Hij was nog nooit boos geworden. Als ze hier niet meer mochten komen, dan waren er nog maar weinig leuke plekken in de stad waar ze wel samen konden komen zonder gelazer.

Hij zag dat de anderen brutaal rondkeken, net of er niets aan de hand was. Maar Nourdin vermoedde dat ze heus wel beseften dat dit niet kon. Alleen kon je dat nooit aan zijn vrienden zien. Jammer eigenlijk.

Toch kon hij niet die pitten gaan oprapen. Fouad zou pijnlijk worden en hem uit de groep smijten. De anderen zouden met hem mee gaan. Hij zou dan alleen staan en dat kon niet.

In één seconde overdacht hij het. Toch stond hij op.

Hij liep naar de bar en zei: ‘Kan ik die vier cola en de chips even afrekenen?’

Raoul keek hem donker aan en tikte het op de kassa in.

‘Dat is dan zeven euro.’

Achter elkaar aan liepen ze naar buiten. Expres langzaam, wat sloffend en met hun heupen draaiend.

Hoofdstuk 6

Mo en Marieke verrasten op Sinterklaasavond hun familie met plagerige gedichten. Ze hadden het budget voor de cadeautjes klein gehouden volgens afspraak. Toch waren ze erin geslaagd leuke dingen te kopen en te maken. Met de broer van hun vader, diens vrouw en twee dochters samen hadden ze een leuke avond.

Natuurlijk was de naam Mo onderwerp van verzen geweest. Mojohannes vond hij nog de mooiste vinding van zijn zus. Maar het was duidelijk dat zijn ouders er niet over van mening wilden veranderen. Ze hadden allebei anders gelachen dan de anderen, een beetje wrang. Mo voelde wel aan dat er voorlopig maar beter niets over zijn naam gezegd kon worden.

Rens was er niet bij geweest. Hij was met zijn moeder uitgenodigd bij zijn grootouders en hoewel hij er helemaal geen zin in had en veel liever bij Mo en zijn familie bleef, was hij toch maar gegaan.

‘Iemand moet er toch verstandig zijn, hè, denk je niet?’ had hij met een scheef glimlachje gezegd, vlak voordat hij zijn moeder zou ontmoeten op het station. ‘Wie weet wordt het voor de eerste keer toch nog gezellig daar. En bij haar ouders durft mijn moeder niet te drinken, dat weet ik wel zeker. Mijn opa is een heel strenge man.’

Het cadeautje dat Mo voor hem kocht had hij onder in zijn weekendtas gedaan. Het versje zat erbij. Een versje waarin hij hem liet weten blij te zijn met zijn vriend. Beetje soft, dat wel, maar dat kon wel tussen hen nu. Ze waren immers echt blij met elkaar.

De zondagavond na Sinterklaasavond zat hij op zijn kamer huiswerk te maken toen zijn mobiel ging. Het was Nourdin, Volkomen overbluft luisterde Mo naar zijn stem.

‘Ja, ik heb jouw nummer van Rens. Ik moet je iets vertellen, ik heb hulp nodig, ik weet alleen jou om aan te vragen, ik moet echt...’

Mo wist niet wat te zeggen en bleef stil, terwijl hij met zijn andere hand door zijn haar streek. Nourdin belde hem op, hij wilde hulp! Dat kon helemaal niet! Hij hoorde Nourdin aan de andere kant zwaar ademen, alsof hij hard gelopen had. Hij wachtte op antwoord. Op zijn antwoord.

‘Wat is er dan?’ wist Mo er ten slotte uit te brengen.

‘Ik zit in een rotsituatie, ik heb hulp nodig.’

‘Nou, dan ga je toch naar Fouad, Rachid of Daoud, dat zijn toch je beste vrienden?’

‘Ik heb jouw hulp nodig, man, ga nou niet rot doen.’

‘Rot doen? Wie doet er rot? Jij toch zeker, jij ...’

‘Nee man, shit man, ik heb echt hulp nodig, als jij me niet helpt dan...’

‘Ja, wat dan?’

‘Nou, dan ziet het er heel slecht voor me uit.’

‘Je moet zeker geld hebben.’

‘Geld en hulp. Ik kan niet naar huis en ik moet ergens heen.’

‘Nou, dan ga je maar mooi naar die leuke vrienden van je, ik heb er geen zin in en ik heb ook geen geld.’

‘Maar dat kan niet, dat zei ik toch...’

‘Ik kan je niet helpen, het spijt me.’ Mo hield het kort. Hij drukte het groene telefoontje in en de verbinding was verbroken.

Even later was er een sms-je voor hem. Het pingeltje weerklonk.

‘Help andrs... ma in gev...’ stond er.

Mo’s haren stonden recht overeind. Ma in gevaar betekende dat vast en zeker. Nourdin zat zo erg in de problemen dat hij begon te chanteren. Wat moest hij nu doen? Gewoon geld geven? Belachelijk!

Hij begon in zijn kamer heel en weer te lopen, zijn handen door zijn haar halend. Wat een kerel, chanteren met zijn moeder! En wat zou hij dan allemaal kunnen doen om zijn moeder in gevaar te brengen? De wildste ideeën schoten door zijn hoofd. Misschien kende Nourdin wel mensen die de familie van zijn moeder kenden, je wist het nooit bij die lui, ze leken bijna iedereen in hun dorp of stadje te kennen die uit Marokko geëmigreerd was. Wie weet wat hij zou doen als hij echt mama’s familie kende!

Hij zette zijn telefoon uit en liep naar beneden. Zijn moeder en Marieke zaten samen op de bank naar een film te kijken. Geen goed moment om te praten. Maar moest hij dan hierover praten? Hij kon beter naar zijn vader gaan. Maar die was niet thuis. Hij was naar een politieke vergadering en het zou zeker laat worden. Niemand om het aan te vragen. Hij kon Rens ook niet bellen, gewoon dan maar doen alsof hij gek was?

De volgende morgen op school keek Nourdin meteen naar hem toen hij de klas in kwam. Hij keek woedend maar ook vragend. Mo trachtte hem te negeren. Maar in de kleine pauze kwam hij bij hem staan. Rens was iets met een docent aan het bespreken en de maatjes met wie hij in de pauzes altijd rondhing, Jeroen en Tijs stonden in de rij bij de kantine. Mo had onmiddellijk spijt dat hij zich niet aangesloten had. Nu was hij vogelvrij.

‘Je hebt mijn sms niet beantwoord.’ Het klonk dreigend.

‘O, heb je er dan eentje gestuurd? Ik heb mijn mobiel niet bij me vandaag.’

‘Je weet heel goed dat ik je er een gestuurd heb.’ Nourdin zei het nog dreigender.

‘Wat moet je van me, man? Ik ben niet gewend aan aandacht van jou.’ Mo probeerde een luchtige toon aan te slaan, maar hij hoorde zelf dat het niet lukte.

‘Ik heb je hulp nodig en ik wil er niet hier met al die mensen over praten. Om 4 uur achter de Hema. Zorg dat je er bent.’

‘Kan niet, ik moet al iets doen op die tijd.’

Kon Nourdin aan zijn gezicht zien dat hij loog?

‘In de grote pauze dan achter het hek?’

Nu kon hij niet zo gauw een excuus vinden. Nourdin zou telkens weer een andere tijd en plaats weten te vinden. Hij moest gewoon zeggen dat hij hem niet wilde helpen, omdat hij vreesde dat er allemaal narigheid van zou komen. Maar hij durfde dat niet te zeggen. Was dat nou discriminatie?

Nourdin legde zijn zwijgen als instemming uit.

‘Oké, zorg dat je er bent. Ik wacht op je.’

Rens kwam net het lokaal uit en zag Nourdin weglopen. ‘Wat moest die van je?’

‘Hij wil iets van me, hulp, hij zit in de problemen. En hij wil het per se van mij! In de grote pauze wil hij me daarvoor zien. Ga je mee? Ik eh, ik wil eigenlijk niet.’

‘Nou, ik zou niet gaan als ik jou was. Het is vast niet iets leuks. Ik voel er niets voor.’

‘Maar als hij nou echt in de problemen zit. We kunnen hem misschien best wel helpen.’

Rens keek geringschattend naar het groepje Marokkaanse knullen die tegen de verwarming achter in de kantine leunden. Dat was hun vaste plek. Ze moesten gezien hebben dat Nourdin iets gevraagd was door een van hen. Wat zouden ze denken?

‘Ze kijken allemaal naar ons.’

‘Nou, laat ze kijken. Ik trek me er niets van aan.’

Rens trok zijn mondhoeken omhoog toen hij weer naar zijn vriend keek. ‘Ik wil best meegaan, maar dan doe ik het voor jou. Ik ga die vent niet helpen, op geen enkele manier. Daar krijg je alleen maar problemen mee. Je weet toch hoe ze zijn?’

Onder de grote pauze liepen ze samen naar het grote hek. Er stonden meer leerlingen, het was die dag mooi zonnig weer. Nourdin was er niet te zien. Ze wachtten een kwartier en probeerden gesprekken met andere leerlingen wat af te houden, wat niet zo goed lukte. Toen was het grootste deel van de pauze alweer om. Mo voelde zich merkwaardig opgelucht toen ze de school weer binnenliepen.

Maar hij wist heus wel dat hij niet van die knul af was.

Want toen hij ’s avonds boven zijn huiswerk zat en zijn mobiel aanzette, ging die onmiddellijk af. Net of Nourdin erop had zitten wachten.

‘Waar was je nou?’

‘Ja, waar was jij nou? Ik stond bij het hek, jij niet!’

‘Jij was met iemand, dan kan ik niet naar je toe komen. Dat had je niet moeten doen.’

‘Rens is mijn beste vriend, hij had mee kunnen helpen met je probleem.’

‘Dat geloof je zelf toch niet, hè?’

‘Je komt nu naar de coffeabar in de Molenstraat.’

‘Geen denken aan. Ik mag door de week ’s avonds niet uit van mijn ouders.’

‘Wat een papjochie ben je toch. Je komt gewoon, anders...’

‘Wat anders?’

‘Anders kun je daar wel eens grote spijt van krijgen, papjoch.’

‘Jongen, je bekijkt het maar, als mijn vriend Rens niet mee kan doen, dan doe ik ook niet mee.’ En hij drukte al op het groene knopje.

Even later ging de telefoon weer. Mo nam op en begon meteen heftig afwerend te praten in de veronderstelling dat het Nourdin zou zijn. Maar het was Rens. Hij was een paar dagen bij zijn moeder gebleven, om te kijken hoe of het zou gaan. Ze had gezegd dat ze goede pillen van de huisarts had en dat ze zich heilig had voorgenomen om de fles te laten staan.

Maar nu was Rens overstuur: ‘Mijn moeder is toch weer aan het drinken en ze had het zó beloofd. Ik heb haar betrapt. Maar het komt door mijn vader, want die heeft gebeld en hij zei dat hij geen alimentatie meer zou betalen, dat mijn moeder zelf maar weer in de verpleging moet gaan werken. Enne toen heeft ze... , maar eh...’

Mo kon horen hoe erg Rens het vond.

‘Kom maar hier heen,’ was alles wat hij wist te zeggen.

‘Maar eh, wat zei je nou toen je opnam?’ wilde Rens ineens weten. ‘Je zei iets alsof je heel boos was, wat was dat dan?’

‘Ik heb ook iets vervelends, het is die Nourdin weer, hij was boos dat je meegegaan was in de pauze. Kom nou maar hierheen. Ik zal je bed wel opmaken en dan praten we erover.’ Mo wilde het kort houden.

‘Nee joh, ik houd het nog wel even vol hier en ik wil mijn moeder nu niet alleen laten. Ik wou het alleen maar even kwijt. Ik hoor het morgen op school wel. Oké?’

Met een gevoel van teleurstelling legde Mo de telefoon neer en zette hem meteen uit. Nu kon Rens hem ook niet meer bereiken. Moest ie maar komen.

Wat nu? Als je toch niet eens meer je eigen telefoon aan kon zetten, dat was toch te gek! Wat een kerel, die Nourdin, afdwingen dat iemand je hielp en dan gewoon geld vragen en wat al niet meer. Niemand wist het en hij wilde het helemaal niet weten. Het zou vast iets heel vervelends zijn en daar zat toch zeker niemand op te wachten!

Een korte blaf voor de deur. Daar was Fitna. Hij stond op en liet haar binnen. Ze ging meteen onder zijn werktafel liggen en legde haar kop op zijn voeten zodra hij zat.

Zo’n hond, daar had je pas echt wat aan.

Hoofdstuk 7

Nourdin betraptte zichzelf erop dat hij met zijn telefoon bijna een gooibeweging had gemaakt. Als hij het echt had gedaan, was het ding nu kapot geweest en dat kon hij al helemaal niet gebruiken. Die verdomde Mo, Mohamed natuurlijk, wat een verdomde egoïst was dat toch! Gewoon een klasgenoot uit de brand helpen en hij verdomde het gewoon. Dat moest afgestraft worden, zeker weten. Maar hoe?

Hij liep met zijn handen op zijn rug zijn kamer heen en weer. Telkens weer dat korte stukje van bed naar raam en weer terug. Hoe kon hij die vent te grazen nemen en wel zo dat hij hem zou helpen? Hij moest dat geld gewoon hebben. Nu had hij die telefoon vast uitgezet, dan maar weer morgen op school achter hem aan. Er was gewoon geen andere mogelijkheid, hij kon immers geen geldwisselkantoor of zoiets overvallen en een lening was ook onmogelijk. Met de giropas van zijn vader kon hij wel geld lenen, maar dan moest het weer snel teruggestort, ze kwamen volgende week al weer thuis. Dat was de enige mogelijkheid. Maar zijn vader zou de giroafschriften controleren. Ook al kon hij niet goed lezen, hij kon het heel goed zien aan de cijfers. Misschien was dat toch maar het beste, het zat er waarschijnlijk helemaal niet in dat die knul, dat papjoch...

Nog een hele tijd probeerde hij zijn hoofd bij zijn huiswerk te houden, maar het was hopeloos. Toen Mohamed naar bed wilde, was het voor hem ook tijd. Het licht moest gewoon uit, Mohamed moest weer vroeg naar de winkel.

Maar in bed besprong het probleem hem pas goed. Hij moest die lui afkopen. De man die hem ooit benaderd had was een Kroaat. Hij had eerst een aardige man geleken, die hulp nodig had en hem een leuk bedrag aanbood om een keer, één keertje maar, een pakketje voor hem weg te brengen.

‘Helemaal niet moeilijk,’ had hij gezegd, ‘je hoeft alleen maar hiermee naar een adres in Amsterdam te gaan en het af te geven, krijg je honderd euro voor en natuurlijk het geld voor het treinkaartje. Ja?’

Nourdin had juist die dag samen met zijn vrienden in de gokhal voor honderd euro verloren en dat was al zijn geld geweest. De opdracht van de Kroaat was een geschenk van de hemel en het leek inderdaad heel gemakkelijk. Op een zaterdag was hij met de trein naar Amsterdam gereden. Het was de eerste keer dat hij daar naar toe ging, al vele verhalen had hij gehoord over die grote stad waar alles wat God verboden had gewoon werd gedaan. Nieuwsgierig was hij uit de trein gestapt en had hij rondgekeken.

Geen idee had hij gehad wat er zich in het pakketje bevond, hij hoefde het niet te weten ook. Het ding, ter grootte van een A-viertje dat met tape was dichtgemaakt en in grauw papier gewikkeld, had hij in een linnen tasje op zijn heup laten bengelen. Niemand wist toch immers dat hij iets waardevols bij zich had.

Maar toen hij bij het Centraal station naar het adres gevraagd had aan een Marokkaanse knul, die daar zo maar stond, had de ander zijn ogen half dicht geknepen en gevraagd wat hij daar moest doen dan.

‘Nou, ik wil er gewoon heen, ik heb met iemand daar iets afgesproken, gewoon...’ had hij wat kregel gezegd.

De ander had weer schattend gekeken en met een vlugge blik naar het tasje geloerd. Toen had hij gezegd welke tram hij moest nemen en waar Nourdin moest uitstappen. ‘Het is dan de eerste straat links en de tweede rechts, geloof ik,’ had hij er nog aantoegevoegd. Meteen daarna was hij weggelopen en verderop met een andere knul gaan praten, ze hadden zich omgedraaid om naar hem te kijken, terwijl hij met zijn tasje naar de goede tram was gaan zoeken. Hij had hun ogen goed gevoeld

En in de tram werd, terwijl hij uitstapte, het tasje van zijn schouder gerukt. Heel snel ging het. Het was zeker dat het de andere knul van het station was, die in een flits langs hem heen was gestapt met zijn grijze trui en al met het tasje was verdwenen, voordat hij goed en wel begreep wat er gebeurde.

Het moment dat hij beseftte dat het tasje echt weg was herinnerde hij zich nog als een soort bominslag. Zijn eerste opdracht om geld te verdienen was mislukt, zwaar mislukt zelfs! Wat moest hij nu toch doen? Het adres had hij natuurlijk niet meer opgezocht. Het was weg en bleef weg, domweg gejat, en met een verschrikkelijk humeur was hij rond gaan lopen. Net zolang tot hij weer bij het station uitgekomen was, zonder het ook maar aan iemand te vragen zelfs, na uren lopen. Doodmoe was hij weer in de trein gestapt, met een volkomen lege maag. Het broodje shoarma dat hij zichzelf had beloofd als de boodschap was afgeleverd, had hij nu niet genomen. Dat was, net de tram, nu te duur voor hem.

Weer thuis was hij erg bang geweest voor de Kroaat, dagenlang was hij thuisgebleven, een ziekte voorwendend, waar zijn ouders na drie dagen niet meer ingetrapt waren. De Kroaat had hem bij school meteen gevonden en hij was woedend geweest, had hem een flinke dreun voor zijn hoofd verkocht en gezegd dat hij hem binnen een week drieduizend euro terug moest betalen. Drieduizend euro en geen cent minder, als hij dat niet betaalde zou hij hem zeker weten te vinden en zijn familie, vooral zijn zusjes, ook.

En daar was Nourdin het allerbangste voor, de eer van zijn zusjes was heel erg belangrijk voor de familie, daar mocht niets mee gebeuren, niets! Het was zijn taak om daarop te letten. Maar morgen zou de laatste dag van de derde week zijn, hij had twee keer een week uitstel gekregen, maar hij wist dat het echt de laatste keer zou zijn. De man was nog steeds woest en hij had gezegd dat hij het bedrag zou verhogen met honderd euro, iedere dag dat hij niet over de brug zou komen. Dat hij hem zeker zou weten te vinden, hem en zijn familie ook! Maar hoe kwam hij toch in vredesnaam aan dat enorme bedrag, het mocht absoluut niet nog meer omhoog gaan!

De enige mogelijkheid was nu om het geld van zijn vaders rekening af te halen. Het pasje lag beneden in de la en het was doodgemakkelijk om het geld, dat er gelukkig ook echt op stond, af te halen en het aan de Kroaat te geven. Maar dan zou het volgende probleem zich aandienen als vader terugkwam. Wat moest hij tegen hem zeggen? Hij zou het nooit kunnen begrijpen. En de huur van het huis en het gas- en energievoorschot zouden ook deze week afgeschreven worden en dan stonden ze rood, iets wat vader heel erg vond.

Nourdin draaide en draaide in zijn bed, tot Mohamed die ook niet meteen in slaap gevallen was, driftig uitviel. En met Mohamed moest je oppassen, zijn geringe begaafdheid was zwaar in tegenstelling met zijn lichamelijke kracht en als hij boos werd, kon hij enorme dreunen uitdelen. Dan viel er met hem absoluut niet te praten. Zijn dreunen waren nog harder dan die van de Kroaat en Nourdin hield niet van klappen, al kon hij er zelf tegenover zijn zussen af en toe ook heel wat van. Maar ja, met vrouwen was het wat anders, had de profeet zelf niet gezegd dat je vrouwen en meisjes af en toe moest slaan, als ze niet deden zoals de mannen wilden? Vrouwen moesten gewoon gehoorzaam zijn en niet zeuren. Maar met mannen onder elkaar lag het natuurlijk anders. Met Mohamed moest hij helemaal geen ruzie krijgen.

Stil, maar met een grote spanning in zijn lijf, bleef hij liggen tot hij aan zijn broers ademhaling kon horen dat hij sliep. Eindelijk.

Het was vader en moeders grootste verdriet dat Mohamed geen slimme zoon was op wie ze trots konden zijn. Zijn niveau was niet hoger dan dat van een kind van negen à tien jaar. Hij was wel aanspreekbaar en hij wist goed wat hij wilde, maar dan was het ook wel klaar. Hij hield niet van praten, sprak hun eigen taal slecht en ook zijn Nederlands was zwak. Daarom was het ook een grote zegen Gods geweest toen hij een baantje in de supermarkt van een oom kreeg aangeboden, waar hij het zware werk kon doen, zodat hij 's avonds moe was en geen energie over had. Mohamed moest je aan het werk houden, maar het moest wel mannenwerk zijn want hij had een haarscherp gevoel voor dat onderscheid. Als je hem een vrouwenkarweitje opdroeg, werd hij woedend. Ook al was hij dan niet bepaald slim te noemen, het onderscheid tussen mannen en vrouwen had hij haarscherp geleerd, van niemand anders dan van zijn eigen moeder. Maar hij kon heel lief zijn voor haar en zijn zusjes. Als ze maar aardig tegen hem deden en voor lekkere hapjes zorgden deed hij alles voor hen. Als je met Mohamed geen last wilde hebben, moest je gewoon doen zoals hij het graag had. Hij wilde op de televisie graag naar bepaalde programma's kijken, dingen als teken- of dierenfilms en bepaalde showprogramma's. Dat werd voor hem aangezet nadat hij gegeten had. Nourdin nam ze vaak voor hem op met de video. Soms wilde hij een film wel drie keer achter elkaar zien. Niemand van de familie waagde het om dat af te keuren, want Mohamed had daar een scherpe intuïtie voor. Als hij maar dacht dat iemand hem dom vond, kon hij woedend worden. Maar gelukkig bleef hij nooit lang kwaad.

Nourdin had wel eens gehoord dat ouders gehandicapte kinderen kregen doordat ze neef en nicht waren. De bloedband was dan de oorzaak. Als je trouwde met een neef of nicht had je veel meer kans om gehandicapte kinderen te krijgen. Die konden niet echt zelfstandig worden of trouwen en kinderen krijgen. Meisjes al helemaal niet. Daar zat je dan mee opgescheept als ouders, want uithuwelijken kon misschien alleen maar als tweede of derde vrouw en dat mocht alleen in Marokko, niet in Nederland.

Zijn vader en moeder waren volle neef en nicht, de familie had het voor hen geregeld zodat het land in hun bezit zou blijven. Maar het land, daar hadden ze nu niets aan. Het was in bezit van twee ooms die daar ver weg op waren blijven wonen. En Mohamed zou maar beter niet kunnen trouwen, hoewel hij dat wel vast van plan was. Hij praatte er af en toe over, als over iets dat vanzelfsprekend te gebeuren stond. Zijn vrouw zou gewoon in het huis van zijn ouders komen wonen en hij zou de baas over haar zijn. Verder ging zijn voorstelling niet.

Nourdin had het er een keer met zijn vader, al lopend naar het theehuis over gehad. Het onderwerp kon natuurlijk niet besproken worden waar Mohamed bij was, noch waar de mannen van het theehuis bij waren. Zijn moeder zou meteen gaan huilen als het ter sprake kwam.

Vader had gezegd dat het beter was als Mohamed niet trouwde, hij moest maar gewoon bezig blijven in de supermarkt zodat hij elke avond te moe was om erover te denken dat hij ooit zou kunnen trouwen. Moeder vond dat ook, had vader gezegd. Het was een straf van Allah voor hun zonden, dat ze zo'n zoon gekregen hadden. Daarmee was het onderwerp afgedaan. En als Mohamed over zijn vrouw begon, knikte de hele familie braaf van ja. Mohamed was dan tevreden en keek naar zijn tekenfilm of werkte het lekkere voor hem bewaarde hapje naar binnen en glimlachte.

Toen zijn broer begon te snurken, kon Nourdin zich weer bepalen tot zijn zorgen en de oplossing ervan. Morgen moest hij het geld geven, als er elke dag nog een hoop bij zou

komen, dan was het helemaal niet meer te doen en hij mocht zijn familie niet in gevaar brengen. Niemand die hem kon helpen, op die Mo kon hij ook al niet rekenen, die softie, dus dan was dit de enige mogelijkheid. Maar er zouden zeker moeilijkheden van komen...

Als hij de Kroaat morgen nu eens zou voorstellen dat hij weer een pakje weg zou brengen. Daar had hij nog niet eens aan gedacht in zijn zenuwen. En als hij dan een kaart van Amsterdam kocht, of gewoon aan een Surinamer of Nederlander de weg zou vragen als hij het adres niet kon vinden, dan zou het vast goed gaan. Het pakje zelf zou hij dan onder zijn kleren dragen, op zijn blote huid, natuurlijk dat had hij die eerste keer ook moeten doen, stom was hij geweest! In zo'n twintig keer zou het geld wel terug kunnen verdienen en dan kon hij zelf gaan sparen. Hij kreeg vast meer als hij het pakje een aantal keren goed bezorgd had. Als je in een supermarkt of zo werkte, kon je wel een of twee jaar sparen voordat je zo'n bedrag had verdiend, dat leverde veel te weinig op. Handel, dat was het! Hij was stom geweest om het geld van Mo te willen krijgen of lenen. Hij had het nooit gegeven, want hij had het ook van zijn ouders moeten lenen of zo, als hij hem al had willen helpen! En dat met zijn moeder, hij zou dat vast op een andere manier kunnen gebruiken, misschien was het trouwens helemaal niet waar. Alleen met die Mo zou hij voorlopig niet meer praten, toch was dat papjoch nog niet van hem af, dat was zeker! Ook al was hij dan nog zo goed in sport en zag hij er redelijk uit, voor zijn afwijzing moest hij gestraft worden. Hij had de tijd, eerst die Kroaat betalen.

Na school stond de man met het zwarte haar bij het bosje achter een boom op hem te wachten. Hij keek woest, maar toen Nourdin hem de envelop overhandigde, week het woeste een beetje van zijn gezicht. Toen hij het geld geteld had, kon er een klein lachje vanaf. Hij wilde meteen weggaan.

Maar Nourdin hield hem tegen en zei smekend: 'Ik heb je nu betaald, maar ik wil graag weer voor je werken. Als je me weer een pakje weg laat brengen, kan ik je laten zien dat ik het nu beter weet hoe ik het moet doen. Ik zal het onder mijn kleren verbergen en een kaart van de stad kopen. Ja?'

Nourdin moest smekend hebben gekeken, want de man wroette wat met zijn hak in het zand, keek even peinzend in de verte en zei toen: 'Oké, als ik weer wat heb, wacht ik hier op je. We kunnen beter niet bellen.'

Nourdin wist niet waarom, maar hij knikte en zei snel, te snel dacht hij later en te gretig: 'Ja, alsjeblieft, want ik moet dit geld ook snel terugbetalen natuurlijk.'

Dat had hij beter niet kunnen doen want de man liet met een kleine flikkering in zijn ogen even blijken dat hij zijn afhankelijkheid dom vond. Nourdin zag het niet meteen, hij was veel te blij met de toezegging, maar iets van binnen waarschuwde hem.

Pas 's avonds in bed beseftte hij dat hij zich erg kwetsbaar had gemaakt tegenover de man. Hij wist niet eens hoe hij heette of waar hij woonde, maar de man kende zijn naam en adres wel. En wat zat er eigenlijk in die pakjes, kon hij ze eigenlijk wel zonder gevaar wegbrengen? Wat als er verboden dingen in zaten en wat moest hij doen als een politieman zich ermee ging bemoeien? Amsterdam zat vol politie, hij had er op het Centraal station alleen al wel zo'n tien gezien die eerste keer.

Door al die zorgen sliep hij die nacht alweer slecht en humeurig ging hij de volgende dag naar school, nadat hij 's morgens vroeg, toen Mohamed vertrokken was, zijn toets natuurkunde nog had proberen te leren. Vergeefs, want het geldprobleem speelde voortdurend door zijn hoofd. Het idee dat zijn vader komende week de afschriften van de giro zou

controleren en hem om verantwoording zou roepen, zat hem niet glad. Zijn hoofd was gewoon niet leeg genoeg om de natuurkunde op te kunnen nemen.

Mo zat met de toets van natuurkunde zo, dat hij Nourdin een blik op zijn werk kon gunnen als hij dat zou willen. Eerst werd hij alleen al kwaad bij het idee die knul te helpen. Maar door de wanhopige blikken van zijn klasgenoot kreeg hij toch een beetje medelijden. Omdat hij wist dat de docent nooit zo goed oplette met toetsen, liet hij hem een tijdje zijn werk bestuderen, terwijl hij met zijn pen in de mond het plafond bestudeerde. Toen Nourdin daarna snel aan het schrijven sloeg, bedekte hij zijn blaadje weer met zijn arm en bedacht dat hij nu vandaag wel een heel erg goede daad had gedaan. Om iemand die zijn eigen moeder bedreigde met verraad te helpen met een toets, wow, dat was wel soft natuurlijk! Maar misschien werd Nourdin wel een beetje toeschietelijker hiervan.

Nourdin dacht juist andersom. Mo was dus bang voor hem, om zijn moeder. Hij kon dus van alles met die Mo kon doen als hij dat wilde. Wat een slapjanus! Maar wel prima dat hij zijn toets nu niet zo slecht had gemaakt. Hij moest gewoon zijn cijfers ophalen, er zat niets anders op. Dat zou hij ook zijn vader beloven. Natuurlijk zou hij dan ook zeggen dat het zo verschrikkelijk moeilijk was om als Marokkaan tussen al die Nederlanders te zitten. Voor die witkoppen was het allemaal zo'n stuk gemakkelijker om te leren. Vader zou dat vast wel begrijpen en hem misschien wel vergeven dat hij van de rekening geleend had. Hij had het immers geleënd. Voor vader was het erg belangrijk dat zijn enige zoon die kón leren ook goed presteerde op school.

Die Mo zou hij nu maar een tijdje links laten liggen, dan kon hij denken dat hij het vergeten was van zijn moeder. En als het dan te pas kwam zou hij, Nourdin, er goed gebruik van maken. Tenslotte was dat de wet van zijn volk: vrouwen konden niet ongestraft doen wat ze wilden. Ook al was het twintig jaar later, het moest gewroken worden!

Toen hij na school in de supermarkt was om shag en chips te halen, zag hij in de krantenstandaard een kop die hem aansprak. 'Marokkaanse tentoonstelling in Amsterdam'. Een tentoonstelling over zijn eigen land, waar zijn ouders nu waren? Hoe kon dat? Omdat hij er echt het fijne van wilde weten, bleef hij een tijdje gebukt staan voor de standaard.

Maar het lukte hem niet om alles te weten te komen. Omdat het vlak bij de kassa was botsten er telkens karretjes tegen hem op en de mensen maakten vervelende opmerkingen.

'Hé, je kunt die kranten ook kopen hoor, dan mag je alles lezen, op je dooie gemak, is erg prettig, hoor,' zei een oudere dame. En terwijl ze haar karretje langs hem heen manoeuvreerde, voegde er nog aan toe: 'Lezen Marokkanen wel eens Nederlandse kranten eigenlijk?'

Nourdin wierp haar een vlamme blik toe, maar pakte de kant toch uit de standaard en nam een andere kassa met zijn mandje.

Thuis vouwde hij de krant open op de pagina waar het artikel doorging en las dat de tentoonstelling nog een tijdje in Amsterdam in een kerk te zien zou zijn. Allerlei werken van Marokkaanse kunst en handvaardigheid: houtsnijwerk, tapijten en sieraden zouden er te zien zijn. Ook klederdrachten.

Dat zou leuk zijn voor zijn ouders: een uitje naar Amsterdam om te zien wat ze er voor moois over hun eigen land uitgesteld hadden, dacht hij. Van alles om vaders woede over het

geld af te leiden wilde hij organiseren. Hij zou zelf meegaan om ze te begeleiden, konden de zussen ook eens een dagje uit, misschien wel leuk. Ook voor Mohamed.

Tegelijk dacht hij dat hij wel een supersofte familieman leek zo, met dat organiseren van zijn tripje voor de hele clan. Bah, was dat nu iets wat jongens van zijn leeftijd deden? Fouad en Rachid zouden zich rot lachen als ze het hoorden. Maar het moest nu wel, wilde hij vaders aandacht van zijn lening afhaken.

Hij had wel respect voor zijn vader, al dat harde werken, al die jaren in die verdomde fabriek was toch wel iets waar iedereen bewondering voor zou moeten hebben. Dat was echt niet zo maar iets. Dat moesten die Hollanders ook maar eens goed ingepeperd krijgen, dat al die vaders al die jaren zo keihard gewerkt hadden, alleen in rottige kamertjes bij verhuurders die hen veel te veel lieten betalen. Met dikke heimwee in hun lijf zich uitsloven voor die paar rotcenten, bah! Met het afschuwelijke idee dat vrouw en kinderen alleen in het thuisland waren. Meestal wel onder de hoede van ouders, maar toch. Hij wist zeker dat die verwendende Hollanders dit helemaal niet beseften. Maar hun economie was er wel hartstikke door vooruit gegaan...

Nourdin wist nog heel goed hoe zijn moeder elke avond huilde in bed, toen zijn vader hier in zijn eentje in de fabriek werkte en zij daar bij grootmoeder woonden. Dat was hem als kind onuitwisbaar in zijn geheugen gegrift. Hij was pas zes geweest toen ze de overtocht maakten, maar dat geluid van die trieste moeder bleef hem altijd bij. Al dat verdriet en waarom? Was ze nou zo gelukkig in dit kille land met al die mensen die helemaal niet aardig bleken te zijn? Helemaal niet, ze huilde hier nog steeds als zijn vader niet thuis was. Soms, als hij vroeg van school kwam en de meisjes nog niet thuis waren, hoorde hij hetzelfde geluid heel zachtjes van boven uit de ouderlijke slaapkamer komen. Daardoor was Nourdin dan weer van slag, hoewel hij zichzelf nooit wilde toegeven dat het kwam door dat gehuil. Dan schold hij op de Nederlanders en dan was er ook thuis van alles niet goed, het eten niet, niks niet. Meestal belandde hij dan in het theehuis 's avonds. Daar zat vader ook vaak.

Hij wist dat andere jongens gingen blowen als ze zich rot voelden. Niet dat er over gepraat werd, maar het gevoel van onvrede herkende hij wel bij leeftijdsgenoten. Maar blowen had Nourdin nog niet gedaan, hij had ook nog nooit pillen genomen. Zijn vader had het hem ten strengste verboden en die avond had Nourdin gevoeld dat zijn vader echt van hem hield. Het was op een wandeling door het park dat zijn vader had hem verteld wat zijn dromen waren over zijn oudste zoon. En omdat Mohamed die dromen niet waar kon maken, was het aan Nourdin om zijn vader die trots te verschaffen. Twaalf was Nourdin toen geweest en hij had het zijn vader later op de kaft van de Koran beloofd. Echt gezworen dat hij de eer van de familie zou bewaren en ook hoog houden. Hij zou echt meehelpen om de dromen van vader, dromen waarvoor hij zo hard gezwoged had waar maken.

Maar die last was zwaar. Eigenlijk veel te zwaar en hij zou er soms veel voor willen geven om dat niet beloofd te hebben. Om dat niet gezworen te hebben. Op de Koran nog wel. Maar de ogen van zijn vader waren toen zo vol trots geweest, dat Nourdin telkens weer week werd als hij er aan dacht.

Gelukkig was zijn vader niet zo streng als die van andere jongens. Hij hoorde wel verhalen over slaag waardoor ze niet naar school konden, om ieder klein vergrijp werden ze geslagen, vaak met een eind hout en de meisjes van die families moesten meteen na school thuiskomen en zeker nooit bij een Nederlands kind gaan spelen, zoals zijn zusjes regelmatig deden. Zij hoefden ook geen hoofddoek op, hoewel ze al 11 en 12 waren.

Mahtob was nog een heel kleine baby geweest toen ze voor het eerst in Nederland kwamen. De eerste maanden had ze bijna onafgebroken gehuild, waarmee Nouria dan vaak

meedeed. Nee, dat eerste jaar was heel moeilijk voor allemaal geweest, vooral doordat ze telkens weer moesten verhuizen omdat het maar niet lukte om langer dan drie maanden in een huis te blijven wonen. Huurbazen in Nederland had hij leren haten in die tijd. Nu woonden ze gelukkig al vier jaar in dit huis. Deze huurbaas, de gemeente, was beter en ze woonden nu redelijk. Moeder vond het ook een goed huis, hoewel er natuurlijk niets boven het huis van haar schoonmoeder ging. En daar was ze nu, in dat huis met die bokkenlucht. Alleen de schoonmoeder was er niet meer...

Maar als ze volgende week terugkwamen, zou hij, hun échte oudste zoon, hen eens een uitstapje laten maken, O zo! Een heel leuk uitstapje. Er was gelukkig nog wel wat geld over op de giro om dat te doen, het moest gewoon.

Er stond een foto in de krant van een preekstoel met heel mooi houtsnijwerk. En er stond bij dat zulk soort werk uniek was in Marokko. Hij liet de krant open op tafel liggen zodat zijn zusjes het ook konden zien als ze thuis kwamen. Zij mochten ook mee.

Wow, wat was hij toch een goede zoon en broer! Hij keek rond en meteen grijnsde de kast met de la waarin de giropas lag hem toe. Het was vreselijk om zijn vader zo'n verdriet te moeten doen, maar het kon gewoon niet anders. Als hij ooit die vent die hem daar in die rotstad Amsterdam beroofd had in zijn handen zou krijgen! Niets zou er van hem overblijven! Niets!

Maar tot het zover was moest hij eerst maar eens zijn huiswerk gaan maken.

Hoofdstuk 8

Marieke kwam thuis met griep en werd direct door haar moeder afgevoerd met warme citroendrank. Naar bed onder twee extra dekens.

‘Het komt heel erg slecht uit, mama. Ik kan helemaal niet ziek zijn,’ hoestte ze vanuit haar bed, ‘we hebben belangrijke toetsen deze week. Ik moet ze echt gaan maken!’

‘Niets aan te doen, je bent gewoon ziek en dan kun je niets, meisje,’ zei haar moeder die al met de thermometer aan kwam.

‘Zo, 39 graden,’ zei ze even later, ‘ja, je kunt morgen echt niet naar school, bel maar naar je vriendinnen dat ze aantekeningen voor je maken. Er is niets aan te doen. Ik zal jou eens lekker verwennen morgen. Ik neem vrij.’

‘Nee, dat hoeft helemaal niet, ik kan best alleen thuis zijn, ik zit al in de brugklas, ik ben geen klein kind meer.’

‘Vind je het dan niet leuk als ik er ben?’

‘Ja, dat wel, natuurlijk, maar jouw werk is toch veel belangrijker dan mijn griep? Ik kan gewoon lezen en

slapen en je zet maar wat eten en drinken klaar. Ga nou maar gewoon werken, ik doe de deur wel op slot.’

‘Nou, als je dat echt wilt, dan eh...’

Mo, die in zijn kamer zijn huiswerk zat te maken, hoorde zijn moeder aarzelen. Hij wachtte even en riep toen: ‘Ik kom morgen vroeg uit school, we hebben uitval, dat stond vandaag al op het bord, bij ons op school heerst ook griep. Dan kan ik toch ook wel op haar passen? Ga jij maar gewoon naar de bibliotheek, mam.’

‘Op mij passen, ben je helemaal gek geworden, ik ben al twaalf jaar en ik kan best...’ Een enorme hoestbui belemmerde haar haar zin af te maken.

Toen Mo’s vader ook al hoestend thuiskwam, was het probleem meteen opgelost. Hij zou de volgende dag ook veel liever in bed blijven dan naar kantoor te gaan.

‘Nou Mo, wij zullen het nu ook wel krijgen, reken er maar vast op, het is vreselijk besmettelijk,’ zei zijn moeder, terwijl ze zijn schone was op het bed opvouwde. ‘Misschien krijgen wij het ook wel tegelijk, dat is gezelliger, vind je niet?’

Mo bromde iets, hij had helemaal geen zin om ziek te worden. Bij het avondeten nam hij een handje vitaminepillen, want wat hij aan zijn zus zag was genoeg om die griep ver van zijn bed te willen houden. Marieke had een opgeblazen rood gezicht en ze hoestte aanhoudend, een naar hol geluid. Ze wilde niets eten en moest overgeven toen ze toch iets gegeten had op aandrang van haar moeder. Haar vader vertoonde minder nare verschijnselen, maar Mo probeerde hun kamers te vermijden. Wie weet overleefde hij deze griepaanval wel zo.

Die avond op zijn kamer hield hij de deur dicht voor de bacillen. Nog steeds zat hij met een vervelend gevoel over het afkijken bij de repetitie. Nourdin had naderhand niets gezegd en weer gewoon vuil gekeken, toen hij iets tegen hem gezegd had over de vragen. Net of hij hem niet had laten afkijken. Hoe kon je die lui toch begrijpen?

Hij vroeg het zijn moeder toen ze hem een kop thee kwam brengen.

Ze dacht een hele tijd na en zei toen; ‘Als Marokkaanse jongen zich zwak toont is hij een loser in de ogen van andere Marokkaanse jongens. Dat geldt niet voor vrouwen, want die zijn in hun ogen altijd zwak natuurlijk, maar jongens onder elkaar hebben een soort code. Die moet je goed weten en ernaar handelen anders lig je er zo uit. Jij hebt vast geen goede relatie met die jongen, dat is me duidelijk, maar je laat hem wel afkijken. Waarom deed je dat eigenlijk?’

‘Ach, het is gewoon moeilijker voor hem dan voor mij, hij heeft niet zijn hele leven in Nederland gewoond en hij spreekt thuis natuurlijk geen Nederlands en zo...’ Hij hoorde zelf dat het raar klonk wat hij zei. Maar hij kon zijn moeder toch moeilijk vertellen dat hij het gedaan had omdat hij haar bedreigd had. Dat zou wel het laatste zijn wat hij haar wilde vertellen!

‘Nou, het lijkt me niet zo’n goede reden, wilde je gewoon aardig voor hem zijn?’

‘Zoiets ja,’ gaf Mo toe.

‘Nou, wees daar maar voorzichtig mee dan, bij ons kun je niet zomaar aardig zijn als jongen tegen andere jongens die je niet goed kent, het betekent altijd dat je iets wilt. Niets voor niets, dat is een soort regel bij ons. Ja, het klinkt erg berekenend, maar zo is het gewoon behalve dan dat vrienden elkaar altijd wel moeten helpen, daar heb je dan ook je vrienden voor. Ik denk dat die ongeschreven regels hier wel gewoon doorgevoerd zijn onder elkaar. Het is hun cultuur. Thuis aangeleerd. Als je zo maar aardig doet, vinden ze je zwak en dat betekent niets goeds. Zelfs vrienden onder elkaar zijn niet echt aardig, er is altijd een soort competitie. Ze mogen nooit onderdoen voor de ander want dan ben je zwak en dat is heel moeilijk als jongen. Daardoor begrijpen ze ook weinig of niets van vrouwen. Want meisjes hebben dat niet, of stukken minder. Kijk maar uit jongen, een gewaarschuwd mens telt voor twee.’

Mo lachte een beetje als een boer die kiespijn heeft en zei: ‘Maar dat is toch stom, je kunt elkaar toch wel gewoon helpen, ook als je er niets voor terug wilt?’ Hij hoorde zelf dat het weer onecht klonk.

‘Wat wil jij van die jongen, zoon van me?’ Zulifa keek hem strak aan. ‘Is er iets wat ik moet weten?’

Mo keek weg en hij pulkte aan de kaft van zijn aardrijkskundeboek.

‘Nee, helemaal niet mam, er is heus niks. Maar ik kan er gewoon niet tegen als jongens in mijn klas zo idioot denken, ik wil daar niet aan meedoen, ik ben geen Marokkaan, toch?’

‘Nee, zeker niet, je bent een gewone Nederlander, niks mis mee. En Nederlandse jongens hebben andere gewoontes, gelukkig maar want dat is ook veel prettiger voor de vrouwen met wie ze trouwen. En ga nu maar gewoon je huiswerk maken, jongen. Veel succes.’

Mo was verbaasd dat zijn moeder niet zag dat hij gelogen had. Misschien ging ze zo snel weg omdat ze bang was dat hij weer over zijn naam zou beginnen.

Bah! Hij sloeg zijn aardrijkskundeboek met een klap dicht. Hij kon beter eerst die thema’s van Engels gaan vertalen, als hij iets moest schrijven, kon hij zijn aandacht er beter bij houden meestal. Hij floot Fitna, met haar op zijn voeten kon hij zich meestal goed concentreren. Maar Fitna kwam éven, ze kwispelstaartte een paar keer heftig en liep meteen weer naar de kamer van Marieke.

Even later riep zijn vader hem aan zijn bed. Hij keek Mo met zijn waterige ogen aan en zei: ‘Jongen ik las in de krant dat er een tentoonstelling is van allerlei dingen van Marokko,

kunstwerken en kunstnijverheidsdingen. Zou het niet leuk zijn als we daar eens heengingen? Het is deze maand in Amsterdam.'

'Maar je bent ziek, we kunnen helemaal nergens heen,' sputterde Mo tegen. 'Wéér dat land Marokko, hij kon die naam bijna niet meer horen, helemaal niet als ze van die stomme gewoontes bleken te hebben!

'Nemen we Rens ook mee,' zei zijn vader met zijn verkouden stem. 'Vind je dat niet leuk?'

'Nou, ik weet niet. Ik zal erover nadenken,' beloofde Mo, hij draaide zich op zijn hakken om toen zijn vader geweldig nieste en verdween meteen weer naar zijn eigen kamer. Op de overloop probeerde hij zijn adem helemaal uit te blazen, zodat er geen bacillen in zijn longen kwamen. Bah, alweer Marokko, het leek wel magie, iedere keer weer dat land!

Maar het zou best leuk kunnen zijn, een dagje Amsterdam, ze hoefden toch niet de hele dag op die tentoonstelling rond te lopen. Konden ze ook lekker naar Mac Donalds, er was daar een supergroot restaurant. Voor Rens was zo'n familiedag ook wel leuk. In de kerstvakantie dan maar, als ze eerst maar weer beter waren. Maar eerst die thema's nu.

Even schoot hem nog het gezicht van Nourdin voor de geest, zoals die gekeken had naar hem, maar met geweld duwde hij het weg. Huiswerk, hij moest leren. Weg ermee!

Even later ging de bel. Rens. Mo schoof meteen een stoel aan. Zo konden ze de wiskundeopgaven mooi maken. Rens was daar veel beter in dan hij. Pas vlak voor het eten kwam Rens voor de dag met de eigenlijke reden van zijn bezoek. Hij vertelde dat de huisarts zijn moeder eindelijk had overgehaald om de ontwenningsskuur te gaan doen.

'Denk je dat het nog kan, dat ik een paar maanden kom logeren. Mijn moeder en de huisarts zouden het heel fijn vinden als dat mag.' Mo zag dat het hem erg grote moeite kostte om dat te zeggen.

Hij sloeg zijn vriend op zijn schouder en riep meteen: 'Mag? Natuurlijk kom je hierheen, heb ik eindelijk eens een soort broer, leuk, ik verheug me erop dat je hier komt wonen! Wanneer kom je? Morgen al?'

'Ja maar, je ouders moeten het ook goedvinden.'

Natuurlijk bleef Rens eten en onder de maaltijd vroeg Rens het. Hij bloosde hevig en sloeg zijn ogen neer, durfde niemand aan te kijken.

'O leuk,' riep Marieke meteen. 'Heb ik een tijdje twee broers. Kun je mij ook helpen dan, met wiskunde? Jij bent er toch zo goed in?'

Rens lachte voorzichtig, maar hij keek eerst naar de vader en moeder van Mo.

'Ja natuurlijk, jongens,' zei Zulifa. 'We hebben het zelf voorgesteld, zouden we nu ineens gaan terugkrabbelen? Je bent heel erg welkom en je kunt op het kleine kamertje slapen, jongen.'

'Maar je moet natuurlijk wel afwassen, hè? Dat begrijp je zeker wel.' Marieke keek plagerig.

'Hè, mag ik ook nog wat zeggen?' vader keek de tafel rond.

'Het is natuurlijk niet zomaar iets waarvoor je hier komt logeren en als je moeder terugkomt, is het ook niet meteen weer helemaal koek en ei bij jullie. Toch? We moeten wel

bespreken hoe we het zullen doen. Je moet je moeder natuurlijk ook opzoeken, is die kliniek ver weg?’

‘Ja, in Amsterdam, maar ze komen hier om erover te praten, hoor, als jullie het goed vinden.’ Rens keek wat aarzelend.

‘Maar je bent meer dan welkom, hoor jongen,’ de vader van Mo keek lachend, ‘ik heb altijd al nóg wel een zoon willen hebben en dat word jij dan voor een heel tijdje of je wilt of niet!’

‘O, maar daar weet ik helemaal niets van!’ Zulifa deed net of ze diep beledigd was.

Mo keek naar zijn familie er voelde zich blij. Rens was inderdaad een leuke broer en hij was meer dan welkom. Hij kneep zijn vriend onder tafel in zijn been.

Fitna blafte zacht. Ook zij mocht Rens graag. Ze lag al met haar kop op zijn voeten.

Rachid, Fouad, Daoud en Nourdin stonden tegen het hek van de school. Nourdin trapte er af er toe tegenaan. Het was eigenlijk te koud, maar ze hadden iets te bespreken en alle andere leerlingen waren bijna toch al weg.

‘Ik wil een baantje, weten jullie niet iets?’ vroeg Daoud. ‘Mijn vader geeft me geen zakgeld meer en ik moet toch iets hebben om uit te geven. Ik kan toch niet helemaal niets in mijn zak hebben, vinden jullie ook niet?’

Hij wachtte even om te peilen hoe zijn vrienden zouden reageren. Maar toen ze niets zeiden, ging hij door: ‘Mijn vader klaagt de hele tijd dat hij geen geld heeft, met die stomme euro is alles zo ontzettend duur geworden, zegt hij.’

‘Ja, dat zegt mijn vader ook de hele tijd. Hij vindt die Hollanders stom dat ze het gedaan hebben. Maar wij zitten ermee.’ Rachid begon ook tegen het hek aan te trappen, alleen veel harder dan Nourdin deed.

‘Kunnen we niet in iets gaan handelen? In zo’n supermarkt vakken vullen is ook niet alles.’ Fouad had het gezegd en allemaal keken ze hem tegelijk aan. Fouad zei niet veel en als hij iets zei dan had hij erover nagedacht.

‘Heb jij dan een voorstel of zo?’ Rachid keek hem fronsend aan.

‘Nou, eh, mijn neef zoekt nog mensen die hem willen helpen.’

‘Wat dan?’ De hele groep keek hem nu aan en Fouad werd er een beetje zenuwachtig van.

‘Nou gewoon, in zijn winkel. Hij heeft een slagerij en daarvoor zoeken ze...’

‘Ja, zeker een beetje met geslachte schapen gaan sjouwen, dag!’ zei Rachid. ‘Ik kijk wel uit en dan zeker met een vriendenprijsje als loon. Nou, zeg maar tegen je neef dat hij het bekijkt, hij dweilt zijn bloed zelf maar op.’

De andere twee lachten een beetje.

Maar Nourdin zei: ‘Nou, mijn broer werkt ook in een winkel en hij verdient toch wel een redelijk weekloon. Maar hij is sterk als een os, dat scheelt wel.’

‘Ja, die broer van jou kan ook helemaal niks anders!’ Rachid zei het smalend en lachte schel. ‘Je moeder zal wel blij zijn dat ze hem niet de hele dag in huis heeft, zo’n kamerolifant.’

Nourdin wilde kwaad worden en balde zijn vuisten, maar Fouad hield hem tegen. ‘Jullie snappen het niet, mijn neef heeft een slagerij, maar hij doet ook in andere zaken dan vlees, en daar heeft hij mensen bij nodig, een soort koeriers.’ Hij ging niet verder.

‘Ja, leg het beter uit, man. Wat dan, waar handelt hij dan in en wat moeten we dan doen?’ Rachid werd ongeduldig.

‘Hij wil het pas vertellen als hij jullie gezien heeft en zeker weet dat hij jullie kan vertrouwen.’

‘O, nou dan hoef ik al niet meer, als hij me niet meteen vertrouwt! Het is toch je eigen neef? Nou dan, en ik ben toch je vriend? Nou dan!’ Rachid trapte nu echt hard tegen het hek.

Daar was de conciërge al. Het was de enige Marokkaanse conciërge van de school. Hamid. Meestal konden de jongens redelijk met hem opschieten, maar nu had hij een aanmerking op hen en dat was minder.

‘Hè jongens, dat hek was duur en je kunt er beter niet tegenaan trappen. Óf jullie komen binnen voor een klusje, óf jullie verwijderen je.’ Hij zei het op zo’n toon dat de jongens afdropen. Ze wisten dat hij hun namen goed kende en het er niet bij zou laten zitten.

‘Hè, wat is het toch een lul, die Hamid, hij heult met de Hollanders,’ zei Rachid, toen ze een paar stappen van het hek verwijderd waren. Hij keek om te zien of de man het gehoord had, maar al wat hij zag was zijn rug. Hij ging net de school weer binnen.

‘Maar hij heeft wel een baantje, en wij niet! Geld is toch wel belangrijk.’ Nourdin had het gezegd voor hij het wist. Hij zag dat Rachid en Daoud hem wantrouwend aankeken. Maar dat kon hem op dat moment niets schelen. Hij moest toch eens contact opnemen met Fouad waar de anderen niet bij waren. Hij wist gelukkig zijn mobiele nummer.

’s Avonds belde hij hem al. ‘Kan ik het nummer van die neef van je krijgen?’ vroeg hij. ‘Ik wil best proberen of ik voor hem kan werken.’

‘Hij wil je eerst zien, ik kan jou zijn nummer wel geven, maar je kunt ook gewoon naar de winkel gaan. Het is in de Marconistraat, die weet je vast wel. Maar ik wil er geen gelazer mee hebben, als mijn neef je niet wil, moet je niet bij mij komen, hoor. Hij is niet de gemakkelijkste.’

Fouad klonk en beetje alsof hij spijt had dat hij het gezegd had van het baantje. Hij voegde er nog aan toe: ‘Mij vond hij niet geschikt omdat ik te dicht bij ben, dus eh...’

Nourdin snapte niet wat dat ermee te maken had, maar de noodzaak om geld te verdienen verhinderde dat hij om uitleg vroeg. ‘Ik ga morgen na school wel even langs,’ zei hij. ‘Bedankt voor de tip.’

Na een aarzeling voegde hij er nog aan toe: ‘Hebben de anderen er nog naar gevraagd eigenlijk?’

Maar Fouad had de knop al ingedrukt.

De volgende middag fietste hij langs de slagerij en keek naar binnen. Hij zag de bouten hangen, maar de neef was door het raam niet te zien. Hij zou echt naar binnen moeten.

Omdat er klanten in de winkel stonden, kon hij nog niets vragen, net toen hij aan de beurt was en de andere klanten weg, kwam er weer iemand binnen. Daarom bestelde hij maar een pond lamsvlees. Dat geld zou hij wel uit de huishoudportemonnee terug kunnen krijgen.

Omdat de klant lang werk had en hij met het vlees in zijn hand raar stond te dralen langs de schappen, vroeg de slager, een potige man met een vlekkerige voorschoot aan en een grote snor en baard: ‘Wat is de bedoeling, jongeman?’

Hij vroeg het in hun eigen taal, terwijl hij daarvoor in het Nederlands de bestelling had opgenomen.

‘Ik wil Hasan graag spreken, ik ben een vriend van Daoud.’

De man fronste en keek hem een tijdje aan, terwijl hij wachtte tot het gehakt uit de molen tevoorschijn kwam. ‘O,’ zei hij en bleef kijken, terwijl hij het vlees uit de molen op de schaal legde, ‘wacht dan maar even.’

Hij hielp nog twee klanten en toen was het gelukkig even stil in de slagerij.

Hasan ging naar achteren en kwam even later terug met een andere man die ook een wit voorschoot met bloedvlekken erop voor had.

‘Kom maar mee,’ zei hij kortaf en liet Nourdin voorgaan, een donkere gang in die naar een kamertje leidde waar een thee pot op een warmhoudplaatje stond. Een bos muntthee op tafel ernaast. Een dikke Koran in een standaard op een kast, klaar om gelezen te worden. Ernaast een opgerold gebedskleed. Al die dingen nam Nourdin in een oogopslag in zich op. Het was de kamer van een streng gelovige

‘Het gaat om een speciaal baantje, maar ik moet eerst zien of ik je wel kan vertrouwen. Daarom moet je, als je het tenminste nog wilt, die baan, eerst drie weken elke dag na school in de winkel komen werken en dan krijg je niet de gemakkelijkste klussen te doen, dat snap je zeker wel. Ik wil zien wat voor vlees ik in de kuip heb.’ Hij keek Nourdin bars aan alsof hij wilde zeggen: als je niet voldoet maak ik gehakt van je.

‘Dus u bent de neef van Fouad?’

‘Ja, dat ben ik.’ Maar de man zei niet hoe hij heette. ‘Je verdient vier en een halve euro per uur als je na schooltijd werkt en je krijgt korting op het vlees voor je familie, tien procent. Nog wat te vragen?’

Zijn toon was zo autoritair dat Nourdin te verbouwereerd was om verdere vragen te bedenken. Hij knikte dat het wat hem betreft oké was en keek de man vragend aan.

Die streek snel over zijn baard en keek Nourdin nog eens doordringend aan. ‘Ben jij wel een goede moslim?’ vroeg hij toen ineens.

‘Een goede moslim?’ Nourdin vroeg het timide, ‘hoe eh... bedoelt u?’

‘Een goede moslim, bid je vijf maal per dag en onderhoud je de geboden?’ De man stond naast de stoel en keek ongeduldig, ‘Je snapt toch wel wat ik bedoel?’

‘Ja, eh, ik ben een goede moslim, maar op school kan ik niet bidden, dat kan niet op Nederlandse scholen.’

‘Thuis wel dan?’

‘Ja, thuis wel.’ Nourdin wist dat de ander hem niet geloofde. Maar toch knikte de man met het vlekkerige voorschot dat het goed was. Hij stond met een ruk op en ging hem weer voor naar de winkel. Buiten besefte Nourdin dat hij het vlees voor zijn familie vergeten was en dus moest hij weer terug. De neef van Fouad haalde het pakje voor hem uit het kamertje en legde het met een klets op de toonbank. Weer keek hij Nourdin strak aan en zei na een halve minuut kijken: ‘Morgen na school, meteen komen en zorg dat je schoon bent. Ja?’

‘Oké.’ Nourdin zei het fermer dan hij bedoelde, want hij voelde grote twijfels over dit baantje.

Wat zou het inhouden? Koerier had Fouad gezegd, maar wat zou dat kunnen betekenen? En dan eerst drie weken elke dag na school komen werken, voor zo weinig geld. Het zou vast sjouwen zijn en schoonmaken. Bah, al dat bloed op die schorten en de vloer en die grote messen. De rillingen liepen hem al voer de rug. Maar zijn moeder zou wel blij zijn met de korting van tien procent op het vlees. Dat wel. Wilde hij het eigenlijk wel echt? Hij vroeg het zich meermalen af terwijl hij naar huis fietste. Eigenlijk helemaal niet, maar hij moest gewoon geld verdienen en alles aangrijpen om zijn vader het bedrag te vergoeden. Maar hoeveel uren zou hij wel niet in die akelige slagerij moeten werken om al dat geld voor de Kroaat terug te kunnen verdienen? Ontzettend lang! Als die eens een karweitje voor hem had, zou hij nu niet eens tijd hebben om naar Amsterdam te gaan. En hoe zou het zijn om met die neef te werken? Hij leek bepaald niet gemakkelijk, hij had niet eens gezegd hoe hij heette. Waarom eigenlijk niet?

Veel vragen. Onzekerheid maakte altijd dat hij rot deed tegen zijn familie. Toen hij thuis kwam en Nouria en Mehtap in de keuken vond, snauwde hij dat hij honger had en snel wilde eten. Hij gooide het pakje vlees op de aanrecht en eiste dat het onmiddellijk klaargemaakt werd.

‘Dat duurt wel een half uurtje of zo,’ zei Mehtap toen ze het pakje opengemaakt had.

‘Het was vier euro vijftachtig,’

Nouria haastte zich het geld uit de huishoudportemonnee te halen. ‘Heb je vijftien cent terug?’ vroeg ze timide.

‘Nee natuurlijk niet.’ Hij stak het briefje van vijf in zijn eigen beurs en wachtte niet langer. Stampte naar boven om aan zijn huiswerk te gaan.

Maar natuurlijk lukte dat niet. Telkens zag hij tussen de letters in het boek het baardige gezicht van de neef van Fouad opdoemen. Wat moest hij met die vent, hij wilde helemaal niet in een slagerij werken. Waarschijnlijk was die neef zo’n soort moslim die superstreng in de leer was en die alles zou doen om een goede moslim van hem te maken, compleet met vijf maal per dag op de knieën en met baard en snor. Zo zag hij er uit. Wilde hij dat wel? Nee toch zeker? Hij zag meer van die figuren als ze eens een keer naar de moskee gingen, zijn vader, Mohamed en hij. Zijn familie was gelukkig niet zo fanatiek, op vrijdag gingen ze soms, vader Mohamed en hij. Maar zeker niet elke week. Zijn ouders baden wel elke dag, maar niet vijf keer per dag. Vader en moeder hadden ieder hun eigen gebedskleedje, ze hadden hun kinderen geleerd hoe je het gebed moest doen, maar ze verplichtten ze niet om mee te doen. Ze mochten het zelf beslissen.

‘Nourdin, Mohamed heeft gezegd dat we moeten wachten met eten,’ riep Nouria van onder aan de trap. Nourdin hoorde het en beet op zijn lip. Hij wist dat zijn broer boos zou worden, als ze niet tot kwart voor zeven zouden wachten. Dat was de tijd dat hij altijd van zijn werk thuis kwam. En hij wilde voorkomen dat Mohamed boos zou worden. Dat zeker. Maar hij wilde ook zijn macht laten gelden over zijn zusters. Hij wilde iets terugroepen, maar hield zich in en keek boos naar de deur. Hij zou wel akkoord moeten gaan. Nouria wist dat ook. Maar o wee als ze het lamsvlees niet lekker hadden klaargemaakt.

Nouria riep het nog een keertje, wachtte even en toen hoorde hij de deur van de keuken open en met een klap weer dicht gaan. Ze zou vast tegen haar zus mopperen over de bazigheid van haar broers. Net goed, had ze maar geen meisjes moeten worden!

Staande voor het raam bedacht hij dat hij er nu eigenlijk wel aan vast zat. Via Fouad zou de slager zonder naam zo zijn adres en telefoonnummer te weten kunnen komen als hij morgen niet op kwam dagen. En hij leek wel iemand die gedane beloftes die niet nagekomen werden af kwam straffen. Het moest dan maar. Het moest er dus maar van komen dat hij drie weken slachtafval en bloed van de vloer op moest ruimen. Bah! En wat er daarna zou komen als hij goedgekeurd was, was maar helemaal de vraag. Koerier? Maar dan was het nu in ieder geval écht nodig om het huiswerk van de komende week goed voor te bereiden. Niet alleen het geld moest er komen, ook op school moest het beter gaan.

Wow, wat veel! Nourdin zuchtte diep. Hij had nog anderhalf uur voor Mohamed thuis zou komen. Kom op, werken!

Hij zag het blije gezicht van zijn vader weer voor zich toen hij hem beloofd had de trots en de eer van de familie hoog te houden en hij zuchtte diep terwijl hij zijn biologieboek opensloeg.

Hoofdstuk 9

Rens was zijn spullen aan het inpakken. Drie maanden lang zou zijn moeder worden opgenomen en als het niet genoeg was dan zou het nóg langer duren. Dat had de huisarts gezegd. Hij had hem heel vriendelijk aangekeken en ook verteld van het gesprek met zijn vader.

‘Ja jongen,’ had hij gezucht, ‘van je vader heb je niet veel meer te verwachten, die nieuwe vriendin van hem heeft hem helemaal in de tang. Ik weet niet of ik zulke dingen wel tegen jou mag zeggen, want je bent nog maar veertien, maar het is gewoon zo en ik denk dat je het zelf al lang had gezien. Jij en je moeder moeten het samen rooien.’

Het was wel een geluk dat de broer van de dokter met zijn vrouw voor een aantal maanden uit Australië naar Nederland kwam. Hij wilde maar al te graag het huis van moeder en hem huren, zodat het financiële deel er wat minder rottig uitzag. De dokter had wel van vader gedaan weten te kringen dat hij alimentatie voor Rens betaalde zonder dat er een juridische procedure aan te pas hoefde te komen. Dat was nog een groot geluk, want moeder kon voorlopig natuurlijk niet werken. En of ze ooit in de verpleging kon terugkomen was nog maar helemaal de vraag.

Maar ze was vol goede wil. De hulp van Mo’s ouders en van de huisarts had haar veel goed gedaan. Rens zag haar veranderen, die laatste week voordat ze opgenomen zou worden. Er waren veel minder lege flessen te vinden geweest op de geheime plekken. Natuurlijk wist hij dat ze nog wel dronk, stiekem, maar hij merkte er niet veel meer van. Kauwgom nam de geur uit haar mond weg, ze maakte het huis schoon, kookte gewoon eten voor hen allebei en at met hem aan tafel.

‘Nu kan het nog, jongen,’ zei ze dan, terwijl ze de aardappels op zijn bord schepte. ‘Straks ben ik drie maanden uit de wereld en dan kun je hier nog aan denken.’

Ze maakte zijn lievelingseten en –toetjes en lachte als hij alles opat. Dat was fijn, ze kon een heel fijne moeder zijn. Maar morgen was dat voor een hele poos afgelopen, dan ging ze weg. Dan zou hij minstens voor drie maanden bij Mo wonen.

Hij zuchtte en ging op zijn bed zitten. Nog één nachtje zou hij hier slapen in zijn vertrouwde bed. Hij probeerde zich voor te stellen hoe het voor zijn moeder zou zijn om in zo’n kliniek te zitten en elke dag te wensen dat er drie flessen met een bekend label in de koelkast zouden staan. De dokter had gezegd dat drankverslaving tot in je tenen ging zitten zo diep, en dat het heel erg moeilijk was om eraf te komen. Overall was immers drank, op feestjes en verjaardagen en in winkels en cafés, je hoefde maar in een gepresenteerde bonbon te bijten, of je had de smaak al weer te pakken!

‘Drank is zo normaal, iedereen drinkt wel eens alcohol en het is moeilijk om het te weigeren als het je aangeboden wordt. Je moest eens weten jongen, hoeveel mensen er heel grote problemen mee hebben.’ De dokter had een tijdje peinzend voor zich uitgekeken voor hij zei: ‘Maar jouw moeder heeft het geluk dat ze een goede zoon heeft die om haar geeft, dat maakt heel veel uit voor haar, weet je dat wel?’

Rens had bij die woorden zijn tranen niet binnen kunnen houden. De dokter had liefdevol op zijn rug geklopt en hem een tijdje laten huilen.

‘Ja jongen, het is niet eenvoudig, maar we zijn heus niet op de wereld gekomen om het makkelijk te hebben. We hebben veel te doen om de erfzonde af te wassen.’

Over dat laatste had Rens maar niets gevraagd. Hij had er wel over nagedacht. Erfzonde, er stond iets over in de Bijbel, dat wist hij goed want hij had op een christelijke lagere school gezeten, waar vaak uit de Bijbel werd voorgelezen. Hij had zelf nooit echt geloofd dat er zoiets als een erfzonde bestond. Het was maar een verhaal, net zoals dat van Adam en Eva, die de allereerste mensen zouden zijn geweest. Het verhaal klopte immers niet. Volgens hem was het meer zo dat de mensen zelf de keus hadden tussen goed en kwaad en dat het telkens zo verleidelijk was om het kwade te kiezen. Maar ja, dat moest je dan later weer goed maken door moeilijke dingen te ondergaan. Later, dat was een betrekkelijk begrip voor hem. Dat later kon ook best een ander leven betekenen, waar je fouten nog steeds aan de creditkant stonden. Dat je dan met je wijze kant zelf kon kiezen voor een moeilijke opdracht om die fouten weg te strepen of zo. Dat was eerlijker zo.

Maar hij wist het niet zeker. Hoe kon je dit soort dingen ooit zeker weten? Dat je meerdere kansen en dus meer levens kreeg? Het was vaag allemaal, maar het feit dat je sommige mensen al leek te kennen als je ze ontmoette, zoals hij Mo al dacht te kennen toen hij hem voor de eerste keer in de brugklas tegenkwam, was niet weg te poetsen. En zijn moeder gaf hem ook zo’n vertrouwd gevoel.

Kom op, hij moest veel meenemen. Ook de computer. Hoe kreeg hij alles over? Zijn vader zou hij maar niet vragen om hem te brengen met de auto. Zijn vriendin zou het vast niet goed vinden. Hij snapte niet dat zij alle banden wilde doorsnijden. Als zij ooit een scheiding kreeg, zou vader vast hetzelfde met haar en de kinderen doen. Dat riep ze over zichzelf af.

Drie dozen met kleren, boeken en ander spullen stonden er na een tijd op de gang klaar. Toen kwam het schoonmaken. Zijn kamer zou waarschijnlijk niet gebruikt worden door die familie van de dokter, maar het moest er wel opgeruimd en schoon zijn. Met de stofzuiger gewapend kwam hij weer boven. Bah, wat een naar werk. Hij schrok toen zijn moeder onverwacht achter hem stond.

‘Kom maar jongen, dat doe ik wel, ga jij maar iets regelen om die dozen over te krijgen.’ Ze riep het hard om over het geluid van de stofzuiger heen te komen. Rens rook de geur van kauwgom, maar hij zag ook dat ze zich vasthield aan zijn bureaustoel.

Hij gaf de slang over, lachte even naar haar en sleepte vervolgens de drie dozen naar beneden. Ze waren zwaar.

Wacht eens, die aardige man van de hoek, had die niet laatst een oude bakfiets op de kop getikt? Hij had hem eraan zien sleutelen en er even met hem over gepraat. Misschien mocht hij dat ding wel lenen.

Het mocht. Voor vijf euro mocht hij er zijn eigen boeltje mee verhuizen.

‘Gaan je ouders soms scheiden, jongen?’ had de man meelevend gevraagd.

‘Zoiets ja, alleen een beetje anders,’ had Rens afwerend gezegd.

De man had hem op zijn schouders geslagen en meteen gezegd dat hij hem in dat geval gratis mocht lenen. ‘Als je er tenminste goed op past. Hij is mij nu al heel lief geworden, snap je?’

Met de computer in een dekbed en alle drie de dozen reed hij een uurtje later naar het adres van Mo. Hij reed langzaam want het viel niet mee om goed met het ding te rijden. Het was een doortrapsysteem, ook als je niet trapte, maalden de trappers als gekken door. Als je wilde

remmen, moest je een grote handel tussen je benen omhoog trekken. En dat moest je langzaam doen, anders blokkeerde hij. De man had het hem uitgelegd en laten oefenen in de straat.

‘Je moet hem echt heel terugbrengen, hoor en jezelf ook trouwens. Het is heel anders fietsen.’ De man had een eindje mee gehold. Maar het ging en het was rustig op straat.

Rens had een middagje vrij genomen van school. Zijn mentor had gezegd: ‘Neem maar een middagje vrij, Rens,’ had ze vriendelijk gezegd. ‘Zoiets moet je rustig aanpakken, jongen. Zorg dat je moeder een goede start maakt door haar uit te zwaaien, ga maar lekker met haar uit eten de avond tevoren en zorg dat je spullen goed overkomen. Veel succes.’

Het was een oudere vrouw die veel snapte, hun lerares Frans.

Zonder ongelukken kwam hij bij Mo aan. Die was zelf niet thuis, maar Mo’s vader die zijn vrije dag had, stond vol verbazing in de deuropening.

‘Wow jongen, wat een prachtige bakfiets. Mag ik ook een keertje?’

Toen Rens wilde uitleggen hoe het werkte, wimpelde hij het meteen af.

‘Nee, dat weet ik wel, dat hoeft je mij niet uit te leggen jongen. Mijn opa had vroeger zo’n ding, daar haalde hij schillen mee op bij de hele buurt voor zijn varkens. Dan hadden die beesten weer te eten en dan was iedereen van die troep af. Goh, ik zie het zo weer voor me, ik weet het nog goed en soms mocht ik mee als kleine jongen.’

Hij hielp eerst mee om de dozen en de computer uit te laden, zette alles in de gang. Toen zwaaide hij zijn ene been over het omhoogstekende zadel en fietste luid lachend weg.

Rens zag dat hij de handel tussen zijn benen meteen omhoog haalde toen er een vrachtwagen de straat inkwam. Hij wist het inderdaad. Leuk.

Toen hij de bakfiets weer terugbracht had en met zijn eigen fiets de tuin in reed, kwam de geur van gebakken eieren hem tegemoet. Mo’s vader had de tafel gedekt en schepte net de eieren met spek uit de pan. Fitna zat al bedelend voor zijn stoel. Ze kreeg ook een stukje spek.

‘Ja, af en toe heb ik daar zo’n trek in. Mijn vrouw vindt spek niet zo’n goed idee, een erfenis uit haar verleden natuurlijk, maar ik heb er af en toe gewoon zin in.’

Hij schoof de stoel voor Rens aan en vervolgde: ‘Ik heb voor jou ook maar iets gemaakt, ik dacht wel dat je zo terug zou komen om de spullen boven wat leuker neer te zetten.’

Rens had inderdaad trek.

‘Ik blijf niet zo lang want mijn moeder is er nu nog. Maar ik heb best trek.’

De drie boterhammen waren zo verdwenen.

‘Ik heb nóg iets heel lekkers, iets wat helemaal bij die prachtige fiets past,’ zei Mo’s vader geheimzinnig. Hij haalde een zakje uit een kast, haalde er iets zwarts uit en legde het op tafel. ‘Nou jij met die bakfiets aankomt, herinner ik me dat ik dit nog had. Het is duimdrop, je moet er aan sabbelen en dan een stuk eraf trekken met de tanden. Aten we vroeger.’

Met een stuk duimdrop in zijn mond verdween Rens weer nadat hij de computer op de nieuwe werktafel had geïnstalleerd. De dozen pakte hij later wel uit. Eerst zijn moeder

Hoofdstuk 10

Het was inderdaad zwaar werk in de slagerij. Met een grote witte voorschoot voor moest Mo de winkel na sluitingstijd helemaal schoon maken. Er mocht geen vuiltje meer kleven aan de tegels van de winkel en ook niet op de vloeren en muren van de beide koelkamertjes. Het was slavenwerk, vond hij na de eerste keer. Bij de bestellingen die hij ook nog weg moest brengen had hij wel een paar fooien gekregen, maar veel stelde dat niet voor.

De slager deed het schoonmaken niet voor. Hij spreidde eenvoudig een grote dweil over de emmer uit en gaf Nourdin een fles ontsmettingsmiddel in handen. Ook een spons en een borstel, maar die gooide hij hem toe vanuit de deuropening van het kamertje waar ze hun eerste gesprek hadden gehad.

‘Denk erom, het moet helemaal schoon zijn, als de inspectie komt kijken en ze vinden vuil, dan weet ik jou te vinden. Succes!’

Met de moed der wanhoop begon Nourdin de emmer met heet water te vullen. Schoonmaakmiddel stond in de gang in een zevenliterfles. Hij kreeg de fles amper van de grond. Terwijl het zweet hem langs het gezicht gutste, zag hij dat sommige vuile plekken helemaal niet verdwenen als je er met de dweil overheen ging. Dan moest je er met de borstel overheen en als dat niet hielp, met je nagels erin krassen, om het tenslotte weg te krijgen. Wow, wat een verdomd rotwerk.

Hij kreeg een beetje bewondering voor zijn moeder en zusters die altijd in hun huis alles schoonmaakten. Hoewel het daar natuurlijk niet zo vies was als hier. Wat een rotwerk, het was maar goed dat het vrouwenwerk was. Behalve hier dan, helaas.

De slager, die nog steeds geen naam had, kwam een paar maal zwijgend kijken. Nourdin voelde zijn ogen als priemen in zijn rug. Maar hij zei niets, tenminste ook niets afkeurenswaardigs. Om zeven uur was het aardig schoon, vond hij zelf. Maar toen hij meldde dat hij klaar was, kwam de baas allerlei plekken aanwijzen die hij blijkbaar vergeten was. En kon hij min of meer opnieuw beginnen.

Om kwart voor acht kon hij op zijn fiets stappen en gebroken kwam hij thuis.

‘Voortaan eten we pas als ik thuis kom,’ schreeuwde hij woedend, toen hij zag dat er wel eten voorhem bewaard was, maar dat het op een bord in de keuken koud was geworden.

Alleen Nouria, die in de kamer tv zat te kijken hoorde het.

Ze zei niets, keek alleen even achterom.

Pas toen Nourdin haar toeschreeuwde dat ze zijn eten op moest warmen, kwam ze langzaam in beweging.

Even later kreeg hij het voedsel, opgewarmd in een koekenpan, voor zijn neus gezet. Het rook een beetje aangebrand, Nouria had tussendoor toch weer even tv willen kijken.

Nourdin was te moe om zich erover op te winden. Direct na het eten ging hij naar bed, met de wekker op zes uur om ’s morgens nog even te leren, hoewel hij wist dat zijn broer daar kwaad om zou worden.

Het laatste wat hij dacht voordat hij insliep was: hoe hou ik dit in vredesnaam vol? Voor maar vier en een halve euro per uur. Drie weken lang. Mijn God!

Hij hoorde niet dat Mohamed ook naar bed ging. Ook niet dat deze al snel luid begon te snurken, hij snurkte zelf.

Na een week gaf de slager hem op zaterdag zijn loon. Nourdin had zelf uitgerekend hoewel het moest zijn en het klopte niet. Het was minder. Minstens tien euro te kort. Dus legde hij het briefje waarop hij zelf zijn loon had berekend op de toonbank.

Maar de slager, van wie hij inmiddels door zijn compagnon wist hoe hij heette, gaf geen reactie. Hij ging gewoon verder met het vlees snijden. Nourdin zag dat zijn wenkbrauwen op onweer stonden, maar hij was zelf boos. Hij had de afgelopen week keihard gezwoegd om de slagerij een beetje netjes te houden en hij had eerlijk zijn uren bijgehouden. Dit was oneerlijk en de slager, Mohamed Ali, zei altijd dat er zoveel oneerlijkheid was in Nederland, nou dan moest hij zelf maar eens het goede voorbeeld geven. Nourdin wist dat hij goed kon rekenen en dat het klopte wat er op het briefje stond.

Maar de baas kék er niet eens naar.

‘Ben je nou nog niet naar huis?’ zei hij na een paar minuten.

‘Nee,’ zei Nourdin, ‘het zou wel zo eerlijk zijn als je dit eerst bekijkt. Je hebt het er toch altijd over dat het in Nederland allemaal zo oneerlijk is? Nou dan moet je het zelf wel eerlijk doen.’

De slager keek nu voor het eerst op. Woedend.

‘Je denkt toch zeker niet dat ik jouw berekeningen ga volgen, hè? Je denkt zeker dat je beter kunt rekenen omdat je op school zit, hè? Het zou beter zijn als je een goede moslim was.

‘Laat me het uitleggen, zes dagen van drie of vier uur tot half zeven of acht, dat zijn...’

De slager viel hem in de rede: ‘Heb je nou nog niet in de gaten dat je hier niets mee bereikt?’

Nourdin keek woedend terug. ‘Het is niet eerlijk en dat weet je heel goed. Als je wilt dat ik blijf werken moet je echt eerlijk worden.’

Het had geen effect.

‘Maandag neem ik een schema mee voor de uren dat ik werk en dan moet je er elke dag een krabbel onder zetten. Oké?’

De slager ging onverdroten voort met het snijden. Hij had weer een nieuw stuk uit de koelkamer gehaald en keek niet op of om. Nourdin stampte op de grond. ‘Als je het niet doet, zoek je maar een ander.’

Dat was gewaagd, want hij had het baantje meer dan nodig. Maar hij wist op dat moment echt niets anders te zeggen. Vervolgens stampte hij de winkel uit en wierp nog een laatste woedende blik door het raam. Maar de slager keek niet op.

Thuis kwam hij weer in de ijskoude sfeer die ontstaan was toen zijn vader had ontdekt dat hij de rekening geplunderd had. Hij had zijn zoon in opperste verbazing aangekeken, met de afrekening open op tafel. Natuurlijk had Nourdin verwacht dat hij kwaad zou zijn en hij had het uitgelegd. Meerdere maken zelfs. Maar het ging er bij zijn vader niet in dat zijn zoon pakketjes wegbracht voor onbekenden, zonder te weten wat erin zat.

Hij was woest geweest, hij ging vreselijk tekeer en daarna had hij gehuild.

'Zoon, je weet niet hoe hard ik voor dit geld gewerkt heb. Het was al ons spaargeld, ons spaargeld voor slechte tijden, bespaard op wat ik eigenlijk naar de familie had moeten sturen. En ik moet nog een deel betalen van de begrafenis van je oma en nu... O, Allah help mij, wat ben jij voor een vreselijke niksnut van een zoon! En ik dacht dat je beloofd had... O, o, o, wat een ellendeling ben jij!'

Nog meer lelijke namen voor zijn zoon schalden door de kamer.

Nourdin wist dat zijn moeder en zusjes achter de deur meeluisterden. Hij had in elkaar gedoken aan tafel gezeten en zich nog nooit zo geschaamd. Het had geen zin om over het baantje bij de slager te vertellen nu, zijn vader had gelijk, hij was een mislukte zoon. Dat hij het pakje had laten stelen was onvergeeflijk, maar hij zou laten zien dat hij het geld terug kon verdienen. Echt! Hij zou vader eens laten zien dat hij wel hard kon werken bij de slager en ook voor de Kroaat.

Toen hij zijn goede voornemens probeerde uit te leggen aan zijn huilende vader, werd die meteen weer woest.

'Wat? Ga je weer naar die vent toe om pakjes weg te brengen? Pakjes met verboden middelen? Nooit! Mijn zoon doet zoiets nooit meer. Je vindt maar een andere manier! Die slager, dat is best, maar geen pakjes wegbrengen. Bah! Zo'n schandelijk iets, en dat voor mijn zoon! Nooit meer, beloof me dat! Als je dat doet, schop ik je eruit. Hoor je dat? En nu uit mijn ogen!'

Nourdin had met gebogen hoofd geknikt. Daarna was hij als een geslagen hond naar de deur gelopen. Vlak voor Nourdin de deur opende, hoorde hij zijn moeder en zusjes zachtjes de keukendeur sluiten. Ze wisten alles, voor zijn eigen familie stond hij nu voor gek.

Eerst zat hij een uur alleen op zijn kamer, toen hield hij het niet meer uit en ging de deur uit. Hele einden liep hij door de stad. Alsmaar tobkend over hoe hij toch in vredesnaam zoveel geld kon bemachtigen. De enige manier was het te verdienen bij de slager, maar dat zou ontzettend lang duren en dat idee was zo weerzinwekkend, dat hij alsmaar sneller ging lopen. Hij had niet in de gaten waar hij terecht kwam, maar hij voelde ineens dat hij honger had en de lucht van een frietkraam trok hem aan.

Bij de kraam stonden een paar mannen die naar hem keken. Toen hij in zijn zak voelde of hij nog ergens een paar euro had, sprak een van hen hem aan.

'Een frietje? Van ons kun je wel een portie krijgen hoor. Je bent een mooie jongen, jou willen we wel in zo'n lekker frietje zien happen. Doen?'

Nourdin schrok. Hij keek de man aan en zag dat hij lachte naar hem. Geen gemene lach. Wat was dat voor een man? Wilde hij echt voor hem betalen? Hij leek aardig, maar er was iets wat Nourdin niet kon plaatsen. Een vreemd gevoel.

'Je hoeft er helemaal niets voor te doen, hoor jongen, neem maar gerust een frietje van ons. Hoe heet je? Ik heet Noud en zij heten Willem en Tom.'

Toen Nourdin het warme bakje in zijn handen had, voelde hij pas hoeveel honger hij had. Na zijn werk in de slagerij had hij nog niets gegeten. Vader had hem nog voor hij zijn jas uit had kunnen trekken ter verantwoording geroepen. Natuurlijk had hij hem zodra hij thuis was gekomen in moeten lichten. Maar het was een emotioneel weerzien geweest door wat ze meegemaakt hadden. Zijn ouders hadden zoveel te vertellen aan hun kinderen, dat hij ze eerst

maar had laten vertellen over oma die zo stil had gelegen en opa die zo verdrietig was en over de andere familieleden.

Toen ze uitverteld waren, was het al laat en ze waren allemaal moe geweest. Daarom had hij het maar laten zitten tot de avond erna, als hij uit de slagerij zou komen. Maar toen had vader de envelop al opengemaakt...

‘Smaakt het?’

Noud keek lachend toe hoe Nourdin achter elkaar de hele zak leegat. ‘Nog eentje? Nourdin? Zo heet je toch, hè? Of liever een frikadel?’

Hij draaide zich al naar de kraam om zijn bestelling door te geven, toen het tot Nourdin doordrong dat er in frikadellen varkensvlees zit. Hij schoot naar voren en tikte Noud op zijn schouder. ‘Nee, geen frikadel alsjeblieft.’

‘Wat dan? Nog een frietje, kan ook hoor, je zegt het maar. Wij vinden het leuk om jou te zien eten. Heb je zo hard gewerkt soms? Of eh...?’

Hij keek Nourdin schattend aan en lachte weer. ‘Ach God, ik geloof dat het niet zo goed met je gaat, jongen toch. Ja, ik zie het al, je hebt problemen. Nou, dat geeft niets hoor.’

Hij draaide zich om en bestelde nog een friet en een blikje cola. Toen het vet weer spetterde, draaide hij zich om naar Nourdin en met een blik op zijn beide vrienden zei hij zo langs zijn neus weg: ‘Bij mij thuis is het warm en heb ik lekkere koffie of thee als je wilt. Als je nu eens meeding, jongen, en je verhaal daar vertelde... Dat zou je heel goed doen, denk je niet?’

Nourdin keek naar de andere mannen. Wat zei die ene man nu en gingen die andere twee dan ook mee? Wat moest hij nu doen? Het was wel een fijn idee dat er eindelijk eens iemand naar hem zou luisteren, maar met een vreemde Hollander meegaan, dat kon toch niet. Toch, het idee van warmte, thee en luisterend oor, dat was toch wel...

‘Zij zouden al zo naar huis gaan, het is morgen weer vroeg dag voor hen, snap je?’ De man klonk zo aardig, dat Nourdin eigenlijk best even mee wilde, voor een glas thee en wat warmte. Hij voelde zich zo koud en alleen, zo mislukt, dat hij als vanzelf meeliiep met het bakje friet en de cola in zijn handen.

Noud bleek vlakbij te wonen. Zijn flat was warm en gezellig ingericht. Hij ging meteen in de weer in de keuken en kwam al snel terug met thee en chocoladekoekjes in een schaal.

‘Nou kom op, vertel.’ Hij zei het met een breed handgebaar naar de koekjes. ‘Neem wat je wilt en vertel me waarom je zo aangeslagen rondloopt. Ik luister naar je.’

Dat had nog nooit iemand tegen Nourdin gezegd en hij keek onwennig naar de grond. Wriemelde een tijdje met zijn sokkenten in de vloerbedekking. Maar toen Noud hem weer aanmoedigde om te spuien wat hem zo dwars zat, kwam het verhaal er eindelijk uit. Eerst een beetje stotterend, maar later ging het vlotter.

Het was fijn om te vertellen. Heel fijn zelfs. Nourdin voelde eindelijk wat het betekent als iemand echt naar je luistert. Terwijl hij praatte, keek hij aldoor naar het wollige tapijt onder zijn sokkenvoeten, niet één keer keek hij op. Maar het was duidelijk dat Noud luisterde.

Toen hij uitgepraat was, pakte Noud hem bij zijn schouders en drukte hem tegen zich aan. Heel stevig.

'Jongen toch, dat is een heel naar verhaal en daar hebt je al die tijd alleen mee gezeten? Dat is toch heel naar voor je. Goh, ik begrijp die vader van je wel hoor, maar jij kon er toch ook niets aan doen dat die vent in Amsterdam je beroofde, wist jij veel...!'

Een tijdje was het fijn dat Noud hem zo beetpakte, maar daarna probeerde hij zich los te maken. In zijn cultuur pakten mannen elkaar wel vaker beet, en ze kusten elkaar ook bij begroetingen, maar dit voelde anders. Heel anders.

Noud verstevigde echter zijn greep en zei: 'Laat je maar gaan, jongen, het is goed zo. Ik vind je heel aardig en je bent zo alleen geweest. Jij hebt wel een knuffeltje nodig.'

Dat was eigenlijk ook zo, maar het was toch gek om zo door een onbekende Nederlander vastgehouden te worden. Zou hij soms...?

Nee, dat kon niet, Noud was heus geen homo. Hij was alleen maar aardig en hij luisterde tenminste en vond niets gek. Nee, nou niet meteen nare dingen gaan denken.

Toen liet Noud hem langzaam los en schonk nog meer thee in. Nam zelf ook een koekje en hield Nourdin weer de schaal voor.

'Daar moet een oplossing voor komen, jongen. Ik zal wel eens voor je denken, je moet immers dat geld aan je vader terugbetalen. Die slagerij, dat is goed. Maar misschien weet ik wel een mogelijkheid om veel meer geld ineens te verdienen. Je moet je ook weer niet laten gebruiken door zo'n uitbouter van een slager.

Kom maar lekker achterover zitten, hier heb je nog een kussen. Nee, niet op de klok kijken, je moet eerst een beter gevoel hebben hierover.'

Hij stopte Nourdin een kussen in de rug en duwde hem achterover op de bank. Hij streekte hem over zijn haren en nek en masseerde zijn schouders waarbij hij achter de bank ging staan.

'Je bent zo'n mooie en lieve jongen dat je het helemaal niet verdient om zo behandeld te worden.'

Nourdin liet zich gaan, zo voelde hij zich heel prettig, die woorden wilde hij horen. Eindelijk was er eens iemand aardig tegen hem. Wow, hij kon zich zoiets niet herinneren. Het warme en ontspannen gevoel verspreidde zich van tussen zijn schouderbladen naar beneden. Nu was het verhaal eruit, wat een opluchting! Noud wist vast een oplossing, het was zo'n aardige man. Hij lag op de bank, lekker tussen de kussens, helemaal ontspannen.

Daardoor kwam het dat hij een enorme erectie kreeg. Hij voelde het en schaamde zich meteen, probeerde er een kussen overheen te leggen, maar Noud had het allang gezien. Vlug kwam hij weer naast Nourdin zitten en zei: 'Zo, dus je vindt het echt zo fijn bij mij dat je er opgewonden van wordt. Nou, dat vind ik heerlijk, weet je, je bent ook zo'n mooie jongen.

Heel zachtjes begon hij Nourdins borst te strelen, steeds lager tot hij bij zijn middel kwam. 'Ach, je bent toch zo'n aardige jongen, wil jij ook wat ik wil? Ja, lieve jongen van me? Je bent zo opwindend, zo ontzettend lief en zo...'

Nourdin voelde zich door deze woorden heel erg opgewonden worden. Dit was het wat hij héél stiekem had gehoopt, toen hij Mo zo graag als vriend wilde. Hij vond Mo aantrekkelijk, maar toen had hij zich dit soort samenzijn zeker niet voorgesteld. Dat had hij nooit gedurfd! Het was toch zondig om zo te doen! Alleen, bij deze man was het zo heerlijk, het was nog veel opwindender dan wat hij zich ooit had kunnen voorstellen! Wow, het gevoel dat door hem heen ging toen Noud zijn borst betastte door het open geknoopte shirt... Zo weergaloos heerlijk.

Maar door alle heerlijke gevoelens heen kwam die waarschuwendende stem: ‘Wat was dit eigenlijk? Dit kon toch helemaal niet? Dit was zondig, hierover had de imam in de moskee het wel eens gehad? De liefde tussen mannen, de mannenliefde was toch uiterst zondig en kon helemaal niet en wat was hij hier nu aan het doen? Precies die zondige liefde, daar leek het heel veel op, toch?’

De strelingen duurden voort. Heerlijk. Maar hoe konden ze nu zondig zijn? Hij had nooit gedacht dat hij dit zo lekker zou vinden, deze behoefte was altijd heel diep in zijn binnenste verborgen gebleven. Hoe kon dit nu in vredesnaam verkeerd zijn? Het voelde zo goed. En ze deden er niemand kwaad mee, toch?

Hij liet zich wegzakken, met de armen van Noud om zich heen. De eerste kus was onvergetelijk. Zo heerlijk om de lippen van die aardige man te voelen en helemaal weg te kronkelen op die zachte bank.

Pas toen Noud zijn broek probeerde uit te trekken, kwam hij bij zijn positieven.

Wat was hij in vredesnaam aan het doen? Dit kon toch niet? Wat zouden de jongens zeggen als ze hem zo zagen? Rachid, Fouad en Daoud zouden het totaál afkeuren. Alles met gevoel vonden ze immers gek. Maar dat was het niet. Het was helemaal niet gek, het was heerlijk.

Als de jongens het ook konden voelen, zouden ze het vast niet afkeuren. Kon iets wat zo heerlijk voelde, nou slecht zijn?

Hij probeerde zijn broek hoog te houden, maar Noud trok hem al omlaag. Hij zoende hem weer op die onnavolgbare manier en Nourdin voelde dat het vreselijk akelig was om die strakke jeans nog langer aan te houden.

Het was heel laat toen hij bedacht dat hij naar huis moest. Maar hij had geen sleutel bij zich en zou zijn familie wakker moeten maken. Dat zou heel vervelend zijn.

Noud bezwoer hem dat hij hem vroeg wakker zou maken, zodat hij misschien zonder problemen binnen kon komen, als een van zijn zussen ’s morgens in de keuken zou zijn of zo. Hij kon nu niet meer naar huis gaan, het was immers gevaarlijk op straat ’s nachts.

‘Er kunnen gewelddadige mannen op straat zijn, jongen. Dat zou zonde zijn van die prachtige witte tanden van je, ze slaan die zo uit je lieve mond,’ zei Noud dringend. ‘Voor een paar euro’s doen ze dat al, weet je? Blijf jij nou maar lekker hier naast mij, dan ben je veel beter af, lieve jongen van me. Doe dat nou maar gewoon.’

En zo gebeurde het dat Nourdin de volgende ochtend heel vroeg voor de keukendeur van zijn ouderlijk huis stond. Hij zag dat het raam van zijn kamer openstond en dat het helemaal niet zo moeilijk zou zijn om met de trap uit het schuurtje, dat ook al open was, naar boven te klimmen.

Hij schaamde zich wel een beetje want iedere dief had binnen kunnen komen. Het was immers zijn taak om de poort en het schuurtje ’s avonds af te sluiten. Gelukkig was er niemand op dat idee gekomen. Hij voerde zijn taak alsnog uit en ging nog een uurtje naar bed.

Maar hij kon niet slapen, over de afgelopen avond en nacht voelde hij alleen maar een heel groot geluksgevoel. Niemand mocht dit weten, het was hun geheim, helemaal van hem en Noud samen. Al helemaal zijn vrienden en familie niet. Nederlanders deden niet zo moeilijk over dit soort dingen, waarom ook eigenlijk niet?

Het was echter wel een heel ander soort geheim dan pakjes met onbekende inhoud wegbrengen.

Noud zou nadenken over het geldprobleem. Hij wist vast een oplossing!

Hoofdstuk 11

Rens lag op zijn rug in bed. Beneden hoorde hij de ouders van Mo samen lachen om iets op tv. Mo en Marieke wist hij in de kamers naast zich, ze sliepen waarschijnlijk al. Zo hoorde het, dat je je ouders beneden in de huiskamer kon horen lachen. Mo en Marieke hadden nooit iets anders gekend, maar hij...

Hij zag zijn moeder in de kliniek voor zich. Haar zwarte kleren en het witte gezicht met de blauwe kringen rond haar ogen. Het ging niet zo goed met haar. De ontweningsverschijnselen waren heftig en ze ging niet echt vooruit. Ze had ook alleen maar hem om naar terug te komen. Dat was weinig. Te weinig misschien voor haar om beter te willen worden. Maar hij wist niet wat hij eraan moest doen. Het voelde zo machteloos. Hij trapte wild met zijn benen in bed en verstopte zijn hoofd onder het dekbed.

De dokter van de kliniek had door de telefoon met Mo's vader gesproken. Het zou misschien wel meer dan drie maanden gaan duren, had hij gezegd. Ze had ook nog een forse griep opgelopen die haar erg verzwakt had.

Maar wie weet viel het allemaal wel mee op den duur, had Mo's vader gezegd. Om hem te troosten natuurlijk.

Ja, goed bidden voor haar, had de dokter en ook de vader van Mo aangeraden. Ja, het was de beste kliniek die er was, had men hem verzekerd. En inderdaad had hij met de hele familie van Mo samen gebeden en het was helemaal niet gek geweest.

'We hebben wel geen echt geloof of zo,' had Mo's vader gezegd, toen hij het 's avonds aan tafel had verteld, 'maar we kunnen best bidden. God geeft er heus niet om of je een geloof aanhangt of niet. Het gaat om Hem. Geloven maken het alleen maar ingewikkeld allemaal. En Hij moet toch echt nóg een beetje beter gaan zorgen voor je moeder, hè Rens?'

Hij had stilte gevraagd en iedereen had het hoofd gebogen en voor de moeder van Rens gebeden. Ieder op zijn eigen manier. Voortaan deden ze dat bij iedere maaltijd die ze samen gebruikten. Rens was er blij mee, hij was er nu een beetje meer van overtuigd dat het zijn moeder zou helpen. Ook als hij goed werkte op school zou dat helpen. Alles wat hij kon doen om haar te helpen, als hij maar kon geloven dat het hielp. Soms had hij het gevoel dat het ook zou helpen als hij lang zijn adem inhield. Maar dat was natuurlijk niet zo. Het betekende alleen dat hij veel aan haar moest denken, positief, en dat hij ondertussen wel gewoon moest doorademen.

Hij hoorde gekrabbel aan zijn deur. Dat was Fitna. Die voelde het altijd als iemand in huis zich niet fijn voelde. Hij deed de deur open en liet hem op een kier staan. Het beestje sprong direct op zijn bed en draaide een paar keer rond voor ze lekker lag.

Fijn, dat beestje daar. Hij voelde zich meteen een stuk beter.

Voor morgen had hij zijn huiswerk goed gemaakt, de toets Nederlands grammatica had hij samen met Mo geleerd. Dat ging goed, zolang ze zich niet door computerspelletjes of de telefoons af lieten leiden. Het was zo spannend om met die dingen te spelen. Over school konden ze goed praten, over de leraren en de andere leerlingen. Ook over de stof, het was fijn dat ze allebei in andere vakken goed waren.

Alles leek goed, en toch was er iets wat wrong. Rens voelde het in zijn binnenste. Hij kon het niet benoemen, maar er was iets wat niet goed zat. Hij was gespannen en kon niet slapen.

Niet alleen de zorgen om zijn moeder zaten hem dwars. Dan maar even lezen. Hij knipte het lampje aan en pakte het boek van onder zijn bed. ‘In de ban van de ring’ was altijd goed voor afleiding.

In de klas was het doodstil toen de leraar van geschiedenis aankondigde dat er een werkstuk moest komen. Ze konden er met tweeën of drieën aan werken. Het onderwerp moesten ze zelf bedenken, maar het moest te maken hebben met ontwikkelingen van deze tijd. Het moeilijkste was dat ze de dingen van nu in verband moesten brengen met dingen uit de geschiedenis.

‘Ja, ik weet dat het niet zo eenvoudig is, mensen,’ zei hij, ‘er staat ook veel over in hoofdstuk 7, dat kan jullie helpen. Maar jullie weten nu eenmaal dat we niet op de wereld zijn om het makkelijk te hebben en een derde klas Havo moet dit wel aankunnen. Het hoeft niet zoveel te zijn, maar een bladzijde of vier, vijf moet het toch wel zijn. En in jullie eigen woorden natuurlijk, geen letterlijk gedownloade teksten vanzelfsprekend, daar tuin ik niet in en Google helpt mij daarbij, dat weten jullie! Na de kerstvakantie hebben jullie nog drie weken om er een punt aan te draaien en mij vragen te stellen. O ja, en we hebben twee lessen in het computerlokaal, daarna moeten jullie zelf zoeken. Begrepen?’

De klas protesteerde enorm, maar het hielp niet. De nieuwe jonge leraar voor geschiedenis was onverbiddelijk. ‘Doe toch niet zo faalangstig,’ zei hij, ‘jullie kunnen het best, als je tenminste wat moeite wilt doen natuurlijk. Niets gaat immers vanzelf. Laten we eens een paar veronderstellingen op het bord noteren,’ zei de hij met een plagerig lachje. ‘Dan kunnen jullie alvast wat warm draaien. Neem nou die terroristenaanvallen van tegenwoordig, nou die kwamen al veel vaker voor in de geschiedenis. Alleen niet op zo’n grote schaal en niet met van die akelige bommen en granaten. Er is heus niets nieuws onder de zon, hoor.’

Mo zag dat Rachid meteen overeind zat en een seintje gaf aan Fouad.

‘Met de oorlogen tussen allerlei godsdiensten en andere overtuigingen is al veel vaker dat soort dingen voorgevallen. Neem nou Mohamed, de beroemde profeet. Hij was niet alleen profeet, hij was ook een strijder, meer een officier, een man die kleine oorlogen aanvoerde, die echt doodde en tegenstanders in de val liet lopen. Alleen om zijn leer verder te brengen en natuurlijk ook om de macht. Behoeftte aan macht is nu eenmaal altijd de oorzaak van dit soort dingen. Maak aantekeningen terwijl ik jullie op weg help! Kom op, een beetje eigen initiatief is nooit weg, jongens! Je moet het in de wereld zelf doen, straks als jullie volwassenen zijn is er niemand meer die zegt wat en hoe je het moet doen. Geloof me maar.’

‘Meneer, hoe weet u dat Mohamed onze profeet dat soort dingen deed?’ Rachid nam niet eens de moeite om zijn vinger op te steken. Hij keek de leraar brutaal aan.

‘Mijn beste Rachid, dat staat in de Koran en ook in de hadith, de overleveringen, dat hoef ik jou toch niet te vertellen? Mohamed is eigenlijk de enige profeet van wie bekend is dat hij echte oorlogen voerde om het geloof. Jezus deed dat niet, die predikte alleen maar liefde, niet echt de heerschappij van een godsdienst. Hij zei dat je je vijand de andere wang moest toekeren als je geslagen werd. Hij werd dan ook gekruisigd door mensen die zich in hun macht bedreigd zagen door hem. En Zoroaster, een belangrijke profeet in Perzië, deed ook vooral vredelievende dingen. Vrede en liefde, en zie wat er van terecht kwam in onze wereld. Mohamed predikte zijn leer op een heel andere manier en dat verspreidde zich enorm. Kijk maar in de wereld van nu.’

Het was duidelijk dat het antwoord Rachid niet zinde. Maar begon druk te fluisteren met Fouad naast hem.

De leraar zag het en zei: ‘Kijk Rachid, nu krijg je een kans om de dingen eens goed op papier te zetten en ik probeer je te helpen met de opzet ervan en jij gaat zitten kletsen.’

Rachid keek de leraar brutaal aan en riep meteen: ‘Ja zeg, als jij onwaarheden gaat verkondigen, dan kan ik mijn tijd beter gebruiken.’

‘Iedereen ging overeind zitten. Het was ineens doodstil, dit was niet de eerste keer dat Rachid leraren openlijk aanviel.

‘Ja, mijn beste Rachid, daar maak je de fout die meer moslims maken tegenwoordig en dat is vaak oorzaak van veel ongenoegens. Het zou beter zijn als je jezelf beter informeerde en niet meteen zo’n grote mond opzette. Ik weet overigens héél goed waar ik het over heb.’

Rachid mompelde iets en stond op. ‘Als jij de profeet zo ontzettend beledigt, ga ik weg. Dat is zondig en jij krijgt hier nog meer over te horen.’ Hij stampte woedend de klas uit en knalde de deur achter zich dicht.

Het ‘jij’ tegen de leraar weerklonk nog het meest door de klas, vond Mo. Expres zo beklemtoond, maar de rest was ook ernstig. Hoe kon hij zo dom zijn om te denken dat de leraar het niet zelf gelezen zou hebben in de Koran?.

‘Hier wordt natuurlijk melding van gemaakt,’ zei de leraar droogjes. ‘Maar het werkstuk gaat door en het hoeft helemaal niets met fundamentalisten of zo te maken te hebben, maar wel met de ontwikkelingen van deze tijd. Kijk eens naar de slavernij. Die is uitgeroeid zeggen ze, maar dat is helemaal niet zo, er zijn meer slaven dan ooit. Denk maar aan de seksindustrie, niet alleen in derde wereldlanden, maar ook in Nederland. Denk aan de strijd om drinkwater, die is er al eeuwen en gaat nog steeds voort, alleen steeds ernstiger en op grotere schaal. Vervuiling, ook zo oud als de wereld. Maar om jullie arme zielen te helpen heb ik hier een papier voor jullie met aanwijzingen en de volgorde waarin je het werkstuk kunt gieten. Kijk maar.’

Mo keek naar de leraar en zag dat hij een paar zweetdruppels wegveegde van zijn voorhoofd, voordat hij een stapeltje papier van zijn tafel pakte. Het was inderdaad niet gemakkelijk om een speciale opdracht te geven aan deze klas. Hij hoopte dat Rachid nu eens een tijdje geschorst zou worden, met hem erbij was er vaak een sfeer waarin bijzondere dingen als discussies over moeilijke onderwerpen in de kiem gesmoord werden. Dat was echt jammer. Hij keek naar Rens die achter hem zat, die keek meteen terug. Hij leek hetzelfde te vinden.

Toen keek hij naar Nourdin. Maar het leek of het meeste langs hem heen was gegaan. Hij zat met een glimlach om zijn mond poppetjes te tekenen op zijn map. Kon het hem dan niets schelen?

‘Wij nemen natuurlijk het moslimfundamentalisme, hè?’ vroeg Rens. ‘Alleen al om Rachid te pesten, toch?’

‘Nou, ik weet het nog niet, het is zo’n moeilijk onderwerp en ook link met die fanatieke kerels in de klas.’

‘Ach, die wordt geschorst, ik hoop het tenminste.’ riep Rens meteen. En het is nodig dat wij eens een keertje wat meer te weten komen over die dingen, dan snap je het beter! Meneer Zwarts weet er ook een heleboel van, anders zou hij het nooit zo tegen Rachid durven zeggen. Goed van hem, hè?’

Mo keek hem peinzend aan en zei niets.

‘Je moeder kan ons er toch mee helpen? Het is hét onderwerp van het jaar, joh! Van vorig jaar en het jaar daarvoor ook trouwens, niemand kan die aanval met die vliegtuigen in Amerika vergeten en zo en er zijn al zó veel aanslagen van die idioten geweest. Iedere dag staan er dingen over in de krant.’ Rens stotterde er helemaal van, zo graag wilde hij die dingen uitzoeken.

‘Nou, ik vind dat over die slavernij ook wel interessant. Ik had er nooit zo over gedacht.’ Mo keek vragend.

‘We gaan er eerst met je moeder over praten en dan zien we wel verder. Ja?’

Rens liep voor zijn vriend de klas uit toen de bel was gegaan.

Hoofdstuk 12

Mo's moeder was enthousiast over de opdracht en wilde graag van alles zoeken en uitpluizen voor de jongens. 'Het is zo'n goed onderwerp nu en er zijn zo ontzettend veel mensen bij betrokken, dat je haast niets anders kunt kiezen als je zo'n opdracht krijgt, jongens.'

Ze schonk thee in en toen ze er suiker indeed, voegde ze er nog aan toe: 'Maar eerst Kerstmis en dan gaan we volgende week naar die tentoonstelling, hè? Ik verheug me er erg op om dingen van mijn land te zien, in een Amsterdamse kerk nog wel. Wie weet willen jullie daarna alleen nog maar dit onderwerp doen.'

Nourdin ging nu iedere dag langs bij Noud. Soms had hij maar heel kort de tijd, maar soms bleef hij langer. Ook slapen. Dat was zo heerlijk, hij had nooit gedacht dat samen met iemand vrijen en slapen zo heerlijk kon zijn. Het maakte hem zo blij dat hij de vernederingen van de slager makkelijker aankon.

Want nog steeds ging hij elke dag daar schoonmaken, de drie weken waren nog niet voorbij en hij wilde zijn eer redden in de ogen van die baardmans van een slager.

Hij wilde ook weten wat die man van hem wilde als hij de drie weken zijn plicht gedaan had. Maar in het kamertje van de slagerij hing nu een door hem gemaakt schema, waarop hij iedere dag de gemaakte uren aantekende en iedere dag zeurde hij net zo lang tot de slager of zijn compagnon zijn krabbel eronder gezet had. Iedere keer protesteerden ze weer, maar het was echt eerlijker zo. Dat konden ze niet ontkennen.

Nog iets meer dan een week moest hij schoonmaken, dan kreeg hij die andere klus te doen. Maar langzamerhand wist hij wel in welke richting het zou gaan. Ofschoon hij het Arabisch op de pamfletten niet kon lezen, kreeg hij steeds meer door dat het in de slagerij zeker niet alleen om vlees ging. Het belangrijkste voor de slager en zijn compagnon was eigenlijk het uitdragen van de boodschappen over het heilige geloof.

Er waren sinds een week ook pamfletten in het Nederlands en daarvan had Nourdin er al een paar meegenomen op een onbewaakt ogenblik. Samen met Noud had hij ze gelezen en het bleken opruiende pamfletten te zijn, gericht tegen de ongelovige westerse samenleving en handelend over het rechte pad van de gelovige moslim. Het enige goede pad. Noud was er erg van geschrokken en hij had Nourdin gesmeekt om bij de slagerij weg te blijven. Maar Nourdin was er vast van overtuigd dat hij de drie weken moest volmaken. Zijn eer stond op het spel.

De slager had al een paar keer opmerkingen gemaakt over de kleding van Nourdin. Gewone jeans en bloes waren niet goed. Een echte moslim droeg, naast een baard, kleding die erop wees dat ongelovigen met een echte moslim te doen hadden. Dus zeker geen Amerikaanse broeken en shirts.

Maar Nourdin had gezegd dat hij helemaal geen geld had en dat wat hij droeg goed genoeg was voor hem. De slager had geen extra geld willen geven. Hij had zeer afwijzend gekeken toen Nourdin hem daar om vroeg.

Gesprekken over het geloof had hij verder gemeden. Het was voor hem helemaal niet belangrijk, geloof was iets voor zijn vader en diens vrienden. De moskee was een plek waar hij maar af en toe kwam om zijn vader een plezier te doen en verder niet.

Rachid was tot de kerstvakantie van school gestuurd. Ze hadden gehoord dat hij daarna alleen maar terug kon komen als hij elke dag een kort gesprek met de decaan zou hebben en elke dag ook klusjes zou doen op school. Nourdin wist al dat Rachid zoiets niet zou doen. Daar was hij veel te trots voor. Hij zou ervoor kiezen van school af te gaan. Er waren al zoveel moslimjongens die de hele dag langs de straat zwierven, daar zou hij dan bij gaan horen. Voor Nourdin was het beeld van die lanterfantende knullen een afschrikwekkend iets, hij zou er nooit bij willen horen, alleen al niet om het vechten dat ze onderling deden. Het was gewoon veel beter om je koest te houden en je school af te maken als je ooit een beetje baan wilde hebben. Rachid was al in de tweede klas blijven zitten en stond nu weer slecht. Hij zou het argument van discriminatie gebruiken voor zijn drop-out want hij scheen zeker te weten dat de leraar de Koran beledigd had en dat hij in zijn recht stond als goede gelovige moslim.

Iedereen wist best dat het onzin was, maar als je het vaak genoeg tegen jezelf zei dan geloofde je het zelf. En je moest toch een argument hebben om je haat gaande te houden. Dat had Noud gezegd, toen hij hem had laten vertellen over de situatie in de klas. Hij had Nourdin verteld over de berichten die dagelijks in de krant stonden over groepen als de Hofstadgroep en de gevaren die het aanhangen van zulke groepen met zich meebracht. Noud wist veel. Nourdin bewonderde hem elke dag meer.

Zijn vriend wilde hem graag helpen met het werkstuk. Hij zou het met Fouad samen doen, over multinationals zoals Shell, die veel macht uitoefenden en dat vergelijken met oude machthebbers zoals Attila de Hun of zo'n soort oude knakker. Er stond iets over in het leerboek van geschiedenis waaraan ze houvast hadden. Niet dat hij ooit gehoord had van die oude Hun, maar het was te proberen om er informatie over te vinden was op Google of zo. Fouad wilde ook op school blijven en hij deed wat hij moest doen. Alleen niet met plezier. Hij was veel te bang voor zijn vader.

Toch hadden ze allebei wel een beetje bewondering voor Rachid dat hij zoveel durfde. Na school had hij hen een keer opgewacht om te vertellen over een prediker die ook voor hen heel interessant zou zijn.

‘Hij komt uit Syrië en het is een man die alles weet over de profeet en over de geschriften en hij is net zo tegen de verrotte, ongelovige, westerse maatschappij als wij! Jullie moeten hem eens horen!’ had hij met schitterende ogen gezegd.

Maar zijn drie vrienden waren slechts matig geïnteresseerd. Ze hadden wat meegepraat en waren tenslotte met flauwe smoezen weggegaan. Nourdin moest sterk denken aan de pamfletten die bij de slager lagen en aan wat Noud gezegd had. Hij ging als eerste weg, moest immers werken in de slagerij. De beide andere jongens waren meteen ook opgestapt.

‘Kafirs, stomme ongelovigen!’ had Rachid hen woedend achternageroepen.

Noud had gezegd dat hij hem best wilde helpen met zijn huiswerk en ook met het werkstuk. Ooit had hij een paar jaar op de universiteit gezeten en hij had een computer. Die Noud was zo'n lieverd. Hij wilde van alles voor hem doen. Maar op een plan om al het geld dat hij zijn vader schuldig was te verdienen, was hij helaas nog niet gekomen. Drieduizend Euro was een hele hoop geld. Ook voor Noud, die zelf met schulden zat.

Al twee keer had Nourdin al het geld van de slagerij op hun rekening gestort. Het was een begin en toen de afrekening van de giro kwam, had hij die hem trots laten zien. Maar zijn vader had alleen het grote verschil tussen het bedrag vóór zijn reis naar Marokko en erna gezien en nors geknikt.

Er moest een andere mogelijkheid komen.

Toen hij de volgende dag bij Noud was, had die na enig aarzelen vaag gesproken over de jongens die geld verdienen met herenliefde. Daar ging veel geld om, heel veel geld.

‘Ik ben heel gek op je, Nourie, dat weet je. Maar als je echt veel geld in een korte tijd wilt verdienen om je vader terug te betalen, dan kun je altijd nog dát gaan doen. Ze zullen je vast ook een heel mooie jongen vinden. Maar alleen tot je het bedrag hebt verdiend en je vader niet langer boos op je is, belooft me dat.’

Nourdin was er meteen serieus op ingegaan, hij wilde er alles van weten.

Maar Noud had terughoudend gedaan: ‘Het gaat er ruig aan toe, jongen, het is helemaal niet leuk en het is ook gevaarlijk, met aids en zo.’

‘Ach, ze zijn vast net zo aardig als jij en dat geld heb ik écht nodig. Mijn vader praat amper meer tegen me en mijn moeder huilt zo vaak. Het zou zo fijn zijn als ik het terug kon geven...’

‘Je kunt beter een paar loten in de staatsloterij kopen, jongen. Dan heb je tenminste geen kans op akelige dingen.’

‘Maar die kosten ook weer geld en dat heb ik juist niet en jij ook niet.’

‘Ach, zo duur zijn die niet. Dan koop ik er wel een paar voor je. Iedere week zal ik van nu af een paar vijfjes voor je kopen, ja? Dan hoeft je niet naar eh... het is echt heel naar werk, hoor. Eigenlijk heb ik spijt dat ik erover begonnen ben, Nourie...’

‘Maar die kans met zulke loten is veel te klein. Ik wil graag proberen op die manier geld te verdienen. Wil je me helpen? Alsjeblieft, Noud? Het is zo belangrijk voor me dat mijn vader me weer vertrouwt.’

Hij keek super smekend en drukte een paar kussen op de handen van Noud.

Tegen zoveel smeekbeden was Noud niet bestand en hij gaf na een tijdje toe. Hij zou kijken bij kennissen of er nog behoefte was aan een knul. Aan herenliefde. Maar hij keek niet blij.

Nourdin twijfelde later toch wel. Hij zat thuis boven voor zijn huiswerk en steunde zijn kin op zijn beide handen. Herenliefde, het klonk spannend en afschuwelijk te gelijk. Hij wist heel goed dat de islam dit soort liefde sterk afkeurde, dat het zeer tegennatuurlijk werd genoemd. Maar wat was dat nou: tegennatuurlijk? Tegen de natuur in? Hij voelde toch van zijn haren tot zijn tenen, dat het fantastisch was met Noud! Dat alles wat ze samen deden te gek voor woorden was en dat er een soort genot bij kwam waar geen woorden voor waren, waar niemand last van had ook. Hoe kon dat dan fout zijn? Was het dan zoveel beter om tegen je zin met een meisje te gaan en maar zoveel kinderen te krijgen dat de wereld ervan overspoeld was? Dat kon toch niet echt beter zijn? Hij kon zich absoluut niet voorstellen wat er tegen was. Nu met Noud leek alles veel beter te gaan: huiswerk, school, alleen thuis was het nog niet goed. Dat stomme geld!

Het grote voordeel zou zijn dat hij dan ook met de slagerij kon kappen. De laatste week was nu bijna voorbij en het was echt niet pluis wat daar allemaal gebeurde. Hij wilde eigenlijk niets te maken hebben met die pamfletten, de boodschappen die erop gedrukt waren afschuwelijk. Maar ook niet met het enge, het fanatieke dat de slager uitdroeg met wat hij zei en hoe hij deed.

Het was duidelijk dat hij die dingen dan weg moest gaan brengen, ook al wilde de slager nog steeds niet zeggen waar het om ging. Daarom had de man van alles tegen op zijn kleding natuurlijk, hij zag er zo niet uit als een échte moslim.

Maar de tweede week had de slager hem wel precies uitbetaald volgens het schemaatje. Dat was één/nul.

Hij zou Noud morgenavond vragen of hij al iemand had voor hem. Herenliefde. Het klonk spannend, maar Noud had gezegd dat het heel erg vervelend kon zijn. Mannen die van alles van hem zouden eisen. Maar wat ze dan zouden kunnen wensen voor hun geld had hij niet duidelijk gemaakt. Toch, het geld moest er komen, hoe dan ook! Alleen, als hij het dan uiteindelijk had verdiend op die manier, hoe zou hij dan zijn vader verklaren hoe hij het verkregen had?

Dat was moeilijk, maar Noud zou daar vast wel een oplossing voor weten.

Het grootste probleem was eigenlijk hoe hij het allemaal tegelijk in de zeven dagen van de week voor elkaar moest krijgen: school, huiswerk, de herenliefde, eventueel de slagerij nog, en natuurlijk het allerbelangrijkste: Noud bezoeken.

Het was eigenlijk veel te veel. Minder slapen was de enige oplossing.

Hoofdstuk 13

Zulifa zwaaide met een uitgeknipt artikel, toen de jongens uit school kwamen.

‘Ik heb in de krant gelezen dat de hadith, dat zijn de overleveringen van de Profeet en ze worden heel belangrijk gevonden in onze godsdienst, vaak heel verkeerde dingen, bevatten. Er zouden veel uitspraken in staan die de profeet, groot is zijn naam, helemaal niet gedaan heeft. Dat heeft een Marokkaanse theologe die Khadila Al Batar heet gezegd, na langdurig onderzoek natuurlijk.’

‘Wow mam,’ zei Mo, ‘mogen we eerst cola? We hebben eerst een beetje nattigheid en iets lekkers nodig voor we zulke heftige dingen aan kunnen!’

‘Ach arme jongens, hebben jullie zo hard gewerkt, nou eerst wat te drinken dan maar.’ Zulifa haalde een fles uit de koelkast, twee glazen en ging toen verder met haar enthousiaste verhaal: ‘Wel, die vrouw, een echte geleerde dus, vroeg zich af waarom de verzameling van Al Boukhari, dat is een schriftgeleerde van eeuwen geleden, zoveel vrouwonvriendelijke teksten bevat. Zij vindt dat die man, die pas tientallen jaren na de dood van Mohamed bij elkaar gebracht heeft wat de grote profeet, geëerd is zijn naam, gezegd zou hebben, erg selectief en eenzijdig te werk gegaan is. Dat hij de vrouwvriendelijke kant van de profeet opzettelijk heeft genegeerd. Dat hij een vrouwenhater was dus.’ Ze keek de jongens triomfantelijk aan.

‘Jammer hè, dat Mohamed zelf niets op heeft kunnen schrijven, gewoon omdat hij dat niet geleerd heeft toen. Niemand bij hem in de buurt kon dat blijkbaar. Een groot gemis!’

Ze klopte op de tafel en riep: ‘Kom zitten jongens.’

Ze schonk de cola in en zei weer: ‘Goh, het idee dat je niet kunt lezen of schrijven, dat kunnen wij ons helemaal niet voorstellen, hè?’

‘Nee, dat lijkt me heel raar, ja,’ zei Mo en hij nam een grote slok.

Rens ging ook zitten en Zulifa schudde een pak koekjes uit op een schaal.

‘Nou, die Al Boukhari hield duidelijk helemaal niet van vrouwen en wat de profeet allemaal aan vrouwvriendelijke dingen heeft gedaan en gezegd, dat heeft die Al Boukhari gewoon genegeerd of veranderd. Hij moet echt een erge vrouwenhater geweest zijn. Moet je nagaan, zoveel verdriet als hij daarmee veroorzaakt heeft, niet te beschrijven gewoon! Die man heeft geen idee gehad hoeveel ellende hij ermee aangericht heeft voor vrouwen. Bah, wat een kerel, het is gewoon misdadig en hij was zeker niet de enige!’

Mo’s moeder zuchtte hartgrondig en voegde eraan toe: ‘Al die kerels vroeger en nu nog, die zo vaak gewoon bang waren voor vrouwen en hun mysteries! Ja jongens, mysteries,! Die hebben dat natuurlijk meteen geloofd, zodat ze een middel hadden om de vrouwen eronder te houden. Het idee, dat het komt doordat mensen verdraaid hebben wat de profeet echt gezegd zou hebben! Om woest van te worden! Daardoor kan ik nog steeds niet met mijn eigen moeder en zusters praten!’

Ze stond op en begon door de kamer te lopen.

‘Ik vind het toch iets idioots! En dan te bedenken dat het zeer waarschijnlijk vervalsingen zijn van wat de profeet écht gezegd zou hebben. Ik ben blij dat er nu eindelijk eens vrouwelijke schriftgeleerden zijn die dit uitzoeken.’

‘Maar hoe kun je dat ooit écht weten als de profeet zelf niets op heeft kunnen schrijven. Ze hebben pas tientallen jaren nadat hij dood was wat opgeschreven, zei je net. Nou, dan kan het toch sowieso verdraaid zijn en onwaar? Toch? Weet jij nog wat je moeder allemaal zei vroeger, toen je er nog woonde?’ Mo keek zijn moeder vragend aan.

‘Ja, dat kan inderdaad en nee, wat mijn moeder allemaal zei weet ik alleen maar vaag natuurlijk. Alleen wat in de Koran staat, daar mag je niet aan twijfelen hebben ze mij altijd geleerd. Maar die vrouw, die theologe, zij heeft het alleen over de Hadith, de overleveringen. Dat zijn allerlei uitspraken waarvan ze denken dat de profeet, heilig is zijn naam, dat gezegd heeft en ze hebben er een soort rijtjes van gemaakt. Dit deel uitspraken is grotendeels waar aan te nemen en dat deel niet zo en dat deel nog weer minder. Nou ja, dat zijn natuurlijk ook weer mensenideeën, of beter: mannenideeën.’

De jongens knikten.

Rens keek vooral verbaasd, maar Mo snapte het beter. Hij wist hoeveel verdriet zijn moeder nog altijd had dat ze haar familie niet kon zien. Alleen maar door voorschriften die nu niet eens op waarheid bleken te berusten. Wat een rotidee! Alleen omdat in de zesde of zevende eeuw mannen als die Al Boukhari waarschijnlijk geen succes bij de vrouwen hadden, of te lelijk waren of een rotkarakter hadden of zoiets! Bah!

Zulifa pakte van een stapeltje uitgeknipte krantenberichten een artikel. ‘Hier kijk maar, het NRC, een van de beste kranten van Nederland, schrijft het en ik heb een boek van die vrouw, die theologe, gekocht. Kijk hier. Helemaal vanuit Marokko moest het komen en ze schrijft het prima op. Heel lang heeft ze erop gestudeerd. Ook een Nederlands-Egyptische vrouw deed dat, ze heet Nahed Selim, en zij heeft het hier ook over. Een heel boek heeft ze geschreven over háár vertaling van de Koran over de dingen die over vrouwen worden gezegd daarin. Heel serieus, echt! En het is helemaal niet zo slecht met Mohameds ideeën, zijn naam zij geprezen, over vrouwen en meisjes. Helemaal niet. Hij hield juist veel van vrouwen en wilde ze helemaal niet onderdrukken! Ik geloof die vrouwelijke schrijvers veel eerder dan die mannen, al die schriftgeleerden. Bah!’

‘Ja, hoor mama, we geloven je wel hoor. Maar het is natuurlijk wel gek dat al die vrouwen dit eeuwen lang allemaal zomaar geloofd hebben, terwijl iedereen wist dat het zoveel jaren nadat die profeet dood was pas opgeschreven is.’ Mo keek verbaasd.

Ze lachte. ‘Ja, dat is inderdaad gek, maar dat is nu afgelopen wat mij betreft!’

Ze schudde haar zwarte vlecht naar achteren en schoof Mo en Rens het artikel en beide boeken toe.

‘Kijk zelf maar, het staat er allemaal in. O nee, dit ene boek is in het Arabisch. Nou jongens, als dat geen goed onderwerp voor jullie werkstuk is, dan weet ik het niet meer. Dit is nou echt een onderwerp dat al die eeuwen al bestaan heeft, die angst voor vrouwen en alle ellende die eruit voortgekomen is, het is al zo oud als de mensheid, denk ik!’

‘Kun je dan Arabisch lezen?’ vroeg Rens vol bewondering.

‘Ja jongen, daar heb ik hier in Nederland jarenlang een cursus in gevolgd, alleen al om zelf de Koran te kunnen lezen en daar heb ik nooit één minuut spijt van gehad.’

Rens en Mo bekeken het artikel en lazen een paar van de door Zulifa geel gekleurde stukjes en bladerden in de boeken. Ook daarin had Zulifa grote stukken geel gemaakt. Grote uitroeptekens stonden erbij.

'Het zijn echt boeken met groot respect voor de islam en echte kennis van zaken. Helemaal niet om die schriftgeleerden een loer te draaien of zo. Nee, ze gaan er allebei heel diep op in en het is een genot om het te lezen. O, ik wou dat ik het met mijn moeder en zusters kon delen. Wow, wat zouden we ervan smullen samen!'

Ze stak haar armen omhoog in een machteloos gebaar en zuchtte diep.

'Maar nu kan ik het een beetje delen, vooral als jullie werkstuk erover gaat. Ik wil zo graag helpen.'

Mo en Rens keken elkaar aan.

'Nou, natuurlijk, als je ons wilt helpen,' zei Mo. 'Ik ben best wel benieuwd naar wat je allemaal gelezen hebt, mam. Die mannen van de islam zullen die boeken dan wel heel slecht vinden. Of niet?'

'Ja natuurlijk, maar er zijn ook wel mannen die er wel voor openstaan. Alleen niet die baardmansen van een fundamentalisten. Die zullen er wel op uit zijn om die vrouwen te vermoorden, net zoals ze Ayaan Hirshi Ali willen vermoorden.'

'Ja, maar dat is ze nog steeds niet gelukt, hè?' Rens zei het peinzend. 'Hoe kan het toch dat ze denken dat het over is met haar ideeën als ze haar vermoord hebben? Dan zal er toch wel iemand anders zijn die het overneemt? Of niet? Wat denkt u?'

'Hou nou eerst eens op met dat ge-u, jongen. Je zegt maar gewoon Zulifa, ik vind mijn naam prachtig en je zegt nooit meer u tegen me, ja? Afgesproken?'

Toen Rens knikte, ging ze verder: 'Er zijn altijd mensen die overdrijven. Je kunt twee kanten op overdrijven: te weinig of te veel. In de islam is de onderdanige rol van de vrouw veel te zwaar benadrukt, dat heeft veel verdriet en ellende gegeven. Natuurlijk is het belangrijk dat vrouwen niet met andere mannen naar bed gaan, want mannen willen graag zeker weten dat hun kinderen ook echt hun kinderen zijn. Maar dan mogen mannen het ook niet, met iemand anders vrijen. Ik vind gelijkwaardigheid heel belangrijk.'

'Maar er zijn toch ook moslims die het wat rustiger bekijken allemaal?'

Dat was Mo's vader. Hij kwam binnen en ging met zijn jas aan aan tafel zitten en pakte een koekje. Voordat hij het in zijn mond stak, zei hij: 'Er zijn ook veel gewone moslims, die maar al te graag vrede willen en die hun vrouw en dochters helemaal niet zo kort houden. Alleen durven ze hun mond niet open te doen, jammer genoeg.'

Rens en Mo keken hem vragend aan. 'Hoe weet je dat dan?' vroeg Mo.

'Ik heb twee van zulke collega's, we praten er wel eens over. Zij komen er altijd zo naar vanaf als het over die veel kleinere groep fanatiekelingen gaat. Dan lijkt het net of ze allemaal zo akelig doen en dat is gewoon niet zo.'

Vader zei het heftig en hij voegde eraan toe: 'Ik wed dat jouw familie ook niet zo heftig is, Zulifa. Ze hebben zich vast steeds een beetje meer aangepast aan liberalere ideeën.'

Zulifa keek uit het raam en zei zachtjes: 'Dat kan ik alleen maar heel erg hopen. Wie weet zoeken ze wel naar me om hun excuses aan te bieden dat ze me zo rot hebben behandeld en kunnen ze me alleen maar niet vinden.'

Ze zuchtte diep, trok een beetje met haar gezicht, keek de anderen weer aan en zei toen zachtjes: 'Maar in ieder geval gaan we er een mooi en ook nog zinnig werkstuk van maken, hè jongens? Ik heb er zin in. Het mag toch wel dat ouders meehelpen, hè?'

Mo en Rens keken elkaar weer aan en lachten.

‘Nou, het lijkt wel of we er niets aan hoeven te doen,’ zei Rens, ‘en dát komt goed uit want we hebben nog een heleboel ander huiswerk ook.’

Ze lachten en stompten elkaar terwijl ze de kamer uitliepen om naar boven te gaan.

Zulifa kwam overeind en trok haar man naar zich toe. ‘O, het is wel heel moeilijk om mijn familie te missen, maar ik heb hier geen spijt van, het is zeker de moeite waard, lieverd. Ik had jou nooit willen missen.’

‘Maar wie weet komt alles nog goed, je weet nooit hoe een koe een haas vangt!’ Haar man tilde haar op en droeg haar naar de leuken. ‘En nu ga jij voor mij op jouw vrije dag zo’n heerlijke pan couscous maken. Daar heb ik echt zin en ik kan het toch nooit zo goed als jij, wat ik ook probeer!’

Boven gingen Mo en Rens niet meteen aan het werk, ze draaiden een cd van Eminem en lagen lui op bed.

‘We kunnen er nu niet meer onderuit, hè?’ zei Rens. ‘Ze wil het zelfs voor ons maken, wat vind jij?’

‘Nou mooi toch, we hebben genoeg te doen. Mijn moeder is blij dat ze het mág maken, wat wil je nog meer, man!’

‘Ja, maar krijgen we geen gelazer met de Marokkaanse afdeling?’

‘Ach, ze kunnen de pot op met hun gezeur. Het is een veel te belangrijk onderwerp, ik ben ook heel erg voor vrouwenemancipatie. Kun je je voostellen dat we mijn moeder en Marieke de hele tijd zouden commanderen en zelfs slaan als ze niet doen zoals wij dat willen? Dat zou toch idioot zijn. En bij hen is dat normaal! Nou ja, niet overal natuurlijk, maar als je doet zoals in die overleveringen staat, wel.’

‘Nou, ik ben blij dat ik geen moslimmeisje ben,’ verzuchtte Rens.

‘Ik ook.’ Mo kwam stak beide benen omhoog en riep: ‘Lekker hè, even niets doen!’

Maar Rens dacht er anders over: ‘Kom op jongen, we moeten nog een heleboel doen en ik wil vanavond wel die voetbalwedstrijd zien. Is je vader vanavond ook thuis?’

Een paar minuten later al zaten ze gebogen over wiskundige problemen.

Hoofdstuk 14

De deuren van de grote kerk naast het koninklijk paleis stonden open. Er stond een hele rij mensen. Nourdin en zijn ouders, broer en zusjes sloten aan. Gelukkig regende het niet.

‘Dat er zoveel mensen naar onze Marokkaanse kunst komen kijken, dat had ik niet gedacht!’ hoorde Nourdin zijn moeder zeggen.

‘Marokkaanse kunst?’ hoorde hij zijn broer achter zich vragen. ‘Marokkaanse kunst?’

‘Ja, daarom gaan we toch hierheen? Ben je dat vergeten dan? Ze hebben allemaal dingen van ons land hierheen gehaald en die laten ze hier zien. Aan de Nederlandse mensen en aan alle mensen die het maar willen zien.’

Noursin krampste zijn tenen omhoog in zijn schoenen, terwijl hij het zo geduldig mogelijk probeerde uit te leggen aan zijn grote broer. Dat Mohamed was meegegaan was al heel wat. Normaal wilde hij niets wat zijn gewone ritme zou kunnen verstoren. Maar de hele dag alleen thuisblijven vond hij ook niets. In de trein had hij zich verbaasd over alle mensen die naar hem en zijn familie keken. Dat ze keken kwam vooral doordat Mohamed nogal hardop allerlei vragen gesteld had. Half hun taal en half Nederlands en nogal kinderachtig ook. Nourdin had meerdere malen de andere kant uitgekeken, net of hij er niet bij hoorde. Geen van beide talen sprak Mohamed goed. Dat klonk ook raar. Nourdin had geprobeerd zich niet al te erg te schamen voor zijn broer. Mohamed was zo door God gemaakt en dat had je maar te accepteren. Het was niet anders.

Na een kwartier wachten konden ze een kaartje kopen en naar binnen. Het was druk, de zondag was natuurlijk een geschikte dag om naar een tentoonstelling te gaan, dacht Nourdin, terwijl hij langs vitrines met klederdrachten liep. Zijn moeder kwam naast hem staan.

‘O, kijk, dat droeg mijn moeder ook, zo’n jurk met zo’n schort. Wat leuk dat ze dat hier hebben. Vind je het mooi, jongen?’

Natuurlijk zei Nourdin dat hij het mooi vond en zijn moeder knikte blij. Ze liepen verder. Bij elke uitstalling had ze wat op te merken en Nourdin luisterde. Hij wilde heel graag dat zijn moeder zich fijn voelde. De schuld zat zo hoog tussen hen in de laatste weken. Hij had daar wel wat voor over.

Zijn vader hobbelde met zijn handen op zijn rug achter hen aan en zei niet veel. Maar hij keek heel goed en boog zich regelmatig over de uitgestalde dingen heen. Bij de preekstoel met het fijne houtsnijwerk mompelde hij, terwijl hij zijn vingers over het subtiele werk liet gaan: ‘Ja, dit is mooi, zo mooi. Mijn grootvader en mijn vader konden dit ook. Zo mooi, zo mooi is dit.’

Nourdin hoorde het en boog zich ook over het houtwerk. ‘Uw vader en grootvader? Ja? En heeft u het ook geleerd, vroeger, vader?’

Hij zag dat zijn vader een beetje verstoord opkeek. Het was duidelijk niet de bedoeling geweest dat hij het gehoord had.

‘Vader?’ Nourdin klopte zijn vader dringend op zijn arm, die steunde op een hoek van de preekstoel.

‘Ja jongen, ik heb het ook geleerd, maar zo mooi en fijn als dit kon ik het niet. Vroeger, bij mijn vader en grootvader in de werkplaats maakten ze het niet helemaal zo fijn als dit, maar wel bijna. Wel bijna Dit is een kunstwerk. Vind je het mooi, jongen?’

Er was een trilling rond vaders mond die Nourdin niet van hem kende. Snel keek hij weer naar het houtwerk en zei: ‘Vader, ik vind het een meesterstuk. Wat heerlijk moet het zijn om dit te kunnen maken.’

Zijn vader glimlachte even en liep daarna door.

Nouria en Mahtob kwamen samen met hun moeder en Mohamed ook kijken en vader liep terug naar het houtwerk om hun ook wat uit te leggen.

Nourdin zag het van een afstandje en hij besefte ineens dat hij om hen gaf. Dat hij echt van hen hield. Hij was de oudste zoon van wie veel afhing en dit was zijn eigen familie. Hij moest straks voor hen zorgen want zijn vader werd al oud.

Het geld moest zo snel mogelijk terug betaald worden. Morgen had hij zijn eerste afspraak voor de herenliefde, zoals Noud het bleef noemen. Dan zou hij het eerste echte geld verdienen waarmee hij die vervelende schuld snel kon afbetalen. Dan zou zijn vader weer voluit tegen hem kunnen glimlachen. Eindelijk.

Wat later bleef zijn moeder voor een tapijt staan.

‘O,’ zei ze, ‘o, dit tapijt, o, dit tapijt, Allah, Allah, Allah!’

Nourdin hoorde het en kwam naast haar staan.

‘O, dit tapijt, wij hadden het ook, vroeger, dezelfde kleur en we lagen in de winter op de kant met de langer warme haren van de schapen. Met ons allen lagen we dan op dit tapijt, lekker warm want het kon zo vreselijk koud zijn in de winter. In de bergen vroor het in de winter soms heel hard. Die lange wollen haren kriebelden dan in je neus ‘s nachts. Maar mijn moeder wilde niet dat we er een deken op legden, die haren gaven juist de warmte.’

Ze zuchtte diep en nog eens en streek met haar hand over het kleed..

‘Vind je het leuk om het terug te zien?’ Nourdin vroeg het heel zachtjes want er kwamen andere mensen bij staan.

‘Ja, heel fijn, maar het is wel moeilijk dat alles al zo lang geleden is en zo ver weg en dat oma nu dood is en het huis leeg...’ Ze wiegde een beetje heen en weer.

Andere mensen wilden ook voelen aan het kleed en Nourdin trok zijn moeder een beetje opzij. Ineens zag hij in een flits een bekend gezicht en hij herkende meteen de stem die zei: ‘Kijk eens wat een gek tapijt, de andere kant is kort en moet je eens zien wat ‘n lange plukken er aan de voorkant zitten!’

Het was Mo. Mo met zijn hele familie. Rens was er ook al bij. Kon die vent niet één dagje zonder zijn vriend? Bah! Net als hij wandelden ze hier rond. Waarom zouden zij hier zijn? Was Mo’s moeder dan toch een Marokkaanse? Hij liet zijn moeder en zusjes staan, liep snel een stukje door en loerde vanachter een uitstalkast. Ja, hij was het echt en zijn moeder bekeek de uitgestalde spullen met zo’n grote belangstelling, dat het niet anders kon dan dat ze...

Net toen hij dichterbij wilde komen om het beter te kunnen verstaan, kwam er een grote man aan met een baard en religieuze kleding. Hij stelde zich zo op dat hij, net als Nourdin, kon zien wat de vrouw in de blauwe winterjas deed. Nourdin zag hem oplettend kijken en luisteren. Maar hij stond expres zo dat het net leek of hij ergens anders naar keek. Had het soms met zijn godsdienst te maken dat hij zo stiekem keek? Het was heel duidelijk voor Nourdin dat hij, net als hij zelf, de moeder van Mo die in haar modieuze blauwe jas onbekommerd rondkeek, nauwlettend in de gaten hield.

Maar na een tijdje liep hij snel naar een andere plek op de tentoonstelling en Nourdin verloor hem uit het oog. Daardoor dacht hij er niet langer over na wat die man in de zin had gehad. Misschien kon hij het gewoon niet hebben dat een Marokkaanse er zo leuk en modern uitzag, dacht hij nog vaag.

Want de moeder van Mo zag er echt leuk uit in die jas met die moderne jeans eronder. Haar haren glansden in het licht van de kristallen kroonluchters en het was duidelijk zichtbaar dat ze genoot om op de tentoonstelling te zijn met man en kinderen.

‘Mo, Mo, luister, Nourdin is hier. Hij heeft ons al gezien. Hij staat daar bij die groene kast. Nee, kijk niet zo opzichtig, hij mag niet weten dat ik hem gezien heb!’

Rens fluisterde opgewonden. ‘Hij is hier ook met zijn familie. Zijn vader, moeder, broer en zusjes. ‘Gezellig allemaal samen naar de tentoonstelling en hij is braaf meegegaan. Had je dat van hem gedacht?’

Mo schrok vreselijk toen hij schuin opzij keek. Het was echt Nourdin. O God, zijn moeder was hier ook en Nourdin... Hij raakte in paniek en wist even niet wat hij moest doen, leunde zwaar tegen een uitstalkast aan en voelde dat de kleur uit zijn gezicht wegtrok..

‘Rustig man, er gebeurt niets, wat doe je raar!’

‘Maar mijn moeder, hij mag mijn moeder niet zien!’

‘Waarom niet, je moeder is toch gewoon een van de mensen die naar die tentoonstelling komt kijken. Doe normaal, man!’

‘Maar hij heeft mijn moeder bedreigd, weet je dat dan niet meer?’

‘Ach man, hou op en ga recht staan, zo val je hartstikke op.’

‘Ja maar... als hij wat doet. Nu weet hij dat mijn moeder echt Marokkaans geweest is.’

‘Gewees is?’

‘Ja, ze is nu toch Nederlandse, dan kun je toch niet meer...’

Op dat moment keek Nourdin Mo heel even vol in het gezicht. Heel even maar, toen keek hij weer weg. Maar Mo wist zeker dat hij gegrijnsd had. De schrik sloeg hem nog meer om het lijf. Hij trok zijn vriend mee achter een pilaar.

‘Rens, we moeten het tegen mijn vader zeggen, hij moet weten dat ...’

‘Ja, wat dan? Je kunt hier toch niets doen? Waar ben je bang voor, er gebeurt toch niets en die vent lacht zich rot als hij ziet dat je bang bent, man!’

Ja, dat was inderdaad waar. Mo ademde diep door en rechte zijn rug. Nourdin kon zijn familie hier niets doen en vanavond zou hij het allemaal tegen zijn vader vertellen. Alles van de bedreiging en over die andere Marokkanen op school. Dan was het niet langer alleen zijn

verantwoordelijkheid. Maar hier kon vast niets gebeuren. Er waren veel te veel mensen bij en Nourdin was hier gewoon met zijn familie, net als hij en zou zich zeker goed gedragen. Anders zou het vast en zeker een schande voor zijn eigen familie zijn.

Hij probeerde zich te concentreren op een stuk hout, een heel oud stuk, waar allerlei inkepingen in waren gemaakt. Vroeger had dat vast iets belangrijks betekend. Een volle minuut lang las hij wat er op het bordje stond en keek hij naar het hout.

Maar daarna keek hij meteen weer waar de blauwe jas zich bevond. Zulifa was niet te zien. Vlug rende hij zoekend door de ruimte. O, daar was ze. Gelukkig. Er was niets aan de hand. Ze keek gewoon naar een paar beelden. Zijn vader was nergens te bekennen en Marieke liep naast haar moeder.

‘Jongen, maak je toch niet druk,’ maande Rens, die hem gevolgd was. ‘Nourdin gaat héus niets beginnen hier.’

Maar Mo was er niet gerust op. De verdere tijd liep hij telkens tussendoor naar zijn moeder te kijken of alles goed was. Marieke was de hele tijd in haar buurt, dat stelde hem een beetje gerust. Hoewel Marieke nergens vanaf wist.

Nourdin zag de man in de jellabia een hele tijd niet. En hij was hem al weer vergeten toen hij bij de uitgang nog twee van die mannen zag staan. Ze keken oplettend naar alle mensen die de kerk verlieten.

Het leek wel of ze ergens op wachtten.

Hijzelf wachtte op zijn familie, half verdekt opgesteld achter een pilaar bij de uitgang. Zijn vader en vooral zijn moeder bleven eindeloos bij alles staan, het leek net of ze hun geld er tot en met uit wilde halen, dacht Nourdin. Zelf was hij al lang uitgekeken. Hij was meer geïnteresseerd in nieuwere dingen, kleren, scooters en vooral computers. Nou, dat had er hier allemaal niets mee te maken. Het was dan wel zijn erfgoed, maar hij had het nu wel gezien.

Mohamed bleef gelukkig ook in de buurt. Hij vond het wel mooi allemaal en hij zat in het restauratiedeel op een van de kleine taboeretjes, die daar in Marokkaanse stijl waren neergezet. Omdat het bedienende meisje hem wel aardig en grappig vond, had hij een glaasje muntthee gekregen en daar zat hij stoer van te genieten. Luidruchtig slurpend.

Nourdin zag dat de ouders van Mo bijna uitgekeken waren. Zijn vader bleef nog wat achter, maar de zus en de moeder in de blauwe jas gingen richting uitgang. Ze keken nog om en zwaaiden naar de vader. Mo kwam ineens uit een nis vlakbij de ingang, vlak tegenover hem. Rens volgde hem. Ze hadden de boel zeker van daaruit in de gaten gehouden. Raar dat hij ze niet eerder gezien had.

Nourdin richtte zich in zijn volle lengte op en keek naar de uitgang waar Mo en Rens heen liepen. Hij zag daar drie mannen in jellabia's staan. Ze stonden zo dat ze net niet in de tentoonstelling waren, maar toch goed konden zien wie er binnen waren. Degene die hij eerder gezien had was erbij. Ze keken oplettend naar de mensen die de tentoonstelling verlieten. Toen de moeder van Mo samen met het meisje eraan kwam drementelen, zag Nourdin dat ze elkaar aanstootten. Vanaf dat moment keken ze niet meer naar haar, alleen vanuit hun ooghoeken.

Nourdin zag het als in een film. Hij voelde dat Mo en Rens hem telkens goed in de gaten hielden. Net of hij iets gevaarlijks van plan was. Wat een uilskuikens toch!

Daardoor zagen de jongens niet meteen wat Nourdin wel zag. Twee van de mannen grepen Zulifa bij een arm, zodra ze de drempel van de tentoonstelling over was. Nourdin zag het als in slow motion. Hij rende tussen de mensen die zich tussen hem en de mannen in jellabia bevonden door en zag dat ze probeerden de vrouw in het blauw weg te voeren, de straat op.

Zulifa gilde. Ze gilde zo hard dat de mensen die in de buurt waren meteen keken. Maar niemand leek te begrijpen wat er aan de hand was. Iedereen stond verstard.

Mo hoorde zijn moeders kreet om hulp en meteen toen hij de man zag, wist hij dat er iets heel naars te gebeuren stond. Ook dat het iets heel anders was dan hij gedacht had. Het had niets met Nourdin te maken. Het zorgde ervoor dat hij de mensen om zich heen wild opzij duwde om met een paar sprongen bij zijn moeder te komen. Maar daarbij schopte hij een Nederlandse mevrouw heel erg tegen haar been en

haar man hield hem met één handbeweging tegen, greep hem bij een arm en begon flink tegen hem te foeteren.

‘Laat me los, ze nemen mijn moeder mee, laat me los!’ schreeuwde hij en probeerde zich los te wringen. Maar de man was sterk, hij hield hem vast en keek zoekend rond of er een suppoost was, die hem terzijde kon staan met de brutale jongen. Intussen probeerde hij Mo te laten weten dat het echt niet kon wat hij had gedaan en stond zijn vrouw half te huilen van de pijn.

Mo’s vader stond op het moment van Zulifa’s kreet nog bij een uitstalkast te kijken en hij zag pas wat er gebeurde toen ook Mo begon te krijsen. Marieke gilde ook. Heel hoog en scherp klonk het door de kerk, hoewel ze al in het voorportaal waren.

Toen beet Mo keihard in de hand van de man die hem vasthield en met één sprong was hij bij zijn moeder. Rens kwam op hetzelfde moment aan haar andere kant. Ze zagen dat Zulifa slap van afgrijzen tussen de beide mannen in hing, die haar door de drukte voor de kerk probeerden heen te loodsen.

Een paar tellen later grepen ook vader en Marieke zich vast aan haar lichaam.

Maar de mannen sloegen hen weg, heel hard haalden ze uit en sleepten Zulifa mee. In een mum van tijd waren ze op straat. Zulifa als een lappenpop tussen haar broers.

Want wie konden het anders zijn, dacht Mo later.

Maar daar werden ze gestopt door twee agenten die de wacht hielden bij de ingang van de kerk. Zulifa gilde weer toen ze de agenten zag en Marieke ook.

Mo krijste zo hard als hij kon: ‘Agent, ze nemen mijn moeder mee, stop, hou ze tegen, ze mag niet mee, hou ze tegen, alstublieft!’

Zijn vader, Mo en Rens, die alle drie een deel van Zulifa beet probeerden te houden, schreeuwden en gilden ook. Het was een enorme consternatie. Al snel was er een grote kring om hen heen gevormd.

Geüniformeerde bewakers van de kerk kwamen aangerend en braken door de kring. Ze versperden de mannen in de jellabia’s de doorgang.

Veel mensen stonden er om Zulifa en de mannen in de lange gewaden heen en ze bemoeiden zich er ook mee. De Nederlanders vooral, luidkeels gaven sommigen commentaar. De Marokkaanse mensen keken wel heel erg, maar hielden zich afzijdig. Het leek alsof ze dachten dat dit een familieaangelegenheid was en dat je daar alleen maar naar kijken kon.

Thuis kon je er dan over praten. Je ermee bemoeien was haraam. Mo dacht in die paar seconden zoveel dat zijn hoofd leek te barsten van de spanning.

Hij zag dat de bewakers Zulifa wilden bevrijden uit de greep van de drie mannen, maar dat dit niet gemakkelijk was, de mannen leken vastbesloten haar mee te nemen.

‘Dit is onze zuster en wij hebben het recht om haar mee naar huis te nemen.’ De oudste man zei het met een verbeterd gezicht en de anderen zeiden het hem na: ‘Dit is onze zuster en wij hebben het recht.’

Ze keken woedend alle drie en verstevigden hun greep op de arme Zulifa.

‘Is dat wat u ook wilt, mevrouw?’ De jonge bewaker die er met zijn uniform best indrukwekkend uitzag, vroeg het zeer beslist aan Zulifa zelf, met zijn gezicht vlakbij het hare.

Maar ze hoorde het niet, ze huilde zo en kon niets zeggen.

Mo’s vader greep de geüniformeerde man bij zijn schouder en riep: ‘Ik ben haar echtgenoot en ik wil dat ze losgelaten wordt! Nu meteen! Laat mijn vrouw los! Het is een schandaal wat hier gebeurt, laat haar onmiddellijk los!’

Mo hoorde door het rumoer heen dat de stem van zijn vader uitschoot en zenuwachtig hoog klonk.

De oudste man die haar stijf vast bleef houden zei een paar zinnen in hun eigen taal. Op grommende toon en met een scherpe uithaal aan het einde. Mo kon het woord ‘Allah’ erin verstaan. Sommigen van de Marokkaanse omstanders mompelden iets wat op instemming leek.

Rens stond vlakbij Zulifa, zag haar wanhoop en probeerde haar hand vast te pakken. Maar hij voelde heel erg de woede en de haat van de drie mannen, die de moeder van Mo nog steeds stevig vasthielden. Het leek bijna onmogelijk om haar los te krijgen. Ze leken er vast van overtuigd dat ze het volste recht hadden haar mee te nemen.

Toen namen de agenten een beslissing.

‘We gaan naar binnen, hup snel de kerk in met de hele groep.’ De agent die het riep bewoog direct richting kerk en hield de arm van Zulifa ook al vast.

Aan ieder ledemaat van Zulifa hield zich iemand vast, aan haar armen zelfs meerdere. Het was een vreemd gezicht.

Nourdin zag het en stelde allerlei dingen vast, terwijl hij weer het gevoel had dat hij naar een film keek. Zo raar onwerkelijk was het allemaal. Het zou zo weer uitgezet kunnen worden, dat gevoel had hij er telkens bij. Het leek immers net niet echt. Hij wist niet of hij wat kon doen, wilde wel wat doen, maar bleef besluiteloos, met zijn armen langs zijn lichaam op de drempel van de tentoonstelling staan.

Mo zag hoe zijn moeder werd omstuwd door mensen naar de kerk geduwd werd en liep zelf mee, terwijl hij een stukje van zijn moeder probeerde te grijpen, wat niet lukte door het gedrang.

De agenten die erbij gekomen waren sommeerden de mensen om zich te verspreiden. Dat was erg nodig want er was een enorme kring om hen heen gekomen.

‘Zeker iets met eerwraak,’ schreeuwden een paar knullen. ‘Ha, wat een goeie grap, die eerwraak, moesten zij in Nederland ook maar eens invoeren!’

‘Ja goed idee,’ riepen anderen, ‘kunnen we nog eens lol hebben!’

‘Mensen, verspreid u zich, gaat u alstublieft weer in de rij voor de tentoonstelling en blijft u hier niet staan,’ riep een agent met een megafoon.

Toen pas lieten de drie broers haar los. Heel snel wilden ze de benen nemen, nadat ze elkaar iets toegeroepen hadden in hun taal. Maar gelukkig waren de agenten daarop bedacht geweest. Al snel hadden de drie handboeien om en werden ze ook de kerk ingeleid.

Zulifa zakte slap in elkaar, languit lag ze daar op de kille plavuizen van de ingang van de kerk, doodsbleek. De vader van Mo knielde meteen neer en de agenten vroegen hem haar op te tillen en mee naar binnen te nemen.

Een agent knielde ook bij Zulifa om mee te helpen en er kwam een mevrouw van de tentoonstelling aangerend die een blauw-gele band om haar arm had. EHBO, wist Mo. Hij zag dat ze zijn moeder achter de schermen van de tentoonstelling droegen.

De drie broers werden ook in een ruimte geleid die niet bij de tentoonstelling hoorde. Er waren wel drie agenten bij hen. Dat stelde Mo en Rens gerust en ze renden snel achter Zulifa aan.

Mo, Rens en Marieke zaten met bleke gezichten in de ruimte waar ze Zulifa op een bank hadden gelegd. Ze was nog steeds niet bij kennis en zag er meelijwekkend uit. De mevrouw met de blauw-gele band had een natte doek op haar hoofd gelegd en was bezig haar jas uit te trekken. Marieke huilde en vader stond met een ontdaan gezicht naast de bank. Hij kneep in Zulifa’s hand, zagen Rens en Mo, die van een afstandje toekeken.

Al snel was er een dokter, die Zulifa onderzocht. Hij gaf haar een injectie die haar gelukkig weer wat bij haar positieven bracht.

Toen kwam er een inspecteur met papieren die ingevuld moesten worden. Wilde Zulifa aangifte doen van het gebeurde?

Dat was een moeilijke vraag, het waren immers haar eigen broers.

‘Komen die broers van haar dan onze naam en adres te weten?’ Dat was een goede vraag van vader, want het antwoord was bevestigend.

‘Nee, dan kunnen we echt geen aangifte doen, ze mogen absoluut ons adres niet te weten komen!’

De agenten deden nog wat halfslachtige pogingen om de familie ervan te overtuigen dat aangifte toch wel wat beter was voor allemaal, omdat ze anders helemaal niets voor hen konden doen.

‘Ja, we willen zeker graag hulp, maar als het systeem zo is dat die hufters dan onze naam en adres te weten komen, ja dan heeft hulp geen zin. Die kerels willen haar gewoon vermoorden, meneer. Gewoon doodmaken door die idiote gewoonten van hen en dat kunnen jullie dan toch niet voorkomen.’

Vaders stem schoot weer uit toen hij dat zei.

Mo keek naar het tafereel alsof het een film was. Hij had de hele tijd nog niets kunnen zeggen, zo geschokt was hij. Niemand had hem ook iets gevraagd. Het was zo gek, zo ontzettend gek: zijn moeder, zijn eigen mooie moeder met haar nieuwe jas, die zo blij door de

tentoonstelling had gelopen. Een intelligente mooie vrouw, die zo goed haar eigen leven had opgebouwd met zijn vader. Zijn eigen moeder die twee kinderen grootbracht, hem en zijn zus Marieke, en die mocht geen eigen leven hebben? Omdat haar broers niet goed vonden dat ze met haar grote liefde trouwde, die toevallig een Nederlander was? Alleen omdat die idioten met hun jurken aan dat volgens hun zeden en gewoonten verplicht waren?

Dat kon en mocht niet gebeuren. Nooit!

Via een achteruitgang van de kerk verliet de hele familie tenslotte de tentoonstelling. Met de politie in een auto gingen ze naar het hoofdbureau. Daar vond een gesprek plaats tussen de commissaris en de ouders van Mo, waar de kinderen niet bij mochten zijn.

Maar Zulifa en haar man deden niet officieel aangifte van geweldpleging door de broers van Zulifa. Er werd een speciale procedure toegepast en de broers van Zulifa konden daardoor tijdelijk vastgehouden worden voor verhoor.

‘O meneer van de Berg, we hebben zo veel van deze gevallen. U moest eens weten, het komt alleen niet vaak in de krant, zodat de mensen er niet veel vanaf weten. Maar u kunt gerust zijn, we zullen zorgen dat dit goed komt, hoor. U krijgt een speciale behandeling, het is toch te gek dat het al die jaren zo gegaan is dat de adressen bekend werden. Nee, dat kan niet meer, dat weten wij nu ook wel. Het moet inderdaad veranderd worden.’

De aardige politieagente die hen zo gerust probeerde te stellen, bracht warme chocolademelk voor de hele familie. Ze beantwoordde vragen die ze nog niet hadden kunnen stellen.

Mo zat er wezenloos bij.

Pas toen ze thuisgebracht werden met een politieauto, kwam hij wat uit zijn verdoving.

Vooraf toen hij over de radio het bericht kreeg te horen dat de drie broers helemaal niets hadden willen zeggen. Ze hadden ook geen legitimatie bij zich en hadden vijftig euro boete moeten betalen. Men wist dus helemaal niets over hen en omdat er geen echte officiële aangifte was gedaan, kon de politie hun niets opleggen. Ze stonden in hun recht om niets te zeggen en ze wisten het heel goed.

De politieagent aan het stuur vloekte. Hij legde hun uit dat hij helemaal niets anders voor de familie van Zulifa kon doen dan af en toe een surveillancedienst voor hun huis langs laten gaan.

Dat was te veel. Mo barstte in tranen uit toen hij het hoorde. Rens klopte hem onhandig op de rug en probeerde hem te troosten. Zulifa aan de andere kant pakte zijn hand en hield die tegen haar wang. Ze zei iets in haar eigen taal, dat Mo moest troosten, maar het had het tegengestelde effect. Hij huilde er des te harder door. Kwam zijn moeder maar niet uit zo'n achterlijk land waar ze die idiote gewoontes hadden. Alles leek hopeloos voor zijn familie, die ellendige broers zouden hen vast weten te vinden. Ze zouden straks thuis rust noch duur hebben.

In een flits bedacht Mo dat Rens zelf ook verdriet moest hebben. Ze zouden die middag nog bij zijn moeder in de kliniek langs gaan en dat was er natuurlijk helemaal bij in geschoten.

Hoofdstuk 15

Nourdin had opgezegd bij de slagerij. Bij een fikse ruzie met de slager was hij zo kwaad geworden dat hij met slaande deuren was vertrokken. Hij had even tevoren wel zijn derde weekloon gebeurd, dat nu gelukkig klopte met zijn schema, maar de papieren die de slager hem inderdaad rond wilde laten brengen waren hem te gortig. Met wat daar in stond was hij het helemaal niet eens. Het deed hem denken aan wat er aldoor op tv was over Al-Qaida, die terreurorganisatie in het Verre Oosten, die de bomaanslagen in Amerika en in Madrid en zo voorbereid had. Duizenden mensen hadden hun leven of familie verloren en wat had het nou opgeleverd? Alleen maar narigheid en angst, vooral angst.

Hij had de slager gevraagd om te vertalen wat er op de pamfletten in het Arabisch stond. De man had hem eerst uitgescholden dat het te gek was dat hij het zelf niet kon lezen. Maar daarna had hij het samen met zijn compagnon, die er deze keer bij zat, toch gedaan.

Nourdin had met zijn oren zitten klapperen. Als de politie dit hoorde waren ze er gloeiend bij. In Europa waren overall opsporingen naar dit soort moslims, die de boel verpestten voor de gewone moslims, die wel orde en vrede wilden. Mensen die gewoon wilden werken om geld naar hun familie in het land van herkomst te kunnen sturen en die hun kinderen zo goed mogelijk opvoedden en die helemaal niks moesten hebben van dit soort fanatiek gedoe.

Het ging allemaal over de grote opstand, over de echte, de rechte weg van de moslim. De leer die de ongelovigen, dus alle mensen die geen moslim waren tot het ware geloof over moest halen of anders zouden ze gedood moeten worden op de een of andere manier. Allah zou daar zeker zorg voor dragen. Nog meer van dat soort praat galmde door de kamer.

Nourdin liet zich drie verschillende flyers vertalen en al luisterende werd hij steeds kwader. Toen de slager iets voorlas over vrouwen die onderdanig aan de mannen waren en die geslagen dienden te worden als ze niet gehoorzaam waren, ging bij Nourdin de knop om. Dit was te gek, hij zag het beeld van de Amsterdamse kerk voor zich. Mannen gekleed als de slager, die een leuke, mooi geklede en zo-even nog vrolijke vrouw meesleurden en dat alleen maar omdat ze met een man getrouwd was die zij niet voor haar uitgezocht hadden!

Dat beeld had zich in zijn hoofd vastgezet. De moeder van Mo had zijn sympathie gewonnen, zoals ze op de tentoonstelling rondgelopen had. Hij had die nacht lang nagedacht over het gebeurde en was tot de slotsom gekomen dat het eigenlijk heel erg gek was dat zulke dingen zo maar konden gebeuren. Hij had al eerder gehoord over dit soort dingen, maar er nauwelijks aandacht aan geschonken tot nu toe. Maar die nacht kwam dat allemaal weer terug. Hij herinnerde zich het geval van een vrouw die jarenlang was misbruikt door haar man, geslagen en verkracht en tenslotte gevlucht was. De televisie had laten zien dat ze voor de deur van het blijf-van-mijn-lijf-huis was doodgeschoten door haar liefhebbende echtgenoot. Gewoon regelrechte moord dus. En die man deed dat voor de eer van zijn familie! Nourdin kon zich goed voorstellen dat Nederlanders zich hierover opwonden. Het was afschuwelijk om zo iets te doen, heel erg fout! Dat kon absoluut geen enkele godsdienst goed praten. Onmogelijk.

Door de liefdevolle relatie met Noud was hij veel meer gaan begrijpen van relaties. Het was nog maar kort aan de gang, maar hun verliefdheid was zo iets fijns, zo iets moois, daar kon een ander helemaal niet aankomen. Ook de godsdienst niet. Die had er gewoon niets mee te maken. Het was pas des duivels, zo verkeerd, om de godsdienst zo iets heerlijks als tussen

Noud en hem te laten verpesten. Dat wat er op die pamfletten van de slager stond hoorde bij dat verkeerde. Dat was zeker.

Nourdin was zo langzamerhand tot de overtuiging gekomen dat godsdiensten best konden worden gemixt, het ging toch zeker allemaal om die ene God, of je nou Allah zei of God, of dat je nog weer andere benamingen had. Het maakte Hem vast niets uit.

Met Noud praatte hij er ook over en dat gaf hem rust. In het begin had hij zich erg schuldig gevoeld over het homo-zijn. Want hij voelde in zijn hele zijn dat hij een homo moest zijn. En dat was iets wat de islam sterk afkeurde. Dat wist hij heel goed.

Maar Noud had hem verzekerd dat homo's net zo goed als hetero's door God zelf geschapen waren en dat het dus Zijn keuze was hoe je als mens in de wereld stond. Hoe zou het dan in vredesnaam mogelijk zijn dat het niet goedgekeurd werd zoals je was? Niemand koos er immers bewust voor om homo te worden? Je zou wel gek zijn, ook in de Nederlandse samenleving was het niet helemaal geaccepteerd, al was het bij hen veel meer aanvaard dan bij de moslims om jezelf te zijn. Het voelde zo goed om samen met Noud te zijn, dat hij het inmiddels min of meer geaccepteerd had.

Ze baden ook samen tot God voor een betere wereld. Noud was christelijk opgevoed, ook met een sterke afkeuring voor zijn homo-zijn en vertelde hoe moeilijk hij het ermee gehad had, jarenlang. Hoe hij toch een soort overeenkomst met zijn God had gesloten

Samen hadden ze dat weer over gedaan. Op hun knieën met een kaars op een tafeltje waarop de Bijbel zowel als de Koran lagen, zo dat wilde Noud graag. Nourdin had zich erg opgelaten gevoeld, maar Noud had het per se gewild. Hij had gezegd: 'Ik voel me pas goed samen met jou als onze God ons samen gezien heeft in een soort klein eredienstje.' Hij had nerveus glimlachend bij zijn vriendje aangedrongen: 'Vooruit jongen, jij hebt er toch ook moeite mee om van een man te houden? Nou dan, we gaan het Hem vragen.'

En het was goed geweest achteraf. Natuurlijk was er geen antwoord gekomen, maar Nourdin had het gevoel dat het goed was. Dat ze bij elkaar mochten zijn van God. En dat mensen die hun samenzijn afkeurden de boom in konden.

De slager had zijn oren niet kunnen geloven, toen Nourdin zei dat hij absoluut die pamfletten niet rond wilde brengen. Hij was woest geworden en was in het Arabisch vreselijk te keer gegaan. Het was waarschijnlijk maar goed dat Nourdin het meeste ervan niet kon volgen. Maar zijn woede maakte Nourdin ook woest en hij schreeuwde, nadat hij bedacht had dat de slager hem geen geld meer schuldig was, dat hij ook niet meer in die rotwinkel kwam werken.

De slager stond meteen klaar om de jongen een pak slaag te geven, toen Nourdin er ook nog achteraan riep: 'Ik ben het helemaal niet eens met die geschriften. Ik wil hier helemaal niet aan meewerken. Het is niet eerlijk om het land waar je zelf wilt wonen zo rottig te behandelen. Ga dan maar weer terug naar Marokko, als je het hier zo slecht vindt. Ik doe hier niet aan mee!'

De man was vuurrood van woede geworden, maar hij had niet kunnen slaan, zijn compagnon had hem tegengehouden. Hij was tussen hem en Nourdin in gaan staan. Bij de deur van de kamer, waar de compagnon, die de slager nog vasthad, had hij nog geprobeerd Nourdin tegen te houden. Hij had met zijn vrije hand Nourdins mouw vastgegrepen om hem met een vurig betoog over het ware moslimgeloof alsnog te winnen.

'Jongen,' riep hij met zijn zware stem, 'de mensen van andere geloven zijn verdoemd door Allah. Het is onze grote taak om het enige ware geloof te verspreiden! Luister toch naar ons!'

Hij had het met zijn basstem door de winkel gegalmd en wanhopig gekeken. Maar Nourdin had zich met grote kracht losgerukt, waarbij zijn mouw was gescheurd en was hard weggerend. Gelukkig stond zijn fiets in een steeg vlakbij en kon hij er snel vandoor gaan.

Het idee dat hij juist blij mocht zijn dat hij er aan mee mocht werken! Mócht werken! Hij spuugde die laatste woorden en sproeide zijn speeksel in de avondlucht! Het idee! Bah! Hij had die lui met dat exemplaar van 'De ware moslim' om de oren moeten slaan. Bah, wat een idiote behoefte om hem te bekeren en te redden van de eeuwige verdoemenis en het vuur van de hel. Wie weet kwamen ze er zelf juist in door dit soort pamfletten. God weet waar ze nog meer toe in staat waren...!

Dat hij zo sterk was en zich niet liet kisten door die baardmannen kwam doordat hij vorige avond met Noud gepraat had. Hij realiseerde het zich pas toen hij door de koele avondlucht naar huis reed.

Noud was goud waard voor hem. Zo'n goede vriend! Zoveel leek er veranderd te zijn sinds hij hem kende. Al fietsend maakte hij in zijn hoofd een liedje voor zijn vriend met het woord goud erin. Goud, goud, goud, het allerbelangrijkste metaal voor Marokkanen. Zo waardevol, zo waardevol! Zijn vriend was zijn goud. Noud was van goud.

Hij wist zeker dat Noud het niet gek zou vinden als hij het voor hem zou zingen. Maar toen hij vlakbij huis kwam, herinnerde hij zich ineens dat hij die avond om negen uur zijn eerste afspraak had voor de herenliefde. Hij vond het woord, zoals Noud het altijd met een wrang gezicht uitsprak, een raar begrip, waar hij zich niets bij voor kon stellen. Na vanavond zou dat wel zo zijn. Dan zou hij er zelf ook ervaring mee hebben en een deel van zijn schuld kunnen inlossen.

Die schuld was de enige reden dat hij zich hiermee inliet, want hij merkte heus wel dat Noud het niet leuk vond wat hij ging doen. Toch was het wel zijn idee, het enige idee dat hij had kunnen bedenken om de schuld aan Nourdin's vader af te kunnen betalen. Maar die schuld was ook de aanleiding dat hij Noud had ontmoet. Dat was wel een geluk bij een ongeluk geweest.

Deze manier leek echt de enige om aan dat verrotte geld te komen, hij kon toch moeilijk een bank gaan beroven. De herenliefde was natuurlijk ook niet legaal, maar wel een heel stuk minder riskant dan berovingen. Trouwens, Nourdin wist heel goed dat hij daar nooit de moed voor zou hebben en dan kon hij helemaal nooit meer met Noud samen voor hun kleine altaartje zitten 's avonds om Gods zegen te vragen....

De man die opendeed was dik. Ongeveer vijftig jaar, schatte Nourdin hem

'Kom binnen, wil je koffie?' zei hij al bij de deur. Hij ging hem voor een smalle trap op en noodde hem met een handbeweging de huiskamer in.

Nourdin was ook zenuwachtig geweest, maar toen hij merkte dat de ander nog nerveuzer was dan hij zelf, viel er een last van hem af.

'Ja, ik wil wel graag thee als u dat heeft, maar we moeten het eerst over de prijs hebben,' zei hij zakelijk en deed zijn jas uit.

Die hing de man netjes op de kapstok in de gang, voordat hij antwoordde: 'O, ik heb geen thee, wil je soms cola?'

Voor zichzelf schonk hij koffie in, met drie scheppen suiker en keek toen Nourdin vol verwachting aan.

‘Ja, cola vind ik ook goed.’

De man was heel snel terug vanuit de keuken en schonk een fles leeg die duidelijk al lang stond. De cola bruiste haast niet meer, maar Nourdin nam beleefd een slokje.

‘De prijs?’ Nourdin probeerde zakelijk en toch aardig te glimlachen.

‘O, eh, wat denk je van vijftig euro?’

‘Maak er honderd van en je zult me niet vergeten.’ Nourdin had geoeffend met Noud en probeerde zijn overtuigendste gezicht te zetten.

‘Nou, eh... oké dan maar.’ De man zuchtte en rommelde in zijn achterzak. Daarvoor moest hij opstaan want zijn broek zat strak en hij keerde Nourdin even zijn dikke achterste toe.

De beide briefjes verdwenen in Nourdins spijkerbroek. Daarna gingen ze naar de slaapkamer. Een groot tweepersoonsbed vulde een kleine kamer geheel. De bloemen op het behang waren groot en de lakens spierwit. De gordijnen, ook al bloemen, waren dicht en er speelde jazzmuziek. De man had het goed voorbereid.

Nourdin sloeg het bed open en duwde de man zachtjes achterover op het bed. Voorzichtig begon hij hem te strelen. De man maakte onhandige bewegingen om zich uit te kleden, maar Nourdin duwde zijn handen weg. Hij zou alles wel doen.

Hij had alles goed geoeffend met Noud. Eerst had hij dat gek gevonden, maar Noud had net zo lang gepraat tot hij het toch deed.

‘Als je daar met die vent zit,’ had hij met overtuiging gezegd, ‘en je bent een beetje zenuwachtig, dan weet je ineens niet meer wat je moet doen en dan verdien je niks, dat wil je toch niet?’

Dat was een goed argument geweest en Nourdin had geluisterd en ten slotte ook meegedaan aan het toneelstuk. Ze hadden vreselijk gelachen toen Noud een nare, nurkse man speelde die dingen wilde die Nourdin volgens Noud nooit moest doen. Kussen alleen tegen extra betaling, maar liever niet. Altijd met condoom, nooit ofte nimmer zonder, altijd hygiëne. Altijd wassen.

Toen Nourdin de man tot en met zijn onflatteuze onderbroek had uitgekleeft, alsmaar strelend, en hem met een washand dat op de wastafel lag gewassen had, ontkleedde hij zichzelf ook en waste hij zichzelf, zodat de man het kon zien. Hij showde een beetje door uitdagend met zijn heupen te draaien en met zijn handen over zijn eigen lichaam te gaan. Hij vond het wat gênant om te doen, maar ook dat hadden Noud en hij geoeffend. Het hoorde erbij en hij wist nu goed dat zijn lichaam de moeite waard was. Ook al was hij niet zo gespierd, zijn ietwat bruine gladde huid glansde en zijn borstkas was mooi behaard. De zwarte haartjes konden ook mooi glanzen onder lamplicht, dat had hij bij Noud al diverse keren gezien.

De man op het bed was tegen die tijd zo opgewonden, dat het een fluitje van een cent was om hem aan zijn gerief te laten komen. Hij draaide zich op zijn kant nadat hij klaar was gekomen en zijn dikke witte billen staken scherp af tegen het donkere behang.

Daarna was het nog slechts een kwestie van de klant vast te houden en te strelen tot hij sliep. Nourdin wachtte nog even toen hij zijn ogen dicht had, maar toen hij al snel begon te snurken, sloeg hij het dekbed over hem heen en deed het licht uit. De muziek liet hij spelen.

Binnen drie kwartier was hij al weer buiten. De voordeur deed hij zorgvuldig dicht.

Opgelucht liep hij naar de flat van Noud. Wow, honderd euro, dat ging snel! Als dat zo doorging, hoefde hij maar zo'n dertig keer een klant te hebben. Het was wel erg vreemd werk, maar hij zette de man onmiddellijk uit zijn hoofd en rende terug naar de flat van Noud. Gedaan was gedaan. Nu weer het leukere contact met Noud.

Alleen zijn werk voor school moest nog. Het werkstuk wilde hij dit weekend al een heel stuk af hebben, ook al was het nu kerstvakantie. Met andere vakken was hij ook een stuk achter. Het moest echt beter gaan op school, dat moest echt. Hij had zichzelf en Noud beloofd dat zijn voorjaarsrapport er beter uit zou zien dan dat van Kerst! Noud zou hem wel helpen.

Hoofdstuk 16

‘Rens, vind je het heel erg dat we niet naar je moeder zijn gegaan?’

‘Ach man, donder op, het is veel erger wat er met je moeder is gebeurd, we konden toch niet eens naar mijn moeder gaan. Ik heb al gemaild, ze weet het al. Ze vond het ook heel erg rot voor jullie.’

Gedurende de eerste weken na het bezoek aan de tentoonstelling in Amsterdam wilden Mo en Rens wilden liever samen op een kamer slapen. Ook al had Mo last van Rens’ gewoel ’s nachts, hij wilde een tijdje liever niet alleen zijn ’s nachts en Rens snapte dat. De eerste nachten hadden ze uren nagepraat over wat er in de kerk gebeurd was. Mo kon het maar niet begrijpen en Rens probeerde hem met zijn geringe kennis van het moslimgeloof te laten snappen hoe het volgens hem bij die mensen ging.

‘Ik denk dat ze zijn grootgebracht met die vaste ideeën en dat ze niet beter weten, het is een soort hersenspoeling van die priesters van ze of zo,’ zei hij dan. ‘Ze weten gewoon niet beter en ze hebben niet geleerd om zelf na te denken zoals wij dat doen.’ En meer van dat soort praat. Hij wilde zo graag dat Mo weer zijn grappige, stoere vriend werd. Hij had immers zelf ook zoveel steun van Mo gehad voordat zijn moeder in de kliniek zat.

Maar na drie nachten tobben, wist Mo wat hem te doen stond. Met zijn familie had hij ook al veel gepraat over wat er in de kerk was gebeurd, maar niemand wist wat ze moesten doen. Ze waren alle vijf bang, Rens net zo goed als Mo’s ouders en Marieke helemaal. Zij zag al nachtelijke invasies voor zich van baardmannen met lange jurken aan en werd al drie nachten op rij gillend wakker. Het liefst was ze bij de jongens gaan liggen, maar dat mocht niet van haar moeder. De deur van haar slaapkamer bleef open ’s nachts en het raam dicht.

Mo had zijn moeder het adres van haar familie ontfutseld, ze had het niet zo in de gaten gehad dat hij dat adres nodig had. Maar toen hij het controleerde via het telefoonboek van Amsterdam dat op school in de computer zat, klopte het adres wel. Ze had in de Amsterdamse Van Swindenstraat 34d gewoond en dat was nog steeds zo, ook hadden ze nog steeds een vast telefoonnummer gelukkig. Hij leerde het hele adres inclusief telefoonnummer uit zijn hoofd.

‘Luister,’ zei Mo de vierde nacht tegen Rens, ‘ik heb een plan en ik ga het doen ook, zelfs als jij het geen goed plan vindt. Maar je moet eigenlijk wel meedoen.’

‘O,’ zei Rens zachtjes vanuit het donker, ‘maar als het gevaarlijk is, wat dan?’

‘Doe je met me mee of niet?’ Mo vroeg het stoer, maar innerlijk beefde hij. Hij drukte zijn benen strak tegen de matras. Zo moest het gaan! Hij had het plan gedurende twee nachten wel duizendmaal overdacht.

‘Oké, ik doe mee, wat je ook bedacht hebt.’ Mo hoorde dat Rens zijn stem trilde. Zo, dat was nog eens een trouwe vriend.

‘Nou, ik heb iets bedacht. Het enige wat mogelijk is, is dat we er zelf heen gaan om alle drie kerels in te laten zien dat het gewoon niet kan wat ze aan het doen zijn. Dat ze nu in Nederland wonen, al een hele tijd, en dat we daar heel anders denken en dat zij dat ook zouden moeten doen, voor hun eigen bestwil. Want zo is het hartstikke oneerlijk en zo komen ze vast in de gevangenis en wie wil dat nou. O zo!’

‘Erheen gaan?’ Rens kwam overeind. ‘Wat bedoel je in vredesnaam, man?’

‘Nou, naar die broers van mijn moeder, ik heb het adres en ze wonen er nog steeds.’

Ademloze stilte in het andere bed.

Toen kwam Rens met: ‘Jij bent gek, en als ze je nou vasthouden als gijzelaar of zo, om je moeder te pesten, wat dan?’

‘Ja, daar heb ik ook aan gedacht. Ik heb heus aan alles gedacht, ik ga eerst naar de politie, diezelfde aardige man als die ons naar huis bracht, weet je nog? Ik heb zijn kaartje. Voor het geval dat, zei hij toen nog.’

‘Nou, en gaat hij dan mee soms?’

‘Nee, natuurlijk niet! Maar als wij daarheen gaan, dan ga ik eerst bellen dat we dat doen en waar we dan zijn, wat het adres is en het telefoonnummer en zo. En als we dan na een uurtje of zo nog niet gebeld hebben, dan komt hij ons vast eruit halen. Als ze ons vast durven houden daar.’

‘Jij bent gek!’ Rens zei het hartgrondig. ‘Man, dat durf je nooit!’

‘Jij gaat ook mee, je hebt het net gezegd. We kunnen dan ook naar je moeder, we kunnen zelfs éerst naar je moeder gaan, als je wilt. We zouden er toch nog een keertje heen gaan, nu het zondag niet doorging. Toch?’

Rens zweeg perplex. Mo hoorde hem met zijn benen onder het dek hard trappen. Van verbijstering trapte hij het dek af. Bibberend zat hij even later overeind.

‘Durf je dat écht?’

‘Ja, ik durf dat echt. Zo kunnen we toch niet leven. Het is te gek voor woorden dat Marieke elke nacht gillend wakker wordt en dat mijn moeder blauwe kringen onder haar ogen heeft. En mijn vader, die is ook al hartstikke zenuwachtig. Ik moet gewoon iets doen voor mijn familie, snap dat dan! Ik denk dat als wij samen aan komen zetten, het beter te geloven is dan dat mijn vader erheen gaat. Denk je ook niet?’

Het bleef een tijdje stil.

‘Denk je ook niet, Rens?’

Stilte.

Ineens kreunde Rens, met een schok schoot hij helemaal onder zijn dekbed.

‘Je moet wel meegaan natuurlijk. Alleen durf ik het niet, hoor.’ Mo hoorde zelf dat zijn stem smekend klonk.

Nog bleef het stil. Rens lag helemaal onder het dek, alleen zijn blonde haar stak er nog boven uit.

‘Rens?’

Stilte.

‘Alsjeblieft! Jongen, dan krijg jij mijn cd van Eminem of eh...’

‘Man, idioot! Ik hoef die cd van jou helemaal niet, daar gaat het helemaal niet om. Weet je wel dat die kerels je dood kunnen maken... en mij dan ook. Van hun geloof moeten ze jou misschien echt wel doodmaken als je ze thuis komt storen bij hun religieuze dingen. Denk je niet?’ Het klonk gesmoord van onze zijn dekbed, maar Mo verstond het toch goed.

‘Nou, ga je mee, of ga je niet mee?’

Het duurde nog een tijdje voor Rens heel langzaam overeind kwam en schoorvoetend toegaf. Hij had echter wel een aantal voorwaarden. Hij wilde bijvoorbeeld dat als de agent het hun verbod, omdat het te gevaarlijk was, ze niet zouden gaan. Maar daar wilde Mo niet op ingaan.

‘Nee, als hij dat zegt, ga ik toch. Misschien ga ik ook wel als jij niet met me meegaat.’ Hij zuchtte diep toen hij dat gezegd had.

‘Maar als een agent dat zegt!’

‘Ja, hij kan wel zoveel zeggen, hij heeft geen moeder die vermoord kan worden. Alleen, hij moet me wel komen halen als ik niet bel. Dat moet hij beloven. Dan hebben zij meteen een reden om die kerels te arresteren.’

Rens zuchtte weer diep en zei plechtig: ‘Oké, ik ga mee, maar alleen als die politieagent beloofd heeft ons te komen halen als het fout gaat. Alléén dan!’

Mo schoot zijn bed uit om zijn vriend te omhelzen. ‘O, wat ben ik blij dat je meegaat, alleen durfde ik eigenlijk helemaal niet. O, ik ben zo blij. We gaan komende week al, ja? Meteen na kerst, of zelfs mét Kerst, want we kunnen je moeder toch niet helemaal alleen laten met Kerstmis? Nee toch?’

Het was voor de ouders van Mo logisch dat Rens met Kerstmis naar zijn moeder ging en dat het voor de jongen veel leuker zou zijn als er iemand meeging.

‘Ik kan ook best meegaan, hoor,’ zei Mo’s vader. ‘Ik weet daar goed de weg, die kliniek kan ik met mijn ogen dicht vinden.’

‘Nou, ik zou die ogen maar open houden in Amsterdam,’ zei Zulifa.

Aan de manier waarop ze dat zei kon Mo meteen haar angst horen.

‘Nee hoor mam, papa blijft hier bij jou. Ik ga met Rens en we nemen de cadeautjes mee van jullie allemaal. Als papa precies opschrijft welke tram we moeten hebben en hoe we moeten lopen, kan het toch niet missen? Dan kunnen we de hele middag bij haar blijven en spelletje doen of zo.’

Hij vond zelf dat hij het overtuigend bracht. Rens speelde het spel mee: ‘We kunnen al vroeg gaan, dan mogen we misschien mee-eten daar, dat vindt mijn moeder vast gezellig. Dan komen we weer hier om een uur of acht of zo, Goed?’

Hier viel niet veel tegenin te brengen, maar Mo zag de bezorgdheid in zijn moeders ogen. Ze moest eens weten wat ze van plan zijn, dacht hij en stiekem moest hij lachen. Als ze wist wat hij van plan was, zou ze alle deuren van het huis op slot doen en de sleutels weggooien.

Maar ze wist het niet en Rens hield zijn mond. Hij had het beloofd, onder erewoord.

Het was maar goed dat het vakantie was. Voor school of huiswerk hadden de jongens helemaal geen energie of tijd gehad. Ze lagen lang in bed en deden alleen iets aan het werkstuk voor geschiedenis omdat Zulifa er zo mee bezig was.

‘Ik heb heel goede artikelen uit de krant en van Internet,’ riep ze telkens, ‘en die zijn heel erg interessant. Lezen moeten jullie die. Of zal ik het vertellen?’

Natuurlijk was het veel leuker dat Zulifa vertelde, krantentaal was vaak moeilijk. Daardoor hadden ze gezellige uurtjes in de huiskamer, ook al was het onderwerp soms erg bedreigend. Daarbij glansde de kerstboom met al zijn lichtjes en straalde een vredige sfeer uit, alsof er nooit iets anders dan huiselijk geluk was geweest. De jongens kregen op die manier al een redelijk werkstuk bij elkaar en zochten er plaatjes bij. Zelf schreven ze een inleiding, die Zulifa keurde en aanvulde.

De hoofdvraag luidde: Zal de moslimvrouw van haar eigen omgeving kans krijgen tot emancipatie in het westen of niet?

Zulifa zelf gaf niet meteen het goede voorbeeld. Ze had tegelijk met de kinderen vakantie genomen en kookte iedere dag uitgebreid en bakte lekkere dingen in de keuken. Samen met de kinderen deed ze veel moeite om nieuwe recepten uit te proberen. Maar ze wisten allemaal dat dit allemaal lekker voor het vakantiegevoel was, dat het ook was om de angst te bezweren, en dat Zulifa op de bibliotheek een belangrijke baan had.

Zo bleven ze bezig, maar iedereen voelde de onderhuidse spanning. Ze maakten er af en toe nog een opmerking over, maar gaandeweg lieten ze dat, omdat Zulifa iedere keer zo schrok. Het leek net of ze iedere gedachte aan har broers en hun dreiging in een diep donker hoekje had gestopt. Ook Marieke werd er niet graag aan herinnerd, ze gilte niet meer elke nacht, maar ze wisten allemaal van elkaar dat ze er telkens aan dachten. Dit sterkte Mo in zijn overtuiging dat wat hij ging doen een heel goed idee was. Zo kon het immers niet doorgaan en van de politie hadden ze helemaal niets te verwachten, voordat het zover was dat ze voor de deur stonden. En dan was het waarschijnlijk al te laat.

Nee, er moest iets gebeuren!

Die eerste kerstdag waren ze al vroeg bij het station. Er zouden veel mensen reizen die dag en dan kon je er maar beter vroeg bij zijn, had vader gezegd. Dat hij bedoelde dat er 's morgens vroeg minder bandieten op pad waren, zei hij er niet bij, maar Mo had aan zijn blik gezien dat hij blij zou zijn als de jongens weer veilig thuis zouden zijn.

'Je belt, hè? Je belt als je er bent, ja?' Vader vroeg het zo dringend, dat Mo wel drie keer 'ja pap' zei.

In de trein praatten ze niet over wat ze van plan waren. Het was belangrijk om eerst naar het adres te gaan en pas daarna naar Rens' moeder. Verder hadden ze alles uit en te na afgesproken.

Bij de VVV kregen ze de juiste route naar de Van Swindenstraat 34d uitgelegd en al snel stonden ze in een smalle, hoge volksstraat waar overal schotels op de daken bevestigd waren. Er waren maar weinig mensen op straat. Het was koud, een gure wind waaide om de hoeken en veegde fritesbakjes en andere rommel van de ene kant naar de andere.

'Er staan hier niet eens bomen,' zei Rens.

'Nee,' zei Mo. 'Hier staan geen bomen.'

Bij nummer 34 bleven ze staan. Het moest helemaal boven zijn. Er stond geen bordje van de familie El Boukri op de deur. Hier had zijn moeder dus gewoond. Hier was ze als meisje heel vaak in en uit gegaan. Hij probeerde zich even voor te stellen hoe ze eruit gezien had toen. Maar Rens maande hem om op te schieten: 'Straks zien ze ons staan, man en doen ze de deur niet meer open.'

‘Ze herkennen me in ieder geval zo niet aan mijn haar,’ zei Mo, die een groene muts over zijn rode haar had getrokken.

‘Mijn moeder heeft hier gewoond, kun je je dat voorstellen?’

‘Waarom niet? Rens deed net of het heel gewoon was dat iemands moeder hier gewoond had. ‘Kom op man, bel aan en treuzel niet zo.’

Toen drukte Mo met zijn vinger op de bel. Ze wachtten een tijdje, er gebeurde niets. Toch klonk er rumoer van achter de deur. Maar het was niet zeker of dat van de familie die ze zochten afkomstig was.

Nadat Mo voor de derde keer gebeld had, ging de deur een stukje open en een man met een gehaakt mutsje op en een baard keek wantrouwig om het hoekje.

‘Wat moeten jullie hier?’ Hij vroeg het niet vriendelijk.

‘Wij zoeken Mohamed El Boukri,’ zei Mo vriendelijk en hij probeerde een beetje te glimlachen.

‘Die is er niet,’ zei de man en wilde de deur meteen weer voor hun neus dichtdoen.

‘Meneer, wij zijn serieus en we hebben een belangrijke boodschap voor Mohamed El Boukri, écht!’

De deur ging weer een stukje open en de man keek nog chagrijniger. ‘Wat voor een boodschap dan?’

‘Bent ú meneer Mohamed El Boukri dan?’ Mo vroeg het verrast. Zo verrast dat de man enigszins ontwapend werd.

‘Nee, eh ja, ik ben Mohamed El Boukri’s broer. Wat wil je jonge, het is koud en ik heb niet veel tijd.’

‘Wij komen iets belangrijks doen en we willen wel eerst binnenkomen daarvoor. Mogen we alstublieft binnenkomen, meneer El Boukri?’

Toen de man aarzelde, voegde Mo eraan toe: ‘Marokkaanse mensen zijn toch altijd heel gastvrij? Dat zegt iedereen altijd, toch?’

De deur ging iets verder open, ze mochten in het portaal. Daar waaide die kille wind niet zo en de jongens kwamen rillend binnen.

‘Zo, hier is het beter,’ zei Mo. ‘U woont boven?’

Hij maakte aanstalten om de trap op te klimmen. Maar de man stond voor de trap en ging niet opzij.

‘Ja, wat willen jullie nu eigenlijk? Ik heb hier geen tijd voor, jongens.’

‘Wij willen Mohamed El Bourki spreken en ik denk dat hij misschien best wel thuis is. Mogen we alstublieft naar hem toe? Het is heel erg belangrijk!’

Rens had al die tijd alleen gekeken en nu bemoeide hij zich er ook mee: ‘Ja, meneer, het is echt heel erg belangrijk, u zult er spijt van hebben als u ons niet bij hem laat.’

‘Nou, oké, maar ik moet hem eerst waarschuwen. Wacht hier.’

Snel rende hij met zijn sloffen aan de trap op. Zijn zwarte trainingsbroek flodderde om zijn magere benen.

Het duurde een tijdje voordat hij weer naar beneden kwam. Maar toen wenkte hij halverwege de trap dat ze boven konden komen, drie trappen op.

Daar aangekomen moesten eerst de schoenen uit. Dat was bekend voor Mo en hij schopte zijn instappers, die hij speciaal voor de gelegenheid had aangetrokken uit. Bij Rens duurde het langer met zijn sportschoenen. De muts en jassen werden in de haast ook op de schoenen gegooid.

In een warme kamer met aan alle kanten banken met gebloemde kussens zat een oude vrouw. Ze was niet een vrouw die je snel wegstuurde, zag Mo meteen. Ze was groot en dik, maar bezat een waardigheid waar je langer naar wilde kijken. Haar gezicht was getatoeëerd met blauwe tekens. Dit was dus zijn oma. Zijn eigen oma, die hem nog nooit gezien had. Hij haar dus voor de eerste keer nu.

Met Rens achter zich voelde hij zich sterk. Hij wendde zich tot de vrouw, boog voor haar en zei: ‘Goede morgen, mevrouw.’

Ze maakte een verrast gebaar en antwoordde iets in een taal, waar Mo maar een heel klein beetje van verstond. Op goed geluk gaf hij het antwoord dat zijn moeder hem ooit had geleerd en dat hem nu ineens te binnen schoot. Het was iets wat je zei in eerbied tegenover een ouder iemand.

Ze lachte en boog. Meteen wendde ze zich tot iemand achter een gordijn en riep om thee. Dat woord kende Mo ook goed, zijn moeder riep het vaak naar zijn vader als die in de keuken was: cay!

De man die de deur opengedaan had, stond er bij alsof hij dit helemaal niet wilde allemaal, maar het was duidelijk dat hij tegenover de oude vrouw niets in te brengen had.

‘Ik wil graag Mohamed El Boukri spreken,’ zei Mo tegen de oude vrouw. ‘Kan dat?’

Onmiddellijk zette de vrouw een stem op die tot de kamer achter hen moest reiken. Het leek alsof ze gewend was over grote afstand te roepen. Mo zag haar in gedachten al roepen in een woensdijnachtige omgeving met grote afstanden.

Toen er een stem iets terug riep, lachte ze tevreden.

‘Komt,’ zei ze.

Na een paar minuten ging de deur open en daar was de man van de kerk. De man die Mo’s moeder over de stenen gesleept had en die haar mee had willen nemen, God weet waar.

Hij schrok duidelijk. Mo had zich daarop voorbereid en hij maakte er gebruik van.

‘Wij komen om u een voorstel te doen, meneer Mohamed El Boukri. Een belangrijk voorstel. Het heeft ook met uw moeder te maken, ze mag het ook horen. Wilt u het voor haar vertalen,’ alstublieft?’

Mo maakte een uitnodigend gebaar van vertalen van de man naar zijn moeder dat niet mis te verstaan was. De vrouw lachte uitnodigend naar de man.

Het was duidelijk dat de vrouw ook over haar oudste zoon goed gezag had, want hij vertaalde en de vrouw lachte en klopte uitnodigend op de bank naast haar.

Mo en Rens gingen zitten. Mo wist dat ze eerst thee moesten drinken en dan pas tot zaken konden komen. Dat vereiste de beleefdheid van de familie van zijn moeder. Zulke dingen had ze hem wel geleerd.

Maar op het moment dat de man tekenen van ongeduld begon te vertonen, toen Mo niet meteen doorging met zijn verhaal, maakte hij tekenen van thee drinken naar de man en zijn moeder toe. Rens snapte het meteen en deed net alsof hij erge dorst had.

De vrouw lachte nu luidkeels, riep iets in de richting van de keuken en beduidde haar zoon te gaan zitten. Hij ging op een paar meter afstand van de bank met gekruiste benen op de grond zitten.

Na een paar minuten kwam er een jonge vrouw met een hoofddoek tot aan haar wenkbrauwen aanzetten met een blad. Er stonden glaasjes, suiker, koekjes en een theepot op die stoomde.

De oude vrouw kwam overeind en het hele ritueel van schenken en overgieten, net zolang tot de muntthee goed genoeg was, vond plaats. Mo kende dat, hij had het zijn moeder zo vaak zien doen. Rens kende het nu ook. Ze lachten op hun allervriendelijkst tegen de oude vrouw en de man. Maar de laatste keek steeds chagrijniger. De andere man was op een laag bankje gaan zitten. Hij keek nog steeds nieuwsgierig naar de jongens. Zijn chagrijn leek verdwenen.

Toen de hete thee van het eerste glaasje gedronken was en de jongens twee koekjes hadden gegeten, kon er tot opening van zaken gekomen worden.

Mo, die zijn hart in zijn keel voelde kloppen, nam het woord en wendde zich zowel tot de vrouw als de oudste broer: 'Kijk, wij zijn gekomen om u een voorstel te doen. U (en hij wendde zich tot Mohamed en de andere broer) was vorige week op de tentoonstelling om mijn moeder mee te nemen. Dat is niet gelukt, maar mijn moeder is de hele tijd bang dat het de volgende keer wel zal lukken. Ik ben gekomen omdat ik u wil laten zien dat het een heel goed huwelijk is tussen mijn vader en mijn moeder. Maar dat kan alleen als u op mijn voorstel ingaat. Ik ben de oudste zoon en ik heet net als u Mohamed.'

Weer wachtte hij even om de man voor zijn moeder te laten vertalen.

Maar de man keek hem in opperste verbazing aan en vertaalde niet.

Rens en Mo maakten tegelijk het gebaar voor vertalen naar de moeder toe en die begon ongeduldig op de bank te kloppen. Toen vertelde de man haar wat er gezegd was.

'Omdat ik de oudste zoon ben, wil ik u, die mijn oom bent, vragen om mij als uw volle neef te beschouwen en mij dingen te leren die ik, als oudste zoon en neef van u, hoor te weten.'

Weer maakte Mo het vertaalgebaar. Hij probeerde zo langzaam en zo deftig mogelijk te praten. Wie weet kwam hij zo het beste over bij die boos kijkende man.

Toen het vertaald was, vervolgde hij: 'Ik wil een soort ruil met u maken die voor u ook goede gevolgen zal hebben en ook voor uw moeder...'

Hij wachtte even voor de vertaling en ging toen verder: 'Het gaat zo: u accepteert mijn vader en moeder, dat ze getrouwd zijn en dat het goed gaat. En ook dat ik van mijn vader en mijn moeder houd en dat ik die alle twee nodig heb om op te groeien. Ja? En dan geef ik u in ruil mijn medewerking gedurende mijn bezoeken aan u als respecterende neef en kleinzoon van uw moeder...' (hier maakte hij een uitnodigend gebaar naar de oude vrouw en hij lachte op zijn allerinnemendst naar haar).

Rens deed mee van zijn kant af. Hij volgde het toneelstuk met de haren op zijn armen en benen recht overeind, maar hij slaagde erin te blijven glimlachen.

Dit werd weer vertaald en de vrouw pakte de hand van Mo vast en legde die tegen haar wang. Ze pakte daarna zijn gezicht vast en keek hem langdurig aan. Die zwarte ogen, die als donkere lichtjes in zijn hele lijf leken te kijken en zijn gedachten leken te zien, brandden als het ware in hem. Een hele tijd keek ze.

Toen schreeuwde ze iets in haar taal wat leek op herkenning. Een heel blijde herkenning. De naam van zijn moeder kwam erin voor: Zulifa, Zulifa. Heel duidelijk. Toen ze na dat tijdje intens kijken ineens tranen in haar ogen kreeg, wist Mo zeker dat ze hem als haar kleinzoon herkend had en dat ze hem ook accepteerde.

Een heel vreemd duizelig gevoel overviel hem, een diepe zucht kwam uit zijn borstkas en nog een. Hij voelde zich ineens vreemd en tegelijk erg bekend daar in dat bovenhuis in Amsterdam. Heel even keek hij de strenge man schichtig aan, voordat hij zich tegen de oude vrouw naast zich aan liet vallen en huilde. Hij huilde zo hard dat hij zichzelf kon horen. Rens kwam naast hem op de bank zitten en legde zijn hand op zijn ene been. Maar zijn oma omarmde Mo zo totaal en zo stevig dat er nog maar weinig plek voor Rens overbleef.

Het duurde een tijdje voordat hij op kon houden. Al die tijd hadden de mannen zitten kijken. Versteend als het ware. De jongere vrouw was uit de keuken gekomen. Het was duidelijk dat ze niet in de kamer mocht zijn, maar ze stond zo dicht bij de keukendeur, dat ze direct weer naar binnen kon schieten.

Nu was de oude vrouw de baas. Ze gaf bevelen in haar eigen taal en de mannen kwamen uit hun verdoving en schoten weg. Even later kwamen ze weer terug met een doos vol kleren. Oma wilde dat Mo en Rens in de kleren van haar dorp werden gestoken. Dat gaf een plezier. Mo hikte nog even van het huilen, toen hij in een jelabia werd gehesen en daarna moest hij lachen. Samen met Rens, die er ook een aankreeg die veel te groot was, lachten ze. De oude vrouw hing slap op de bank tot ze buikpijn kreeg en haar omvangrijke buik met beide handen vasthield.

Toen wilde ze de beide jongens omarmen. Ze lieten het maar al te graag toe. Ook Rens. Hij besepte heel goed dat dit een historische dag was.

De mannen keken toe en konden hun plezier niet delen. Tot de oude vrouw het in de gaten kreeg en een kreet gaf, waarna de mannen hun kaakspieren enigszins in de lachstand bogen.

Na een tijdje herinnerde Mo zich ineens dat hij moest bellen.

‘Ik moet even bellen,’ neemt u mij niet kwalijk,’ zei hij tegen de oudste broer. ‘Naar iemand die hierheen gekomen was als het niet goed gegaan was, snapt u. Maar alles is nu goed, vooral met uw moeder. Dus ik bel maar even.’

Hij pakte zijn mobiel en drukte het nummer van de politie in.

‘Ja?’ Een en al aandacht was de man aan de andere kant.

‘Het is helemaal oké, ik heb nu een oma en wat voor eentje!’

Hij lachte tegen de vrouw op de bank en hield met één hand zijn te lange jelabia op. Het moest een raar gezicht zijn. Toen de vrouw weer hard lachte, en het blijkbaar aan de andere kant te horen was, zei de man: ‘Nou, ik hoor dat het goed gaat, ze lachen, gefeliciteerd, jongen, fantastisch! Je hebt het hem geflikt, mijn complimenten. Kan ik er echt van op aan dat je geen hulp nodig hebt daar?’

‘Ja, echt, het gaat goed. Ik bel u om een uur of twee nog eens, is dat goed?’

‘Wie belde jij daar?’ Mohamed keek dreigend.

‘Ik belde met iemand die mij was komen helpen, als oma mij niet had geaccepteerd. Maar ze doet het wel, fijn hè?’

Mo zei expres óma, omdat hij haar eigenlijk veel belangrijker vond dan zijn oom en dat had hij maar te weten. Het was nog niet wederzijds bij de man met de strenge baard, dat was Mo wel duidelijk. Hoe moest dat nu als hij zo stuurs bleef kijken? Dan kon zijn moeder nog niet zeker zijn van haar leven.

Hij wendde zich tot zijn oma en beduidde dat hij iets wilde zeggen tegen haar. Meteen werd Mohamed erbij geroepen.

‘Oma, ik wil graag dat jullie allemaal mijn moeders huwelijk accepteren. Kan dat?’

Het was niet duidelijk of Mohamed het precies zo vertaalde, maar de vrouw keek haar zoon aan en vroeg iets. Mohamed keek weg en antwoordde iets wat leek op een afwijzing.

Nog een keer vroeg de vrouw iets, maar nu veel strenger.

Mo keek naar hun gezichten en het leek hem dat zijn oma haar zoon tot een acceptatie dwong. Het ging bepaald niet van harte. Hij gaf op boze toon antwoord en Mo zag dat oma bedrukt keek.

Toen ze weer iets vroeg en nu echt even heel boos werd, draaide Mohamed wat bij. Tenminste, zo leek het.

Door heel erg vragend te kijken naar zijn oma, beval die haar zoon om te vertalen. Maar dat was te veel gevraagd. Mohamed verliet de kamer. Hij was boos.

‘Je grootmoeder zegt dat ze wil dat hij je moeder vergeeft en dat je vader geaccepteerd wordt, nu jij hier bent gekomen. Ze vindt je heel leuk,’ zei opeens de vrouw die nog steeds tegen de keukendeur geleund stond. Ik ben ook blij dat je gekomen bent, want er zijn geen andere zusters en ik wil Zulifa graag eens zien. Ik ben getrouwd met...’

Een snauw van de jongere broer weerhield haar van verdere ontboezemingen. Toch ging ze niet terug naar de keuken. Ze bleef met de punt van haar hoofddoek voor haar mond staan luisteren.

Haar ogen stonden blij, zag Rens. Hij was ontdaan, maar toch wel blij met de hele situatie. Dat had Mo hem toch maar gelapt, ineens een oma erbij en wat voor eentje! Die baardmannen kropen voor haar. Wow, zo’n oma kon hij ook wel gebruiken, als was het dan een beetje moeilijk om met haar te praten. Daar had hij het zelfs voor over om zo voor aap te lopen in die jurk. Straks mocht die vast weer uit, voordat ze naar zijn moeder gingen.

Maar Mo had nog een verzoek.

‘Ik ga straks terug naar mijn ouders en dan wil ik hun graag vertellen van dit bezoek. Ze weten het niet, dat ik gegaan ben bedoel ik.’

De vrouw bij de deur vertaalde op een wenk van haar schoonmoeder nu wat Mo zei, want de andere broer zat nog steeds niet zo positief te kijken.

‘Kan ik een brief van u meenemen waaruit mijn moeder kan lezen dat u niet meer boos op haar bent en

dat de broers haar niets meer zullen doen?’

Het moest drie keer vertaald worden voordat oma begreep wat de bedoeling was. Toen bleek dat ze helemaal niets wist van de actie van haar zoons de vorige week. Ze werd woedend toen Mo, via de schoondochter uitlegde wat er gebeurd was. Mo hield het nog een beetje netjes, dat ze zijn moeder over de grond hadden gesleurd, liet hij maar even weg.

Maar oma begreep het nu helemaal, vooral toen ze haar tweede zoon om verdere uitleg vroeg. Dat gaf hij maar mondjesmaat. Daarom gaf ze een brul naar de andere kamer en Mohamed kwam al gauw binnen met het gezicht van een zondebok.

Hij kreeg een preek van zijn moeder die er niet om loog. Toen hij naar de andere kamer gestuurd werd en terug kwam met een kladblok, stuurde hij een blik naar Mo die niet écht vriendelijk was. Maar zijn moeder onderschepte die blik. Weer volgde er een preek.

‘U kunt mijn moeder ook opbellen, oma,’ zei Mo ineens en de vrouw bij de deur vertaalde het onmiddellijk.

Haar gezicht helderde meteen op en ze strekte haar hand al uit naar de telefoon die Mo uit zijn zak haalde. Mo drukte het nummer in, en wel zo dat de oudste en de jongere broer het niet zagen en daar was zijn moeder al.

‘Ik heb een verrassing voor je, mam, schrik niet, alles is goed en het gaat ook helemaal goed met ons van nu af. Hier is je moeder!’

Voordat zijn moeder kon antwoorden, gaf hij het ding aan zijn oma.

Die praatte in haar taal en weer kwamen de tranen. Mo kon de verbaasde en geschrokken uithalen van zijn moeder af en toe horen.

Weer moest hij huilen. Gelukkig had hij pas de vorige week zijn telefoon opgewaardeerd.

Met de brief in een grote bruine envelop, een brief voor zijn ouders met de handtekening van de beide broers eronder en de verzekering dat de derde broer het er absoluut mee eens zou zijn, gingen Mo en Rens tenslotte weg. De Marokkaanse kleren kregen ze in een pastic zak mee. Daar zat ook een pak dadels en noten in voor onderweg. Oma had hen persoonlijk tot de trap begeleid en laten beloven dat ze haar spoedig op zouden komen halen. Heel spoedig. Ze wilde haar dochter en kleindochter snel zien.

Het eerste stuk naar de tram renden ze. Heel hard. Van opluchting en blijdschap. Het kon hun niets schelen dat de familie voor het raam stond en keek.

Bij de hoek zwaaiden ze pas.

Bij Rens’ moeder vertelden ze het hele verhaal. Ze kon het haast niet geloven.

‘En dat durfden jullie zo maar? Wat een flinke zoon heb ik toch en wat een flinke vriend ben jij, zeg!’

Ze sloot Rens en Mo in haar armen en hoewel de jongens helemaal niet zo gek op knuffelen waren, lieten ze het die dag al voor de tweede keer toe.

Hoofdstuk 17

Thuis bij Mo hing de vlag uit. Dat was een raar gezicht met alle kerstversierselen in de straat. Maar Mo's vader had geen andere uiting van blijdschap geweten en was op zolder naar de vlag op zoek gegaan.

Mo en Rens zagen hem al van verre wapperen, toen ze lopend van het station naar huis gingen. Mo's telefoon was finaal leeg gebeld en Rens had de zijne ook al leeg laten praten door Mo's nieuwe oma. Zo kwam het dat ze het hele eind moesten lopen, want de bus reed op feestdagen maar heel weinig.

Marieke zag hen door het raam al aankomen en de hele familie stond met open armen bij de voordeur klaar om de helden op te vangen.

'O, ik ben zo blij, jongens, ik ben zo bij, zo blij. Ik heb later nog meer met mijn moeder gesproken, een hele tijd en ik ben zo blij!' Zulifa danste door de gang, nadat ze haar zoon en Rens omhelsd had.

'Ik heb ook de telefoonnummers van mijn twee getrouwde zussen gekregen en met hen heb ik ook al gepraat. Ze hebben zo naar me gezocht!'

'Jongens, bedankt, hartstikke bedankt! Dat jullie dat gedurfd hebben!' Mo's vader sloeg zijn armen om beide jongens heen. 'Het is me een pak van het hart, dat we nu niet meer bang hoeven te zijn. Jullie hebben geen idee!' Mo's vader drukte de jongens hard tegen zich aan.

'Maar wat heb je daar, jongen?'

'Hier staat het in, zwart op wit, dat we niet meer bang hoeven te zijn. Kijk maar,' zei Mo zich losmakend.

Hij haalde het papier uit de bruine envelop en vouwde het open. 'Kijk maar, hier staat het.'

In het Nederlands stond:

'Amsterdam, 25 december 2005

De familie El Boukri verklaart dat onze zuster Zulifa weer in de familie is opgenomen.

Er is niet langer sprake van een familie-uitstoting en Zulifa kan getrouwd blijven met haar echtgenoot.

Haar zoon Mohamed heeft de verplichting op zich genomen om twee keer per maand een bezoek af te leggen aan zijn familie in Amsterdam en ook om de gewoonten en taal van zijn oorspronkelijke stam te leren. Dit zal gebeuren onder leiding van Mohamed, Hasan en Barouk El Boukri. Dit zal zo vaak gebeuren tot de jonge Mohamed de taal en gewoonten van onze stam meester is.

Hij verplicht zich ook de regels van de Islam op serieuze wijze na te volgen.

Mohamed El Boukri'

Zulifa huilde nadat ze het gelezen had. Ze huilde een hele tijd in de armen van man en kinderen. Rens hield haar ook vast. Mo bedacht dat hij eigenlijk meer een broer geworden was, door alles wat er gebeurd was. Iedereen huilde op het laatst met Zulifa mee.

‘Jongen, wat ben ik blij, wat ben ik blij. Ze hebben me weer geaccepteerd! O jongens, ik kan het haast niet geloven!’

‘Ja, en je moeder kan haast niet wachten om je te zien. Ik denk dat ze je nu meteen al zou willen bezoeken. Misschien kunnen we haar morgen al ophalen of zo. Dat zou ze wel heel leuk vinden, denk ik.’ Mo keek opgetogen bij het idee zijn nieuwe oma hier in huis te zien.

‘Denk je dat echt? Ja?’ Zulifa begon bijna weer te huilen bij dat idee. Ze pakte de brief weer over van haar man en las hardop wat erin stond.

‘O, maar er staat ook iets in wat ik wel heel vreemd vind, hoor.’ Ze keek heel verbaasd naar Mo, ‘dat zag ik net niet.’

‘Wat dan?’

‘Er staat, dat jij de islam gaat navolgen. Heb jij dat tegen hen gezegd?’

‘Nee, ik weet van niks.’ Mo kon zich niets herinneren over beloftes over de godsdienst. Maar het leek hem wel echt iets voor die oom Mohamed om dat te eisen van hem.

‘Dus je hebt je opgeofferd voor ons,’ snikte zijn moeder weer. ‘Hoe kun je zo dapper zijn om dat te doen, jongen van me?’

‘Opgeofferd?’ Mo keek heel verbaasd.

‘Je hebt je opgeofferd door die lessen van je oom Mohamed te gaan volgen en door zo de islam aan te gaan hangen. Dat staat hier toch. Wil je dat écht?’

‘Hè, de islam? Wie zegt dat dan? Ik heb dat helemaal niet beloofd, alleen dat ik die lessen ga volgen.’

Mo trok het papier dat zijn vader nu stond te lezen, een beetje zijn kant op en las.

‘O, ja het staat er echt, maar dat heb ik helemaal niet beloofd. Dat heeft Mohamed er zelf bij geschreven. Ik wil helemaal geen moslim worden. Nog niet tenminste... Ik weet het helemaal nog niet.’

Mo trok zijn voorhoofd in verbaasde rimpels, maar toen lachte hij en zei: ‘Nou ja, mam, ik heb het niet ondertekend, we zullen wel zien. Misschien kan jouw broer ook nog wat van mij leren, denk je niet? Hij kleedt zich in ieder geval heel ouderwets, net alsof ze nog in die stam in Marokko wonen.’

‘Ja hoor jongen, toe maar, jij verandert die drie volwassen mannen wel even.’ Zulifa lachte door haar tranen heen.

‘Zeg Mo,’ zei zijn vader plagend, ‘je gaat er toch zeker niet naast je schoenen lopen van verwaandheid, hè, dat je helemaal in je eentje met Rens naar die gevaarlijke familie van je moeder toe bent gegaan?’

‘Ja,’ riep Rens, ‘dat doet hij nu al, hij is de geweldige grote familieversierder, dat denkt ie écht!’

Marieke trok plagend aan zijn rode haar en riep: ‘Ze zijn toch wel aardig tegen je geweest, hè grote broer? Ze hebben je toch niet aan je mooie haren getrokken?’

‘Nou, in het begin waren ze helemaal niet zo aardig, hè Rens, we moesten praten als wat om binnen te mogen komen. Maar die moeder van jou, onze oma dus, joh, dat is een kei van een vrouw. Heel groot en dik en met een gezicht dat alle etterbakken op school in de gordijnen zou jagen. Wow, wat een oma hebben wij Marieke!’

Zulifa lachte zo hard dat ze bijna tegen de klok in de gang viel. ‘Ja precies, dat is mijn moeder. Maar zo dik was ze vroeger alleen niet. Ja, dat is mijn moeder. Zelfs mijn broers zijn bang voor haar. En mijn vader ook, als hij iets deed wat zij niet graag had.’

‘Komt ze gauw, ja?’ Mariekes ogen gingen nog meer glanzen. ‘Wat denk je, mama?’

‘Ze komt morgen al, we gaan haar halen, morgenochtend gaan we vroeg weg met de auto van mijn collega’s Ruud en Geertje, die mogen we lenen. We moeten mijn moeder toch wel een beetje in stijl ophalen, vind je niet?’

‘Dus onze oma komt morgen al hier?’ Mo vroeg het met grote spanning.

‘Ja, ze wilde zo snel mogelijk bij ons komen, ze had al die jaren erop gewacht om mijn kinderen te zien en ze is apetrots op jou, Mo. Apetrots!’

‘Wist je moeder dan helemaal niet waar je was?’ Marieke kon het niet begrijpen. ‘Heeft ze je dan niet gezocht? Hoe kan dat nou?’

‘Ja, dat is moeilijk voor een vrouw die onze taal niet spreekt en die absoluut niet wist waar ze moest zoeken. Mijn broers hebben haar blijkbaar ook voor de gek gehouden, ze zeiden dat ik niets meer met haar te maken wilde hebben en ook niet met de rest van de familie. Dat was helemaal niet waar. Zij hebben mij bedreigd en me een vreselijk pak slaag gegeven, toen bleek dat ik niet wilde trouwen met de man die zij voor mij uitgezocht hadden, samen met zijn vader. Toen ben ik weggelopen.’

‘Ja, dat weet ik wel, maar waar was onze opa eigenlijk?’ Mariekes gezicht stond peinzend. ‘Mo heeft ook niets over een opa gezegd, alleen over je moeder en die broers.’

‘Mijn vader is dood, vertelde mijn moeder. Ja, hij is nu al zo’n tien jaar dood, hij kreeg een ongeluk op straat. Maar mijn moeder is er nog. Gelukkig, gelukkig leeft zij nog wel.’

‘Vond je jouw vader niet zo aardig?’ vroeg Marieke meteen.

‘Aardig is niet het goede woord. Hij was ook niet aardig, niemand vond dat, vaders zijn gewoon niet zo vaak aardig in Marokko, ze zijn heel streng. Mijn vader was heel erg streng, in alles, en hij vond dat meisjes stukken minder waard zijn dan jongens en dat ze in alles gehoorzaam moeten zijn. Dat was niet leuk, daarom kon ik niet zo dol zijn op mijn vader eigenlijk. Ik was altijd bang voor hem.’

‘Nou, dan is onze vader wel een stuk beter, hè pap?’ Marieke vloog haar vader om zijn hals. ‘Pap, jij bent veel liever, hoor! Maar pap, was je bang dat Mo zoiets zou doen?’

‘Nee, ik heb er geen moment aan gedacht, in de verste verte niet, dat onze Mo zoiets zou doen, jij

Zulifa?’ Paul keek nog steeds verbaasd.

‘Nee, natuurlijk niet. Maar ik ben zo heel erg blij Mo, dat je het wel gedaan had, al had ik het nooit goed gevonden als je het van te voren gezegd had. Ja, soms is het dus wel goed als kinderen iets doen zonder toestemming te vragen. Soms wel, ja. Bijvoorbeeld als je de man van je leven tegenkomt...’

Ze zei het langzaam, keek naar haar man en sloeg ook haar armen om hem heen. Marieke en Zulifa hielden allebei de man met verward blond haar, die supergelukkig keek vast en het was een mooi plaatje, vond Mo, die er samen met Rens naar keek.

‘En wij dan?’ riep hij, toen hij voelde dat zij er ook deel van uit moesten maken.

‘Jullie horen er ook bij,’ riep Zulifa schaterlachend. ‘kom op, we maken een rondedansje, en rondedansje met ons vijven! We zijn zo blij, zo blij, zo blij!’

De hele familie danste in de kleine hal rond op de maat van het liedje en Zulifa maakte een vreemd hoog geluid met haar tong. Het klonk hoog en jubelend, net alsof ze haar allerhoogste blijheid op die manier het beste uit kon drukken. Het was de eerste keer dat ze het in haar eigen huis deed. Precies het geluid dat oma ook gemaakt had. Mo en Rens herkenden het onmiddellijk.

Dat geluid maakte oma ook weer, toen ze haar verloren dochter op tweede kerstdag in haar armen kon sluiten. Ze jubelden samen op die vreemde hoge toon. Iedereen in de kamer keek ernaar en voelde hun opperste blijdschap. Vooral Mo, die zijn jellabias weer aan had getrokken. Thuis had hij zich belachelijk gevoeld in die jurk en hij was onderweg doodsbang geweest dat hij voor het een of ander de auto uit zou moeten. Maar hier, bij zijn drie ooms die eender gekleed waren, viel die schaamte weg.

Rens had gewoon zijn jeans aan want hij zei dat hij tenslotte geen greintje moslimbloed in zijn aderen had.

Daarna was het de beurt aan Mo's vader om gekeurd te worden. De grote, statige vrouw nam hem bij de schouders, ze bleken bijna even groot te zijn, en keek hem aan. Een hele tijd keek ze hem aan, lachte en weer maakte ze dat hoge, jubelende geluid.

Mo zag duidelijk dat ze zijn vader had goedgekeurd.

Hij werd rood, lachte verlegen en bood zijn schoonmoeder zijn beide handen met de palmen naar boven. Ze nam ze aan en drukte ze tegen haar gezicht.

Dat was een plechtig moment. Iedereen keek ernaar.

Toen er even een stilte ontstond, kuchte Mo nadrukkelijk. Hij wilde dat er aandacht was voor zijn drie ooms. Ze stonden daar maar op de achtergrond en glimlachten absoluut niet. Maar ze keken ook niet zo boos als gisteren.

Die drie broers van Zulifa, die zo kort geleden nog zulke vreselijke plannen hadden met hun zuster, ze stonden nu vreemd te kijken. Vooral wachtten ze op het moment dat hun zuster hen zou aankijken. En haar echtgenoot...

Zouden ze het beseffen, dacht Mo. Zouden ze nu denken aan wat ze zijn moeder aangedaan hebben? Aan al die jaren dat ze het zonder de familie had moeten stellen, al die jaren dat haar moeder niet wist waar ze was. Dat ze moest wennen aan een Nederlands leven zonder haar familie en al het bekende van thuis? Dat ze helemaal niet wist dat haar vader was doodgegaan?

De drie mannen keken somber. Het moest voor hen nog helemaal gebeuren.

Toen Zulifa zich, met haar man achter zich, naar haar broers keerde, gleed er een zware frons over haar zo-even nog zo blije gezicht. Ze zei iets in hun eigen taal, op een trotse manier, waarbij ze de broers een voor een nadrukkelijk aankeek. Zo leek ze op haar moeder, zag Mo. De broers leken even achteruit te deinzen, hoewel dat in werkelijkheid niet zo was.

Mo zag dat ze strak keken, alle drie, dat ze het blijkbaar erg moeilijk vonden om hun zus te begroeten. Een zus die ze kort geleden nog op een barbaarse manier over straat sleepten, met het idee dat haar slechte gedrag gewroken moest worden. Het was een waar wonder dat ze nu zo tegenover elkaar stonden. Dat het er nu naar uitzag dat ze, zo snel al, de vrede wilden tekenen.

Mo voelde zich trots dat hij dat voor elkaar gekregen had. Als hij gisteren niet was gegaan, met Rens samen... Als hij het niet had gedurfd...

Maar hij was wél gegaan.

Hij kneep Rens even hard in zijn arm en zei zachtjes: 'Wat ontzèttend goed dat je meegegaan bent gisteren, bedankt, man!'

Rens lachte een beetje zenuwachtig. Hij frummelde aan zijn trui en bleef dicht bij zijn vriend staan.

Toen keek Mo meteen weer naar zijn ooms, die nog steeds met de handen langs hun lijf tegenover hun verloren gewaande zuster stonden. Ze wisten zich geen andere houding te geven dan daar maar strak en stijf te staan. Iemand moest iets doen.

Toen was er weer die hoge jubel van zijn oma en de broers kwamen als bij toverslag uit hun starre posities. Ze staken alle drie tegelijk een hand naar voren en Zulifa nam die één voor één in haar beide handen. Ze keek die broer telkens strak aan en zei weer iets. In hun eigen taal opende ze zo de gesloten poorten, een voor een. De oom die Mo nog niet kende kwam als laatste aan de beurt. Tegen hem lachte Zulifa een heel klein beetje nadat hij haar iets gezegd had, zag Mo.

Tenslotte bood de oudste broer haar op vormelijke wijze een zitplaats aan op de bank naast de moeder, die al was gaan zitten. Iedereen keek hoe ze daar ging zitten, haar plaats als oudste dochter. Het was doodstil in de kamer. Het leek wel of niemand goed adem durfde te halen.

Hoe kan ik het hier wat leuker later worden, dacht Mo, die zijn vader stijfjes midden in de kamer zag staan. Zodat die mannen elkaar wat meer zien staan. Ook zodat het een beetje aardige ooms worden met wie ik wat kan.

Het was tot nu toe allemaal gelukt en het was wonder boven wonder allemaal ook nog gegaan zoals hij gehoopt had. Maar tot nu toe had hij alleen de zus van zijn vader met haar man als tante en oom gehad. Dat was altijd al erg weinig geweest. Een grotere en ook leuke familie leek hem wel wat. Het móest gewoon wel goed komen met die nieuwe ooms van hem.

Hij moest iets doen. Hij haalde tot twee maal toe diep adem en met een grote stap naar voren nam zelf het initiatief. Hij pakte zijn vader bij de hand en ging met hem voor de oudste oom staan.

'Kijk papa,' zei hij, 'dit is mijn oom Mohamed, hij heeft die brief geschreven gisteren.' Zijn vader stak geen hand uit, maar knikte vormelijk. Hij zei niets.

Een stap naar links. Mo zei weer: 'En dit is mijn oom Hasan.'

Weer een knik van zijn vader, weer een stap naar links en: 'Dit is mijn oom...?'

Hij keek vragend naar de derde broer, die hij nog niet gezien had. Het was een grote man met roodachtig haar dat onder zijn gehaakte mutsje vandaan kwam.

'Hé, ik heb ook rood haar, net als u!' riep Mo enthousiast uit toen hij het zag, 'heb ik dat soms van u geërfd?'

De man trok een mondhoek op. Hij wist niet zo goed hoe hij hierop moest reageren, aarzelde en gaf. toen eerst zijn zwager een hand en vervolgens zijn neef. Maar niet voordat hij zijn hand eerst met een gebaar dat iets moest uitdrukken tegen zijn borst had gedrukt.

Hij heeft er spijt van, dacht Mo meteen. En dat wil hij zo uitdrukken. Nou, prima.

‘Hij heet Barouk,’ zei oom Mohamed stroef, met een verwijtende blik naar zijn broer.

‘En ik heet Paul,’ zei Mo’s vader. Daarna ging hij uit zich zelf naast zijn vrouw zitten.

Marieke werd ook begroet, eerst door haar oma, die haar op de bank naar zich toe trok, en vervolgens door de ooms, ook op formele wijze. Daar moest ze voor gaan staan en ze was heel verlegen. Toch gaf ze alle drie haar ooms snel een hand op z’n Nederlands. Daarna plofte ze snel naast haar vader neer op de bank.

Maar haar oma wilde per se dat ze naast haar kwam zitten, klopte op de bank naast haar aan de andere kant. Toen Marieke na enig aarzelen daar ging zitten streek haar nieuwe oma haar door haar donkerblonde haren en drukte een kus op haar wang.

Mo zag dat Marieke het allemaal nog heel griezelig vond. Hij voelde wel dat het nog lang geen koek en ei was tussen de beide families. De theeceremonie, waarbij schoonzuster Fatima ook te voorschijn kwam, was nog wat strak, maar toen Mo de ooms vroeg of ze ook een computer hadden, kwam het eindelijk een beetje los. Want op een tafel tegen de muur, onder een grote gebloemde lap, stond een brandnieuwe computer. Samen met oom Hasan en Barouk zaten Rens en Mo al snel een spelletje te spelen. Toen kon er voor het eerst een lachje vanaf, bij allebei de ooms nog wel.

Op de bank kwam er ook een gesprek los, alleen konden vader en Marieke er niets van volgen.

Maar oom Mohamed bleef strak kijken. Alleen toen de eerste afspraak voor de les aan zijn neef werd gemaakt, kon er een heel klein glimlachje af.

De rit naar huis verliep goed, de schoonzuster, die Fatima bleek te heten, wilde ook dolgraag mee. Mo begreep het toen ze ongeveer op haar knieën voor haar man viel. Hasan had het hart niet om ‘nee’ te zeggen, toen hij zag hoe leuk zijn moeder en Marieke en ook Zulifa het allemaal vonden om mee te gaan met de nieuwe zuster en dochter. De ooms werden ook uitgenodigd, maar voor later. Eerst de vrouwen. En in de ruime Mercedes paste het allemaal net.

Hoofdstuk 18

Nourdin stond voor de deur van zijn tweede klant. Dat het de eerste keer zo vlot was gegaan, maakte hem nu minder nerveus. Het was een groot huis, niet ver van zijn eigen buurt. Voor hij aanbelde, deed hij een schietgebedje.

De deur ging op een kier open. Een kleine gedrongen man keek hem argwanend aan.

‘Ik heb geen Marokkaan besteld,’ zei hij meteen bozig.

‘Maakt dat wat uit dan?’ kon Nourdin niet nalaten een beetje agressief te vragen. Meteen hield hij zich in, hij kwam hier immers om geld te verdienen, er waren nu eenmaal mensen die racistisch waren.

‘Maar je ziet er wel redelijk uit, nou kom dan maar binnen.’ De man hield de deur iets wijder open en liep al voor hem uit de gang in. De opmerking van Nourdin was blijkbaar langs hem heen gegaan.

De prijs bleek geen bezwaar, maar toen ze met ieder een glas in de hand naar boven gingen, had Nourdin de verplichting minstens anderhalf uur te blijven voor dat geld.

Dat viel al tegen. Maar wat de man allemaal van hem eiste was nog moeilijker. Hij wilde een algehele massage op bed, waarbij Nourdin pijn in zijn rug kreeg van het gebukt staan. Allerlei negatieve opmerkingen van de man tijdens de massage vielen ook niet in goede aarde bij Nourdin en toen de man en striptease van hem wilde voordat het eigenlijke seksspel zou beginnen, was hij zo opgefokt dat hij zijn dans niet bezielde kon doen. Helemaal niet zelfs, het werd een stijf gedoe met afgemeten pasjes als een bruine beer aan een ketting. De man lachte schamper en er was nog geen enkel teken van opwindende te merken bij hem.

Nog een paar pogingen van de jongen om hem op te winden, mislukten hopeloos.

Toen reikte de man hem een zweepje aan. Nourdin deinsde ervoor terug.

‘O, je hebt dus nog maar heel weinig ervaring, dat je zo bang doet hiervoor. Ik vind het lekker als je me ermee slaat. Doe dat, nu meteen. Kom maar op.’

Hij ging op zijn buik op bed liggen en klopte uitnodigend met de achterkant van zijn handen op de matras.

Nourdin zag zijn naakte, witte achterkant, met de rode pukkels op zijn billen en aarzelde.

‘Kom op,’ zei de man, nu ongeduldiger.

Oké, als die vent echt geslagen wilde worden, zou hij hem raken ook. Eigenlijk was het prima om die vervelende, arrogante vent eens een pak slaag te kunnen geven. En hij wilde het nog zelf ook!

Hij klemde het zweepje, een dom ding met een rood kwastje eraan, in zijn rechterhad en sloeg. Eerst nog niet zo hard, toen harder en vervolgens, terwijl de man hem zelf aanmoedigde, hard. Echt hard. Het ding zwiepte, je kon het goed horen in de stille kamer. De rode striemen kwamen op zijn rug te staan, de pukkels bloedden en de man kreunde. Maar toen Nourdin even ophield door dat geluid, klopte hij meteen weer met zijn handen op de matras.

‘Doorgaan.’

Na nog een paar flinke tikken beduidde de man dat het genoeg was door zich om te keren en het laken over zich heen te trekken.

Het was klaar zo. Nourdin kon gaan. De man wees gebiedend naar de deur. Met zijn kleren en schoenen onder zijn arm kon Nourdin gaan, hij mocht zich niet in de slaapkamer aankleden. Op de gang kleepte hij zich aan en zo snel als hij kon zorgde hij dat hij weg kwam. Wat een afschuwelijke man. Nooit meer zou hij hier binnen gaan. Nooit meer! Bah! Hij liet de voordeur met een klap in het slot vallen.

Die rotschuld. O, hij zou zo blij zijn als hij die eindelijk aan zijn vader kon aflossen.

‘Hij wilde zelf dat ik hem sloeg! Is dat niet idioot? Ik moest hem slaan, echt hard met die zweep! Hij bloedde zelfs en de striemen stonden op zijn rug, dat doet toch erg zeer? Hoe kan dat nou?’

Noud slaagde er pas na een tijdje in om zijn vriend te kalmeren. Hij legde uit dat sommige mensen er een soort vreemde gewoonte op na hielden om te genieten van pijn. Dat ze alleen zo opgewonden konden worden en hun spanningen kwijt raken. En dat best veel mensen dat wilden.

‘Ja jongen, ik vind het zelf ook helemaal niks, maar als ze dat nou fijn vinden en er goed voor betalen. Wat dan nog? Jij hoeft het niet lekker te vinden, je wordt ervoor betaald. Denk maar aan je schuld en aan je vader. Die schuld wordt iedere keer weer wat kleiner, daar moet je aan denken. Als die weg is, afbetaald, hoef je dit nooit meer te doen. Nooit meer.’ Hij sloeg zijn armen om Nourdin heen ‘Het is helaas de enige manier die ik kan bedenken, jongen. Als je iets weet wat beter en sneller betaalt, mag je het zeggen.’

Die nacht droomde Nourdin van een vrouw die hem sloeg, terwijl hij vastgebonden was aan een paal. Met een grote zweep sloeg ze hem dwars door zijn kleren heen. Ze had een islamitisch gewaad aan, compleet met niqaab. Het deed vreselijk veel pijn, de zweep drong op meerdere plaatsen dwars door zijn kleren en zelfs door zijn huid.

‘Voor alle vrouwendiscriminatie, ik sla jou om je rottige houding tegen meisjes en vrouwen, lekker hard, ja lekker hard,’ krijste ze keihard bij elke slag met het zwiepende ding.

Steeds harder sloeg ze hem en steeds maar ging ze door, terwijl ze alles wat hij riep niet scheen te horen. Toen hij wakker werd, zweette hij over zijn hele lichaam. Mohamed was wakker geworden van zijn geroep en zijn gescheld bracht hem weer terug in de wereld van zijn eigen bed. Zich ellendig voelend draaide hij zich naar de muur. Kon hij maar, zonder dat het thuis opviel, elke nacht bij zijn vriend slapen. Veilig en warm in diens armen.

Maar als zijn vader er achter kwam dat hij een homo was, zou hij hem de deur uit schoppen. Dat was wel zeker en dat wilde hij echt niet. Nee, dat mocht niet gebeuren!

Toen hij de dag erop aan zijn werk voor school zat, boven op zijn kamer, moest hij nog telkens aan de droom denken. Het was zo levensecht geweest, de vrouw was in het zwart, een bourka, zodat hij niet kon zien wie ze was. Zo’n bourka had Nourdin altijd al een rotidee gevonden. Het was gevaarlijk op straat want je zag haast niets en het zag er naar uit. Gelukkig had zijn moeder nooit zoiets aangehad en kon zijn zusters gewoon, zonder hoofddoek, naar school gaan. Wat was nou toch de betekenis van die droom?

De Engelse woordjes wilden er maar niet in. Toch moest het. Om zijn cijfers op te halen was hij op aanraden van Noud de woordjes en de regels van de laatste tien hoofdstukken gaan herhalen. Zo ook met Duits, hoewel hij een geweldige hekel aan die taal had.

Maar zijn vriend had hem ervan weten te overtuigen dat een diepe onvoldoende op zijn overgangsrapport hem de overgang kon kosten en dat was iets waar hij erg bang voor was. Want als hij weer zou blijven zitten, moest hij van school af. Zonder diploma kon hij niet verder leren voor een vak en er waren al genoeg van die straatslenteraars. Noud had gelijk.

Maar waarvoor hij dan wilde leren, welke vakopleiding hij dan zou gaan doen, dat wist hij nog bij lange na niet. Noud had het voorzichtig over onderwijzen gehad. Met kinderen werken, ervoor zorgen dat de Marokkaanse en Turkse kinderen in Nederland niet langs de straat slieden, er zin in kregen om te leren en dingen te snappen.

‘Als ik nog een keer overnieuw kon beginnen, zou ik zeker dát doen, jongen.’

Noud had het al een aantal keren gezegd en Nourdin begon er steeds vaker over te denken. Onderwijzer op een lagere school en dan lekker voetballen met die gasten tussen de middag.

Maar dat was weer drie of vier jaar na de Havo waarop hij nog minstens twee jaar moest uitdienen, dat was lang en dan zou hij al die tijd niet veel kunnen verdienen. Wat zou zijn vader ervan vinden? Hij sprak hem de laatste tijd amper. Hij moest toch eens praten.

Toen hij een paar uur later naar Noud liep, kwam hij Mo op straat tegen. Hij liep met dat hondje van hen. Leuk hondje trouwens. Hij groette Mo en bleef staan om een praatje te maken.

Mo keek verbaasd.

‘Hoe gaat het, heb je toch nog een leuke Kerst gehad?’ Nourdin vroeg het echt vriendelijk. Hij had zijn klasgenoot al minstens een week niet gezien, maar wat er in de kerk in Amsterdam gebeurd was stond hem nog haarscherp voor ogen.

‘Ja, zeker wel, een heel leuke Kerst.’

Beide jongens stonden wat onwennig tegenover elkaar in de stille straat.

‘Jij was dus ook in die kerk,’ zei Mo, ‘vond jouw familie het ook mooi daar?’

‘Ja, ze vonden het mooi, maar jouw familie had het niet zo leuk, hè? Hoe is het eigenlijk afgelopen?’

‘Wil je het écht weten?’ Mo vroeg het wantrouwend.

Nourdin begreep dat best. Hij wist nog heel goed hoe hij Nourdin min of meer bedreigd had. Wat leek dat eigenlijk al lang geleden. Was hij dan zo veranderd? Door Noud?

‘Ja, dat wil ik echt graag weten, echt.’ Hij wachtte even en vervolgde op zachtere toon: ‘En ik, eh, wil eh, je best wel zeggen dat wat ik toen over je moeder zei, stom van me was.’ Hij draaide zijn gezicht naar opzij, maar keek meteen daarna Mo weer aan, toen hij zijn stevige greep op zijn arm voelde.

‘Meen je dat nou?’ Mo keek stomverbaasd.

‘Ja, dat meen ik heus wel. Je hoeft niet zo verbaasd te kijken, Marokkanen hebben ook gevoel, hoor.’

‘Kom op, Nourdin, ik vind het fijn dat je dat zei en ja, zeker ben ik verbaasd. Heel cool. We gaan een frietje eten, kom op, op mijn kosten,’

Mo liep al voor hem uit in de richting van een frietzaak. Nourdin aarzelde even, hij had afgesproken met Noud, maar die kon best even wachten. Dit was een kans die hij niet mocht laten liggen.

In de frietzaak zaten ze allebei met een bakje friet op een kruk.

‘Hoe komt het dat je er spijt van hebt?’ Mo vroeg het direct, zonder geklets eromheen.

Dat was Nourdin niet gewend. Hij keek weg en zei met een blik op de mensen voor het raam: ‘Nou, het leek me heel vervelend wat er met je moeder gebeurde daar. Daar wil ik niets mee te maken hebben.’

‘Hoe zou jij er dan iets mee te maken kunnen hebben?’

‘Nou, gewoon, ik wist toch dat je moeder met een Nederlander ge... eh getrouwd is. Nou dan.’

‘Moet dat dan altijd gelazer geven met wraak en zo?’

‘Nee, niet altijd, maar het is wel tegen de regels.’

‘Wat voor regels dan?’

‘Nou regels van de islam en zo. Dat weet je best. Jij bent toch ook, eh... jij bent toch ook half eh...’

‘Ja, ik ben ook half Marokkaans, maar dat deel zal ik niet gauw noemen. Niet omdat ik me ervoor schaam, maar we wonen nu in Nederland en ik ben daar nog nooit geweest, in Marokko. En wie weet ga ik er ook nooit naar toe. En jij bent ook een Nederlander want je woont hier en je gaat vast nooit meer daar wonen. Of wel soms?’

‘Nee, ik denk van niet, maar het is wel mijn vaderland.’ Nourdin zei het wat aarzelend.

‘En wat is Nederland dan van je?’

‘Nederland is eh, ja wat is Nederland eigenlijk van mij. Ik weet het niet.’ Met een verbaasde blik in zijn ogen keek Nourdin Mo aan. ‘Ik heb daar eigenlijk nooit over nagedacht.’

‘Misschien wordt het onderhand tijd dat je dat eens doet, dat je over zulke dingen eens praat met je vrienden Rachid, Fouad en de rest. Wie weet voelen jullie je dan een beetje meer betrokken bij ons land, we wonen er ten slotte allemaal samen in en die verdeling in wel en niet Marokkaans is vervelend, stomvervelend, vind je niet?’

‘Ja, het is niet leuk. Maar het is meer een verdeling in wel en niet-moslim, denk ik Ben jij eigenlijk een moslim?’

‘Wat is dat eigenlijk, een moslim? Is dat iemand die vijf keer per dag bidt en tegelijk niet-moslams discrimineert?’

Mo keek naar zijn friet, hij durfde Nourdin niet goed aan te kijken bij die vraag.

‘Tja, dat is een rotvraag, als je het zó ziet. Het zegt veel over hoe Nederlanders ons zien.’

‘Ons, mij dus ook? Hoor ik er nou ineens bij dan?’

‘Ik bedoel ons Marokkanen.’

‘De ene keer bedoel je ons Marokkanen en de andere keer bedoel je ons moslims en daar hoor ik dus niet bij, want ik ben geen moslim en bid ook niet vijf keer per dag. Jij wel trouwens?’

‘Nee, ik ook niet. Dat kan toch niet op school, dat weet je best.’

‘En nu in de vakantie, bid je dan wel vijf keer per dag?’

‘Wat een rotvragen stel jij, man, hou eens op. Dit is geen politieverhoor.’

‘Oké, ik wil best wat anders, maar dan moet ik je wel eerst zeggen dat ik het cool vind dat we sámen hier zitten. Kunnen we afspreken dat we dat weer doen als er weer een misverstand tussen ons is. Ja?’

‘Hoezo misverstand?’

‘Nou, dat van mijn moeder.’

‘O, was dat een misverstand.’

‘Ja, dat was een misverstand en nu gaat alles goed met mijn moeder, het is maar dat je het weet en het conflict is ook opgelost. Ik wil het je wel vertellen, maar je moet me eerst zweren dat je het niet verder vertelt.’

‘Ik zweer het, ik zal het niet verder vertellen.’

‘Op de Koran.’

‘Oké op de Koran.’ Nourdin stak zijn twee vingers omhoog. Mo zag dat er mayonaise aan zat.

‘Eerst je vingers aflikken, zo maak je het heilige boek vet.’

Nourdin barstte in lachen uit toen hij naar zijn opgestoken vingers keek, en verslikt zich bijna in een frietje. Hij hoestte tot de tranen in zijn ogen kwamen.

‘Je ziet het: Allah straft onmiddellijk!’ Mo keek streng, maar toen moest hij ook lachen.

‘Oké,’ zei hij, ‘ik zal het je vertellen. Het is een heel verhaal hoor, maar Rachid met zijn bende krijgt het dus niet te horen, dat hebben we goed afgesproken, ja?’

Nourdin knikte. Hij gooide een frietje op voor Fitna.

Mo vertelde het verhaal. Hij was er eigenlijk best trots op en wilde het graag vertellen tegen iemand die het zich echt voor kon stellen. Hij zag het gezicht tegenover zich eerst ongelovig kijken. Toen hij over zijn oma vertelde, gingen de wenkbrauwen helemaal omhoog. Ten slotte lachte hij en keek bewonderend naar Mo.

‘Ja,’ besloot Mo, ‘nu zit ik er wel aan vast met die moslimlessen van mijn ooms. Daar kan ik natuurlijk niet onderuit en ze zijn vast heel streng in de leer, ze hebben van die baarden en mutsjes op, weet je wel.’

‘O, ik heb een tijdje bij een islamitische slager gewerkt, die zag er ook zo uit. Nou, toen hij wilde dat ik ook die pamfletten daarover ging rondbrengen, heb ik gepast. Wat daar opstond, nou, dat wil je niet weten. Dáár begin ik niet aan.’

‘Dus jij vindt dat die extremistische lui niet goed denken?’

‘Het is nooit goed als het extreem is, denk je niet?’

Mo knikte, hij zei bedachtzaam: ‘Nee, dat denk ik ook, overdrijven is nooit goed. Allah is gewoon dezelfde als God. Maar het moet wel een beetje over verdraagzaamheid gaan en zoals mijn oom mijn moeder probeerden weg te slepen, dat was wel even wat anders. Daarom vertrouw ik ze zeker nog niet. Maar mijn oma is leuk, een dijk van een wijf, wow wat een mens! Ik ben heel blij met haar en volgens mij weet ze helemaal niet precies wat die zoons van haar allemaal uitgehaald hebben met mijn moeder.’

‘Nou, dan heb je meteen een sterke troef in handen om ze een beetje leuk te houden.’ Nourdin lachte. Hij gooide zijn lege bakje in de afvalbak, liet zich van de kruk afglijden en zei een beetje achteloos: ‘Ik vind het wel leuk om met je te praten, maar ik heb een afspraak en ik ben al een beetje laat. Zie ik je nog een keer?’

Mo lachte en zei meteen: ‘Als het aan mij ligt wel, weer zonder je vaste club erbij?’

‘Man, ik ben helemaal niet meer zo dik met die jongens. Volgende week zelfde tijd hier? Neem je dan dat hondje weer mee? Leuk beest trouwens, hoe heet ie?’

‘Zij heet Fitna.’

Mo wachtte op een reactie, maar het woord zei Nourdin niets. Hij aaide Fitna even en ging er toen snel vandoor. Bij de deur keek hij nog even om en grijnsde. Hij meende het echt dat hij nog even zijn hand opstak.

Noud vond het beter als hij het na de kerstvakantie wat rustiger aan deed met de herenliefde. In de kerstvakantie had Nourdin nog twee contacten gehad, die allebei even naar waren. De ‘heren’ waren helemaal niet aardig en vonden 100 euro veel geld, waarvoor ze van alles extra gewild hadden. Met de laatste had hij bijna ruzie gekregen toen Nourdin niet wilde zoenen. Hij kon het zich gewoon niet voorstellen dat hij een andere man op de mond zou zoenen. Het moest Nouds lieve gezicht zijn als er gezoend werd en niet een of andere zogenaamde heer.

Hij vond de herenliefde steeds moeilijker.

Toen hij het nog één keertje deed, de dag na het begin van het nieuwe jaar op school, trof hij een wat aardiger man. Een al bejaarde heer was het, die het gezellig vond om door een mooie jongen verwend te worden. Hij had geld genoeg om Nourdin op het laatst nog een fooi te geven als hij zijn pijnlijke voeten nog even goed met warme olie in wilde masseren. In een pannetje op het fornuis maakte Nourdin de olie warm en hij begon er warempel bij te zingen.

‘U bent veel aardiger tegen mij dan andere heren,’ zei hij toen de man vroeg waarom hij zong.

‘O, waarom doen die anderen dan zo naar tegen jou, je bent toch een aardige en mooie jongen met dat leuke borsthaar van je?’

‘Tja, dat zou u hun moeten vragen. Ze zien mij als een soort seksmachine, die je aan of uit zet, denk ik.’ Nourdin begon flink te wrijven met de olie en keek naar de blauwgeaderde voeten.

‘Nou, zo zie ik jou helemaal niet. Doe je dit al lang?’

‘Nee, nog maar kort, ik moet een schuld afbetalen. Daarom doe ik het alleen maar.’

‘Och, jongen toch, ja lekker zo, daar op die plekken doet het echt pijn.’

Nourdin wreef zachtjes met zijn duimen.

‘Nou, ik wil wel een soort abonnement op jou. Kun je toch je geld verdienen in een aardiger soort sfeer.’ De oude man lachte en voegde eraan toe: ‘Maar dan moet je wel iedere keer aan het einde mijn arme oude voeten masseren. Je doet het goed.’

‘Nou, prima, daar heb ik helemaal geen bewaar tegen.’ Nourdin sloeg de kamerjas een beetje op, ‘ik wil uw hele benen wel meenemen, hoor. Ja?’

‘Nou, als je wilt.’

Ze kwamen overeen dat Nourdin voor de tijd van zes weken elke week een keer zou langskomen voor een paar uur. Hij zou dan honderdvijfentwintig euro verdienen. Op straat rekende Nourdin uit dat hij dan al flink over de twaalfhonderd euro zat. Eigenlijk al over dertienhonderd met het geld van de slager erbij. Nu lag daar alleen de vraag hoe het aan vader te verklaren dat hij zoveel verdiende.

Noud had gezegd dat hij loten moest kopen, dan kon hij zijn vader zo’n lot laten zien en dan zeggen dat het geld van zo’n lot kwam. Maar dan moest hij eerst een paar weken wachten tot hij echt tegen die dertienhonderd euro aanzat. Hij moest deze week maar eens een eigen girorekening gaan openen. Met dat geld blijven lopen was ook niet goed.

Alleen was het nog verre van drieduizend. Hoeveel van de zogenaamde heren moest hij nog verwennen? Weer vervloekte hij het moment dat hij het pakje had laten stelen. Die kerel zou vast voorgoed in de hel belanden! Dat kon niet anders!

Hoofdstuk 19

De dag dat ze hun werkstukken moesten inleveren had Mo 's morgens vroeg nog wat veranderd. Na een nachtelijk gesprek hadden Rens en hij bij hun conclusies gezet: 'De vrouwenemancipatie zal vast beter worden binnen de moslimgemeenschap want binnenshuis hebben de vrouwen al best veel te zeggen. Hoe meer de kinderen op school zien dat het beter is om gelijk te zijn, net als de Nederlandse kinderen, des te beter zal het gaan met de emancipatie.'

Ze hadden lang gedacht over die slotzin, Zulifa had hun allerlei ideeën aan de hand gedaan, maar ze wilden het zelf bedenken. Het was hun werkstuk, ook al had Mo's moeder het meeste denk- en zoekwerk verricht. Ze waren trots dat het maar liefst zeven pagina's telde, samen met de drie plaatjes.

Mo printte in alle vroegte de laatste bladzijde uit en riep: 'Tatareta! Daar is het dan: het meest fantastische werkstuk van Mo en Rens. Jongen, we halen hier een fantastisch cijfer voor.'

'Nou, dat mag ook best, ik sta er niet al te geweldig voor sinds die rottige toets over de Renaissance.' Rens trok een pijnlijk gezicht bij die herinnering, terwijl alle boeken voor die dag in zijn tas deed.

'Heb jij nog ergens een mooi mapje?' Mo zocht tussen de chaos op zijn werktafel.

'Ja, geef maar hier.' Rens haalde ergens een snelhechter vandaan en drukte de gaatjes al in het papier. Rens kon altijd meteen alles vinden op zijn kamer, dacht Mo jaloers.

'Kijk, ziet het er niet prachtig uit zo? Die voorplaat met die spotprent van al die baardmansen achter die spandoeken is super. Laat maar aan je moeder zien. Wow, wat hebben wij hier hard aan gewerkt, met ons drieën dan wel, hè?' Rens zei het op een toon alsof hij er zelf verbaasd over was.

'Ik ben benieuwd wat de anderen hebben,' zei Mo terwijl hij zijn trui over zijn hoofd trok.

'O ja,' zei Rens, 'mijn moeder heeft me geld gestuurd om jullie een keertje mee uit te nemen naar een restaurant. Ze wil zo wat terug doen en om eens te vieren dat ik hier mag wonen. Ze is daar echt heel blij mee.'

'O lekker, dan gaan we toch zeker wel naar de pizzeri, hè?' Mo likte zijn lippen al af.

'Nou, ik dacht meer aan het nieuwe Marokkaanse restaurant in de Rijnstraat. Ik zag het van de week ineens toen ik er langs fietste. Wat denk jij?'

'Nou, misschien wel leuk, hoewel Nourdin zegt dat Rachid daar tegenwoordig werkt. En eigenlijk gaat er bijna niets boven pizza, toch?'

De dag ervoor had Mo Nourdin weer ontmoet in de friettent. Precies op de afgesproken tijd was Nourdin aan komen lopen. Ze hadden een frietje gegeten en daarna een flink stuk gelopen. Fitna moest eens goed worden uitgelaten en Nourdin vond dat een prima idee.

'Ik zit veel te veel binnen tegenwoordig,' zei hij. 'Ik heb heel wat in te halen voor school, want ik heb besloten dat ik móet overgaan.'

‘Dus je hebt je leven gebeterd?’ Mo kon niet nalaten dat zo te zeggen.

‘Ja, het ging niet zo lekker in het begin, maar ik wil liever niet dezelfde kant opgaan als Rachid.’

‘Wat doet die dan tegenwoordig?’

Rachid werkt in dat nieuwe Marokkaanse restaurant, borden wassen en een beetje bedienen, nou dat wil ik niet. Ik wil meer!’

Mo keek even opzij om te zien wat Nourdin bedoelde. Hij zag dat zijn gezicht heel serieus stond. Gespannen zelfs.

In Nourdin kwam op dat moment het onmetelijke verlangen op om over Noud te praten. Nog nooit had hij er met iemand over kunnen praten. Het brandde op zijn ziel. Hij aarzelde nog even, maar toen hij Mo’s blik op zich voelde rusten, flapte hij eruit: ‘Degene met wie ik een relatie heb, zegt dat ik beter moet werken op school en ik heb ingezien dat die persoon best eh... gelijk heeft. Daarom werk ik nu beter en het bevalt me eigenlijk wel.’

‘Heeft ze dan gezegd dat je je leven verpest als je van school gestuurd wordt na twee keer zitten blijven?’ Mo was zoals gewoonlijk erg direct.

Nourdin zuchtte ervan. Hij hield een grof antwoord binnen, zuchtte diep en kuchte wat. Hij wilde echt wel op een betere manier omgaan met die knul, maar bah, dat soort vragen maakte hem woest. Hij pakte een stok en gooide die voor Fitna uit. Het beestje rende er blaffend achteraan. Wat hadden honden het toch heerlijk, vooral in Nederland: nooit problemen, nooit verantwoording afleggen en ook nooit moeilijke vragen. Wow!

Toen ze de stok voor zijn voeten legde, zei Nourdin: ‘Het is een hij.’

Angstig wachtte hij Mo’s reactie af.

‘O, nou, en hij zegt dus dat je harder moet werken en niet meer zoveel moet omgaan met die Rachid, Daoud en zo, ja?’

‘Ja,’ Nourdin keek verwonderd, ‘en hij helpt met school.’

‘Nou jongen, gefeliciteerd, bofkont. Ken ik hem soms?’

‘Nee, dat denk ik niet. Hij eh... hij is wel wat ouder.’

‘Nou én?’

Voor Nourdin waren die dingen blijkbaar heel gewoon. Nourdin kuchte nerveus, wat moest hij nou weer zeggen? Er waren te veel dingen die met Noud te maken hadden, die kon hij toch niet zo maar...

‘Maakt het veel uit om homofiel te zijn?’

Dat was Mo weer. Jemig, hij leek wel een leraar zo.

Nourdin voelde dat het zweet hem uitbrak. Dat wóórd, het leek in zijn mond te stuiten, het leek wel een woord voor een vreselijke ziekte! Hij slikte moeilijk en mompelde: ‘Ja, eh... eigenlijk wel. Het mag eh... het mag eigenlijk gewoon niet bij ons. Het is verboden. Maar het is, het is... eh, het is zo fijn en ik voel me... eh, het is gewoon... eh. Maar om eh, om alles stiekem te moeten doen... dat valt niet mee.’

‘Nee, dat kan ik me voorstellen.’

Mo keek Nourdin schattend aan. Hij trok zijn boven wenkbrauwen een diepe rimpel en vroeg: ‘Maar nou nog eens wat, wat wilde jij nou een tijdje geleden eigenlijk van mij? Je belde me op en sprak met me af op school, je bedreigde me zelfs met mijn moeder, je wilde per se iets van me. Maar wat dan?’

Nourdin balde zijn vuisten en keek ineens heel ongelukkig. Hij bukte zich om Fitna te aaien, kuchte een paar keer en zei toen heel zacht: ‘Ach, er was iets heel vervelends gebeurd waar ik hulp bij nodig had. Maar eh... dat is al voor een deel opgelost. Noud helpt me daar nu bij.’

‘Heet ie zo? Is het een Nederlander dan?’

‘Ja, het is een Nederlander en dat is maar beter ook. Als het een moslim was, kon hij me verraden.’

‘Nou zeg! Doe niet zo idioot, man!’

Mo keek hem verontwaardigd aan: ‘Verraden? Man, je hebt toch een relatie met hem? Gaat het om wat er in de Koran staat? Nee toch? Man, die regels zijn uit de zesde eeuw! Ik geloof er ook geen zak van dat jullie profeet zulke dingen verbod. Dat zou heel liefdeloos zijn en dat was hij helemaal niet, volgens mij en volgens mijn moeder ook niet!’

Nourdin gaf hem een stomp op zijn arm en siste: ‘Stil man, iedereen hoort je, houd je kop dicht, dat kun je niet maken om dat zomaar te zeggen!’

Maar Mo was niet te stuiten. Hij keek snel om zich heen, zag dat er misschien wel een paar mensen zouden kunnen verstaan waar ze het over hadden en siste toen een stuk zachter: ‘Die Hadith, die klets van die kerels van toen, dat heeft de profeet vast niet gezegd. Dat geloof ik nooit! Bah, wat een gelul, ze moesten maar eens goed gaan schiften en een groot deel van die Hadith schrappen. Dan zou het er een stuk gezelliger op worden voor moslims!!!’

Hij krabde zich hard tussen zijn rode haren van ergernis. ‘En voor Nederlanders ook trouwens, voor Europeanen zelfs.’

Mo wond zich echt op. Door het werkstuk was hij er een stuk meer over te weten gekomen en het lag hem allemaal zwaar op de ziel. Het was lekker om er eens lucht aan te geven tegenover een moslim. Hij was dan ook nog niet klaar. Op sissende toon ging hij nog verder, toen hij zag dat hij wel iets geraakt had bij Nourdin: ‘Het is toch te gek voor woorden dat al die regels zo strak worden moeten opgevolgd, dat ze op het Internet gaan vragen wat mensen normaal zelf uitzoeken. Over dingen als seks in relaties, of je wel condooms mag gebruiken of niet, de gekste dingen vragen ze die sites! Vooral over wat er nou wel en niet mag, net of de godsdienst bepaalt wat je met je vriendje doet. Dat maak je toch zeker zelf uit met je partner en eventueel met je ouders! Alleen maar omdat ze zo bang zijn voor de hel!’

Nourdin keek naar beneden en mompelde dat hij daar nooit op surfte.

‘Er zijn moslims, zelfs mensen die op de universiteit studeren, die schrijven dat we echt niet van de apen afstammen omdat het niet in de Koran staat. Dat het dan dus daarom niet waar is,’ ging Mo verder, ‘dat alles wat Darwin over de ontwikkeling van de aarde uitzocht dus onzin is. Nou ja!’

‘Ja, sommigen overdrijven wel erg, vind ik ook.’ Nourdin hield zich op de vlakke.

‘Snap jij dat een meisje op zo’n site voor moslims vraagt hoe het kan dat er een regel is dat moslimmeisjes altijd verantwoordelijk zijn voor het gedrag van alle mannen om hen heen. Serieus! Hoe ze zich dan toch moet gedragen in het gezelschap van mannen. Nou já!’

Nourdin had al een paar keer onrustig om zich heen gekeken. Bij die woorden van Mo stond hij bruusk op, betaalde en trok Mo hardhandig mee de straat op.

Buiten was het rustig, daar konden ze praten zonder dat het iets vervelends op zou leveren.

Nu pas antwoordde Nourdin: ‘Ja, daar heb ik ook over gehoord. Veel meisjes mogen bijna niets. Veel mensen denken echt zo. Ik snap het ook niet. Ik ben alleen maar blij dat ik geen meisje ben!’ Nourdin lachte op een vreemde manier. ‘Mijn zusjes mogen ook veel minder dan ik, die zouden nooit, zoals ik nu, ’s avonds zo maar de straat op mogen.’

‘Vind jij dat eerlijk dan?’

‘Nou eerlijk is niet het goede woord, zo denken mijn ouders nu eenmaal.’

‘Kom jij dan op voor je zusjes?’

‘Nou eh, soms.’

‘Dus jij bent ook een vaginabewaker.’

‘Een wat?’

‘Een vaginabewaker is een man of een jongen die vrouwen alleen maar als een vagina ziet die bewaakt moet worden. Dat schrijft een Nederlandse moslimschrijfster. Ze heet, geloof ik, Yasmine Atlas.’

‘O.’ Nourdin keek twijfelend.

‘En als ze te weten zouden komen dat jij een homorelatie hebt, wat dan?’

‘Dat mogen ze dus absoluut niet weten, jij bent de eerste aan wie ik het vertel.’

‘O.’

‘Je zegt het tegen niemand hoor, ik doe je wat!’

‘Nou bedreig je me alweer.’ Mo gaf Nourdin een stomp tegen zijn borst.

‘Nou snap dat dan! Ik wil je helemaal niets doen, maar dit is zó belangrijk voor me...’

‘Oké, oké, natuurlijk vertel ik het tegen niemand, mij kun je heus wel vertrouwen. Maar Rens is mijn beste vriend en die kletst nooit iets door, je kent hem. Ook niet tegen hem?’

‘Nee man, natuurlijk niet, mensen kletsen altijd!’

‘Rens niet, die zou nooit zomaar iets doorkletsen! Hij weet zelf veel te goed hoe rot dat voelt. Hij is mijn beste vriend!’

‘Hij woont bij jullie in huis, hè?’

‘Ja, zijn moeder is ziek en zijn vader pleite.’

‘Goh, rot voor hem.’

‘Hé, hier woon ik, je mag wel binnenkomen, hoor.’ Mo deed een stap de voortuin in en keek uitnodigend om. Hij verwachtte dat Mo hem zou volgen. Maar deze bleef aarzelend staan bij het hekje.

‘Volgende keer misschien. Maar bedankt. Hé, je zegt niets hè, tegen niemand hè?’

Hij wachtte even, maar toen Mo niets zei en aanbelde, riep Nourdin nog: ‘Nu ga ik met Noud nog aan het werk. Tot morgen.’

‘Waarom ben je nu niet met die jongen mee naar binnen gegaan? Gemiste kans, man! Hoe vaak ben je al bij Nederlanders binnen geweest?’

Noud keek op van de computer. ‘Nou?’

‘Alleen bij jou.’

‘Verder nooit? En hoe lang woon je al in dit land?’

‘Dat weet je best, ik vind het gewoon te spannend, man. Misschien doe ik wel iets stoms en dan sta ik daar voor gek voor de hele familie.’

‘Dat meen je toch niet hè?’

‘Ja, dat meen ik wel. Jij bent heel lief en jij vindt nooit iets gek, maar andere mensen wel en Nederlanders helemaal.’

‘Nou, dat is een vooroordeel als een koe, dat neem je terug. Neem het terug!’ Hij stond op en wierp zich op Nourdin. Begon hem te kietelen en riep weer dat Nourdin het vooroordeel terug moest nemen.

Later in bed, zei Nourdin: ‘Oké volgende keer ga ik mee naar binnen, jij je zin!’

Hoofdstuk 20

De eerste keer dat Mo naar de les in Amsterdam ging, wilde Zulifa mee.

‘Ik wil horen wat ze jou allemaal willen gaan leren. Je bent mijn zoon en ik heb er ook wat in te zeggen. Ik ken mijn broers een beetje, weet je. Ook al heb ik ze vijftien jaar niet gezien. Maar ze zijn wel veranderd en hoe ze nu over de islam denken wil ik ook goed horen. Ik wil niet dat ze proberen van jou een super heftige moslim te maken.’

Mo was blij dat ze meeging, hij maakte helemaal geen bezwaren en ze baktten samen een grote appeltaart om mee te nemen. Onder het bakken vertelde Zulifa van alles over haar jeugd. Hoe ze in de van Swindenstraat was aangekomen als 11-jarig meisje, vers uit Al Hoceima. Hoe ze alles zo vreemd had gevonden in Nederland, maar op school toch snel wende. Hoe ze bijna nooit iets mocht van haar drie broers, dat ze daar erg onder geleden had. Maar ze had zich altijd stiekem voorgenomen dat als ze eenmaal goed Nederlands sprak en een diploma had, ze zelf zou doen wat ze wilde.

‘Dat ik dat zeker wist, dat troostte me vroeger heel erg. En ik heb het gedaan ook, hoewel het helemaal niet gemakkelijk was. Mijn broers zouden me nóóit hebben laten trouwen met je vader. Ze zouden me liever vermoord hebben, denk ik. Kun je je dat voorstellen, zo’n lieverd als jouw vader? Zo’n schat wil toch iedere vrouw?’

Toen ze in de trein zaten vroeg Mo: ‘Is het iets van mannen onder elkaar, dit soort lessen of moet Marieke straks ook komen?’

‘Nou, eigenlijk wel, jongens krijgen in de moskee apart van de meisjes les en hun lessen zijn altijd veel belangrijker. Maar het is dan maar even anders deze keer, want ik blijf erbij zitten. Ik wil weten wat ze jou gaan leren En mijn moeder blijft er ook bij zitten, daar zal ik wel voor zorgen. O zo.’

Inderdaad begon Mohamed meteen bezwaren te maken tegen de aanwezigheid van zijn zuster. Het was volgens hem inderdaad een kwestie van mannen onder elkaar, maar zijn moeder en zuster tekenden zo’n luidkeels protest aan dat ze wel moesten zwichten.

De les vond plaats op de grond in de huiskamer, binnen het gehoor van moeder en dochter die samen op de bank zaten. Mo en Mohamed zaten op de grond aan het andere eind. Mohamed had een standaard waar de Koran op lag voor zich staan, hij zat met gekruiste benen op het tapijt. Hij wilde meteen beginnen en toen Mo eerst een vraag wilde stellen, deed Mohamed gewoon zijn ogen dicht.

Hij begon met een zangerig gebed, dat Mo telkens na moest zeggen. Maar Mo onderbrak hem de eerste regel al want hij wilde weten wát hij zong.

Zijn oom legde uit dat het een openingsgebed was, dat je kon zingen voordat je de heilige Koran ging lezen. Daarna deed hij weer zijn ogen dicht en zong de eerste regel. Mo probeerde het zo goed mogelijk na te doen. Maar omdat zijn oom niet duidelijk articuleerde en Mo door de baardgroei zijn lippen niet kon zien, zegde hij sommige dingen fout na.

Dat was moeilijk te verteren voor zijn oom. De zware zwarte wenkbrauwen begonnen zich al samen te trekken en toen Mo nog meer fouten maakte, werden ze een dikke, zwarte streep.

Zulifa en haar moeder praatten niet, ze zaten met gekruiste benen op de bank en haakten aan een kleed, ieder aan een stuk. Ze hielden hun mond dicht. De les ging verder met steeds meer kritiek van de kant van oom Mohamed. Mo deed bijna niets goed.

De vrouwen op de bank hoefden elkaar niet aan te kijken om te weten dat ze allebei niet tevreden waren over de pedagogische kwaliteiten van hun familielid, maar ze hielden hun mond dicht. Dit was een mannenkwestie.

Na een tijdje kwam de jongste broer erbij. Barouk El Boukri was in zijn vrije tijd voetbaltrainer van het islamitische team van hun wijk en hij zag meteen dat zijn oudste broer Mo een ongemakkelijk gevoel gaf.

‘Mag ik ook meedoen?’ Mohamed keek met zijn samengeknepen wenkbrauwen wrevelig op, maar de vrolijke lach op zijn broers gezicht maakte de boel wat losser. Vooral toen de beide vrouwen zich bij Fatima in de keuken voegden, werd het voor Mohamed ook wat makkelijker.

Mo leerde die ochtend een paar zinnen uit de Koran na te zeggen, maar zonder dat hij de woorden afzonderlijk leerde kennen. Hij vond dat raar, op school leerden ze eerst de woordjes en de grammaticaregels voordat ze aan de zinnen begonnen..

‘Jongen, op de hele wereld leren moslims de Koranteksten zonder dat ze Arabisch kennen, dat geeft niks.’ Oom Mohamed deed er heel luchtig over en oom Barouk knikte.

‘Maar hoe weten ze dan wat het betekent?’

‘Dat voel je gewoon, het zijn heilige teksten, onveranderlijke heilige teksten.’

Oom deed erg kortaf als Mo dingen uitgelegd wilde hebben. Het was duidelijk dat je alles zó aan moest nemen van hem. Kritische vragen werden helemaal niet gewaardeerd. Het leek Mo dat zijn oom sommige dingen zelf niet wist en dat niet wilde toegeven. Waarom moest je eerst een inleiding zingen als je gewoon met het eerste hoofdstuk wilde beginnen en waarom mocht je niet weten waarom dat het eerste hoofdstuk was, terwijl de andere hoofdstukken niet volgens het verloop van de profeet zijn leven waren. Het leek helemaal niet chronologisch geschreven te zijn.

‘Als goed moslim heb je géén kritiek op het heilige boek. Nooit!’ Oom siste het, met zijn tanden bijna op elkaar, alsof het een doodzonde was om zoiets zelfs maar te denken. ‘Ik ben je leraar en je hebt mij maar te volgen.’

Op de weg terug zeiden ze eerst allebei niet veel. Ze liepen samen door de straat waar Zulifa zo lang gewoond had en keken naar de vele zwartharige kinderen die er die zondagmiddag in de tweede van Swindenstraat buiten speelden. Bijna alleen jongens. Ze renden kris kras over de rijbaan en de auto’s reden daardoor meestal langzaam. Het zag er gevaarlijk uit.

‘Deed jij dat vroeger ook, mam, zo op straat rennen?’

‘Nee jongen, ik moest altijd binnen blijven. Mijn broers wel, die waren heel vaak op straat.’

‘Wat deed jij dan allemaal binnen?’

‘Huishoudelijk werk en werk voor school. Meisjes moeten veel doen in het huis. Er is altijd werk.’

Bij de halte van de metro stond een groep Japanners te wachten op de reisleader. Ze zagen er kouwelijk uit met hun jassen hoog dichtgeknoopt en hun wollen sjaals en mutsen tot over hun oren getrokken. Een groepje kinderen met keurige jassen en tassen kwam aanlopen en ze daalden de trappen af vlak voor Mo en zijn moeder.

‘Kijk, dat zijn de kinderen van het Joodse schoolje, die hebben in het museum daar zeker een excursie gehad.’ Mo zag dat zijn moeder het sfeertje goed kende.

Beneden was het warmer. Mo deed de bovenste knopen van zijn jas los en keek naar zijn moeder. Ze droeg dezelfde blauwe jas als toen in de tentoonstelling. Ze zag er mooi uit, zijn moeder. Hij was trots op haar. Voor haar moest hij die lessen echt volhouden. Anders ging het alsnog fout. De broers mochten niet opnieuw kwaad worden op haar. Twee keer per maand moest hij een hele zondag bij die nieuwe ooms gaan zitten en doen wat ze zeiden. Het was niet echt een fijn vooruitzicht. Oom Barouk ging nog wel, maar die oudste oom... Misschien kwam die derde oom, Hasan, er ook nog wel bij. Hij kon zich van de eerste keer niet zo goed herinneren of die ook al zo gauw boos was. Maar als zijn moeder eerst een paar keren mee zou gaan, werd het vast niet zo moeilijk...

Zijn moeder raadde zijn gedachten al. Ze zei: ‘Ik ga heus nog wel vaker mee, hoor. Je hoeft niet te denken dat ik je alleen die belofte laat inlossen, hoor jongen. En ik zal zorgen dat Mohamed je wat aardiger behandelt, je bent ten slotte geen onbenullig joch dat hij zo maar kan commanderen, toch?’

Ze lachte naar hem en streek hem over zijn arm.

‘Morgen gaan we gezellig met z’n allen naar het restaurant, weet je nog?’

Mo keek haar aan, ze probeerde hem af te leiden. Lief van haar. Hij lachte tegen haar en keek toen naar de anderen mensen die stonden te wachten.

Een eindje verderop op het perron stond een jonge man met een rugzak. Hij had een grote zwarte bril op en onder zijn jack kwam een grijze jellabia uit. Het was een raar gezicht hoe dat gewaad zo onder zijn sportjack uitkwam. Mo, die zijn eigen jellabia in zijn rugzak had zitten, zag dat de jongeman telkens om zich heen keek en de riempjes van zijn rugzak een eindje omhoog sjoerde. Hij deed dat vreemd voorzichtig met die kennelijk zware tas. Net alsof er een porseleinen servies in zat. Aan de andere kant van het perron stond nog een man, ook met een zware rugzak. Ook hij had een grijze jellabia aan, onder een kort grijs jasje. Hij deed Mo vaag denken aan iemand die hij wel eens gezien had in zijn stad. Toen hij een tijdje naar de ene man keek, viel het Mo op dat het leek of ze expres niet naar elkaar keken, alleen af en toe loerden of de ander er nog wel stond.

Het duurde lang voor de metro kwam. Er kwamen net vóóordat hij aan kwam zoeven ineens heel veel mensen het perron oprennen, de Japanners die eindelijk hun reisleader weer bij zich hadden en nog meer mensen die nog net in de metrotrein wilden stappen.

Het museum ging blijkbaar rond deze tijd dicht.

Mo’s moeder stond al tussen de deuren, toen er iets gebeurde in Mo’s hoofd. Ineens wist hij zeker dat ze niet met deze metrotrein mee moesten gaan. Niet meegaan. Eruit moest ze. Ze moest eruit, zijn moeder, voordat de deuren dicht gingen.

Op het laatste moment, net voor het signaal klonk, trok Mo zijn moeder met een flinke ruk weer op het perron.

‘Nee nee, mam, we moeten niet mee, nee, we moeten wachten. We moeten eruit, kom mee mam, kom!’

De deuren gingen dicht. De trein bewoog zich langzaam langs de rand van het perron. Steeds sneller.

Zulifa trok zich nijdig los en riep: ‘Wat is dat nou, Mo? We konden de trein van een voor half zeven halen, nou niet meer. Waarom doe je dat nou, eigenwijs! Je vader en Marieke wachten op ons om...’

Ze was nog niet uitgesproken of een geweldige dreun deed het hele station daveren.

Tot ver in de omtrek was de ontploffing te horen en vele ruiten gingen aan diggelen. Gevels scheurden. De hele avond was het een af- en aanrijden van politieauto’s, ambulances, brandweerwagens en verslaggevers. Talloze mensen verdrongen zich voor de inderhaast opgeworpen afscheidingen. Alleen hulpverleners mochten erbij.

Het station bleek sterk gebouwd, lang niet alles was ingestort en er waren overlevenden, maar er waren ook vele doden te betreuren. Op het nieuws van acht uur van die avond werd het getal van achtentwintig doden genoemd. Maar de nieuwslezeres zei dat het er meer konden worden door het aantal gewonden dat nog uit de puin hoop te voorschijn werd gehaald.

Het was al laat toen Paul met een ontsteld gezicht het ziekenhuis binnenkwam. De nachtzuster bracht hem naar de kamer waar Zulifa en Mo lagen. Ze sliepen allebei, maar de zuster maakte hen voorzichtig wakker. Het enorme verband dat ze allebei om hun hoofd hadden zag er ernstiger uit dan het was. Grote stukken kalk en beton waren op het perron naar beneden gekomen ook al waren er maar een paar geweest die doel getroffen hadden k

Lag daar met een flinke hersenschudding. Er waren ook wonden in haar gezicht en op schouders die gehecht waren. Mo been lag onder een grote kooi, hij zag er woest uit met het grote verband om zijn hoofd. De sneden op zijn hoofd en armen bloedden nog een beetje, de kleine rode vlekjes op het verband maakten dat het erger leek dan het was. Zijn rode krullen staken er onder uit. Beiden sliepen ze diep in hun witte bedden want het slaapmiddel werkte lekker.

Door al dat verband schrok Paul erg. Hij snakke naar adem en moest de rand van het hoofdeinde vasthouden om niet te vallen. Maar gelukkig was er direct een verpleegkundige bij hem om uit te leggen dat het allemaal best meeviel. ‘Och meneertje, het had zo veel erger kunnen zijn,’ zei ze opgewekt, terwijl ze Mo voorzichtig wakker schudde.

Dat lukte na twee keer al en toen Mo zijn ogen opendeed, was het eerste wat hij zei: ‘O, pap, je bent er! Fijn! We leven nog allebei. Goed hè?’

Zijn vader trok hem voorzichtig een klein beetje overeind om hem in zijn armen te kunnen sluiten. ‘O jongen wat ben ik blij dat jullie nog... O, wat ben ik geschrokken, stel je toch voor dat...’

In het bed ernaast duurde het lang voordat Zulifa in de gaten kreeg wie er naast haar stond. Ze lachte bleekjes toen ze begreep dat het haar man was en deed haar ogen meteen weer dicht.

‘Ze kan niet tegen het licht hier en ze is een beetje in de war. Maar dat hoort bij die hersenschudding, heeft de dokter gezegd.’ Mo hing uit bed om goed naar zijn moeder te

kunnen kijken. De zuster deed de gordijnen rond de beide bedden dicht, zo hadden ze wat privacy.

‘U kunt niet lang blijven meneer, ze moeten rust hebben,’ zei ze nog terwijl ze de dekens rond de kooi op Mo’s bed recht trok en ze eromheen instopte.

‘Hé pap, ik heb haar uit de metro getrokken, ik wíst het ineens,’ zei Mo zachtjes. ‘Gek hè? Ik wist dat die knullen met die rugzakken iets idiotoots gingen doen. Goed hè? Anders waren we nu ook...’

Het woord ‘dood’ kwam nog niet over zijn lippen, hij lachte en huilde tegelijk. Zijn vader streek hem over zijn hoofd, zijn kin bibberde. ‘Goed zo jongen, ik zou niet weten wat ik moest beginnen als...’

‘Je mag best huilen hoor pap, wij hebben ook allebei al een hoop gehuild, het was zo afschuwelijk toen we tussen al dat puin bekneld zaten. Gelukkig kwam de brandweer snel en konden ze ons weghalen. Goed van die mannen, hè? Mama heeft ze al heel erg bedankt in de ziekenwagen, ze zei...’

Allebei keken ze naar het andere bed, maar Zulifa sliep alweer, ze snurkte zelfs een beetje. Haar gezicht was spierwit. De pillen die zij gekregen had waren vast sterker.

De zuster die bij het andere bed bezig was, maande hem tot zachtjes praten omdat er nog twee patiënten op het zaaltje lagen.

Fluisterend zei Mo nog: ‘Het waren twee jongens met jellabia’s aan, van die lange weet je wel. Ze deden al zo raar op het perron, ik dacht al... Zelfmoordenaars, snap jij dat nou, pap? Hoe kan je zoiets doen, snap jij dat nou?’

‘O nee, dat kan ik niet snappen, helemaal niet, dat is zoiets onbegrijpelijk...’ Zijn kin bibberde weer, nu erger en de tranen liepen ineens over zijn wangen toen hij met zijn ogen knipperde.

‘O jongen toch, ik ben zo blij, o ik ben zo blij. Dit is al de tweede keer dat je moeder aan iets heel ergs ontsnapt is...Hoe is het toch mogelijk?’ Mo veegde met een punt van zijn laken over zijn vaders gezicht.

De zuster keek even om de hoek van het gordijn en hield haar vinger voor haar mond. Yoen ze wegging deed ze het grote licht op het zaaltje uit.

Samen zaten ze nog een tijdje, af en toe wat fluisterden ze wat met elkaar, tot Mo weer in slaap viel, met zijn vaders hand in de zijne.

Om elf uur kwam de nachtzuster. Ze keek naar de slapende mensen en fluisterde: ‘U kunt beter morgen terugkomen meneer, ze moeten allemaal veel rust hebben hier,’ zei ze. Paul sloop weg, nadat hij beide patiënten heel voorzichtig op het voorhoofd gekust had.

Nourdin dook in elkaar toen hij het nieuws de volgende dag in de klas hoorde. Hij zag meteen het gezicht van Noud voor zich, die zei dat de fundamentalisten hun land nog eens in de vernieling zouden storten. ‘Net als in Amerika, Madrid en Londen, om nog niet te spreken over wat er allemaal voor afschuwelijks in Irak gebeurt met die krankzinnige acties. Ze weten gewoon niet meer wat ze doen! Die lui denken alleen maar aan macht en helemaal niet aan hun medemens. Wij zijn ook hun medemensen!’

Nu gebeurde het dus ook echt in hun land. In Nederland! Toen Noud dat zei had Nourdin er niet zoveel aandacht aan geschonken, maar nu het een klasgenoot betrof, ging Nouds

woede ineens op hem over. Hij schokte overeind, voelde een rood waas voor zijn ogen komen. IJskoud kreeg hij het ineens.

In de klas was er een minuut volkomen stilte waarbij de leraar onbeweeglijk voor de klas stond. Achter hem zei Fouad daarna zachtjes tegen zijn buurman Daoud: ‘Die Hollanders zullen nog wel meer van dit soort avontuurtjes beleven. Moeten ze ons maar niet zo discrimineren.’

Nourdin hoorde het en draaide zich met een woedend gezicht om. ‘Stelletje lafaards! Idioten! Wat weten jullie van dit soort afschuwelijke dingen. Bah!’

Hij schrok er zelf van, maar de leraar geschiedenis die aandachtig naar hen had gekeken, begreep het meteen. Hij zei met zijn allerlaagste stem heel langzaam: ‘Ja, zulke afschuwelijke dingen zullen we inderdaad nog wel meer krijgen. Maar dat hóeft niet. Dat hoeft helemaal niet als jullie jongens (en hij knikte naar Daoud en Fouad) en als mensen als jullie ex-klasgenoot Rachid met de eigen mensen héél sterke acties gaan voeren tegen dat vreselijk laffe gedoe.’

Hij wachtte even om zijn woorden meer gewicht te geven.

‘Mo leeft nog, hij heeft geluk gehad, maar al die achtentwintig anderen niet. En ál die andere slachtoffers van dergelijke zelfmoordrampen ook niet. En wie weet wat er nog gebeuren gaat. Jullie weten hoe het er aan toegaat in Irak. Het is héél erg dat dit soort dingen in een beschaafde wereld als de onze plaats kunnen vinden. En dat in naam van God nota bene, het is diep en diep triest!’ Hij keek de leerlingen aan en zuchtte diep.

‘Kunnen wij ook iets doen?’ vroegen verscheidene leerlingen tegelijk.

‘Tja,’ zei de leraar bedachtzaam en hij krabde op zijn hoofd. ‘Natuurlijk kunnen we wel wat doen, maar het moet voornamelijk van de moslims zelf komen. Van de gematigde moslims vooral, de gewone. Veel van hen houden zich nu stil, ze denken dat als ze iets doen, de fundamentalisten hun uit het geloof zullen stoten. Maar dat kan helemaal niet, want in de Koran staat heel duidelijk en wel diverse keren dat geweld iets verwerpelijks is. We moeten met de normale moslims veel meer de discussie aangaan, acties voeren, echt iets gaan doen!’

Het was zo stil in de klas dat ze de klas ernaast konden horen hoe ze leerlingen de Duitse naamvallen opdreunen.

De man voor de klas ging verder: ‘We moeten een groot project hier op school opzetten om iedereen te laten weten dat het gewoon niet kán, al dat geweld. Wie weet kunnen we er wel iets aan bijdragen, aan de vrede tussen de godsdiensten, aan wereldvrede! Ik zal er vandaag nog met de directeur over praten!’

Toen begon iedereen ineens tegelijk te praten. Het leek wel of veel leerlingen al plannen hadden voor het project. De jongens achter Nourdin deden alleen niet mee, ze zaten bozig te kijken, zag Nourdin toen hij omkeek. ‘Nou, hebben jullie geen ideeën?’ vroeg hij, ‘het zou fantastisch zijn als jullie met die goede ideeën vooraan stonden, niet soms?’

Na een paar minuten maande de leraar tot stilte. ‘Ik stel voor dat jullie allemaal jullie ideeën voor zo’n project gaan opschrijven en bij mij inleveren. We móeten gewoon iets doen, vinden jullie niet? Al is het maar om Mo en zijn moeder te steunen.’

Hij keek naar de drie jongens en zei: ‘En mannen als jullie moeten voorop gaan in ons project, dan gaat het helemaal goed van start. Wat vinden jullie daarvan?’

Hij fronste nadrukkelijk naar de Marokkaanse jongens en zei met een zachtere stem: ‘Ik beschouw jullie als Nederlanders met een islamitische achtergrond. Maar als jullie het anders

zien, ligt daar misschien al een reden voor een boycot van mijn idee...' Hij wachtte even, maakte een tuitje van zijn lippen en voegde er toen aan toe: 'Nou, zeg eens wat als je durft?'

Nourdin wachtte even, draaide zich toen even om, maar zijn achterburen keken naar hun tafels en zeiden niets.

'Ik wil heel graag meedoen,' zei hij toen stoer, 'ik zie het ook als een grote dreiging en ik zal er vanavond over nadenken. Echt! Komen jullie vanavond bij mij thuis?' Hij keerde zich weer om en dreunde met zijn vuist op hun tafels.

Ze aarzelden zichtbaar maar bleven allebei naar de tafel voor zich kijken.

'Ik wil ook meedoen en ik ook,' meerdere leerlingen gingen staan en probeerden de aandacht van Nourdin te trekken.

'Dan lijkt het me beter dat we er gelijk mee beginnen,' zei de leraar en hij ging naar het bord. Daar schreef hij met grote letters PROJECT ANTI-TERRORISME.

'Nou? Doen jullie nu mee of niet? Het is in het belang van ons land?' vroeg hij zich omkerend naar Daoud en Fouad.

Die keken elkaar aan en knikten toen vaag.

'Ja? Echt?'

Nourdin keerde zich weer om en keek dreigend.

'Oké, oké, ik doe mee,' zei Daoud en Fouad knikte instemmend.

De leraar klapte in zijn handen en riep hard: 'Oké mensen, dan beginnen we hier. Hier en nu. Wie heeft er een idee? Kom maar op, jongens en meisjes, hier gáán we voor! Met ons allen!'

-0-0-0-0-0-0---0-0--0-00--0-00-0-00-

Puttaparthi - Ananda Pradesh - 4 augustus 2005

Geraadpleegde literatuur:

Serie 'Letter en geest' Trouw voorjaar 2005 met artikelen van o.a. Piet Winnubst/Boutros Abu-Haini

Interview Yasmine Allas Volkskrant 2/7/2005

De weg van de moslim

'De terroristenjaagster' - Rita Katz

'De wereld is een sinaasappel' - Maurits Berger 1999 Uitgeverij Pandora

Fatima Mernissi 'Achter de sluier – de islam en de strijd tussen de seksen'

Nahed Selim 'De vrouwen van de profeet'

Vele artikelen uit vele soorten kranten en tijdschriften

